

BEYOND

YIL: 10 SAYI:14 Şubat 2010

2010 Kültür Başkenti : **İSTANBUL** ■

2010 Yılı Bütçesi ■

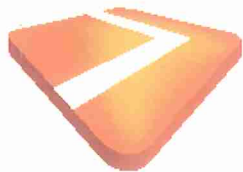
Türkiye Yüzünü Doğu'ya mı Dönüyor? ■

Futbol Değil Para Konuşturuyor ■

BNP PARIBAS | The bank for a changing world

*The first-ever
banking adventure game
now continues on centre court*

ACE MANAGER

HELP A TENNIS STAR LAUNCH AND DEVELOP HIS NEW COMPANY, GREEN TENNIS INC.

4 weeks • 3 banking areas of expertise • Teams of 3 • 1 winning team

Create your team and compete online with the best students from across the globe.

The 5 best teams will be invited to compete in the Grand Final.

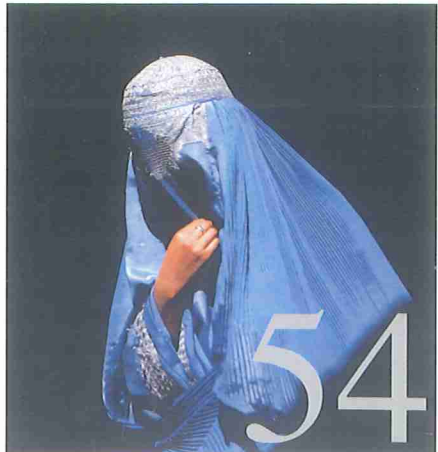
PRIZES WORTH A TOTAL OF €15,000!

REGISTRATIONS START THIS OCTOBER 2009! ACEMANAGER.BNPPARIBAS.COM

BNP PARIBAS | BNP Paribas, BNP Paribas Group, BNP Paribas Personal Finance, BNP Paribas Wealth Management, BNP Paribas Corporate & Institutional Banking, BNP Paribas Global Markets, BNP Paribas Real Estate, BNP Paribas Securities Services, BNP Paribas Bank of America, BNP Paribas Bank of Montreal, BNP Paribas Bank of the West, BNP Paribas Bank of Tokyo-Mitsubishi, BNP Paribas Bank of the Americas, BNP Paribas Bank of the Caribbean, BNP Paribas Bank of the Middle East, BNP Paribas Bank of the Pacific, BNP Paribas Bank of the Americas, BNP Paribas Bank of the Caribbean, BNP Paribas Bank of the Middle East, BNP Paribas Bank of the Pacific, BNP Paribas Bank of the Americas, BNP Paribas Bank of the Caribbean, BNP Paribas Bank of the Middle East, BNP Paribas Bank of the Pacific

İÇİNDEKİLER

2010 Kültür Başkenti: İSTANBUL	4
Küreselleşme Nereye?	10
Kültür ve Turizm Bakanlığı	12
Turizm Çeşitlerinden Bir Ürün Sepeti: Kentsel Turizm	16
Gerçeğe Uygun Değer ve Finansal Kriz	22
Finansal Kriz: 2010 Yılı Bütçesi ve Orta Vadeli Mali Plan	26
With or Without You: IMF	28
Yabancı Sermaye: Türkiye Açısından bir Değerlendirme	31
Türkiye Yüzünü Doğu'ya mı Dönüyor?	36
Röportaj: Ali Naci Kuru	38
Ekolojik Tarımın Dış Ticaretteki Payı ve Pazar Daralımı	44
GDO Nedir?	45
Asrın Sancısı H1N1	47
Pencere Yedi	50
Röportaj: ARKAS	52
Women Rights: Victims of Male Domination	54

Sahibi:

Cemal ELMASOĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

İlhan BİLGEHAN

Editör:

M. Hakan BERBER

Yayın Kurulu:

Atilla YEŞİLADA

Çağrı DORA

Ufuk GÖREN

Doç. Dr. Yeşim KUŞTEPELİ

A. İhsan GELBERİ

Şakir TURAN

Prof. Dr. İzzettin ÖNDER

Mustafa SÖNMEZ

Prof. Dr. İge PIRNAR

Yazışma Adresleri:

D.E.Ü İşletme Fakültesi

Kulübü

Tınaztepe / Buca / İZMİR

Tel - Faks: 0 232 453 50 67

www.debaclub.com

e-posta: info@debaclub.net

e-posta: baclub@yahoo.com

Ege Genç İşadamları Derneği

1456 Sk. No:10/1 Kat:8

Punta İş Merkezi Alsancak / İZMİR

Tel - Faks: 0 232 422 30 00 / 422

33 00

www.egiad.org.tr

e-posta: egiad@egiad.org.tr

GRAFİK & TASARIM

Sba

ADVERTISING

Görsel Yönetmen: Sinem GÖZE

Tel: +90.232 446 84 94 - Fax: +90.232 446 59 17

Adres: Şair Eşref Bulvarı Karaahmetoğlu İş Merkezi

No:22 K:4 D:405 Çankaya - İZMİR / TÜRKİYE

www.sbareklamcilik.com

BASKI

nenta

matbaacılık ve görsel iletişim
iletişim hiz.san.tic.İld.Şti.

t: 0 (232) 469 7171 (pbx) • f: 0 (232) 469 6363

info@nenta.com.tr • www.nenta.com.tr

Yayın Türü

Yerel Süreli Yayın

Baskı Tarihi

04.03.2010

Cemal ELMASOĞLU
EGİAD Yönetim Kurulu Başkanı

Sevgili BEYOND Okurları,

2010 yılının ilk sayısı ile karşınızdayız. Öğrenci kardeşlerimizin eseri olan bu yayın her sayıda yükselen kalite çitası ile dikkatleri çekiyor. Bu sayının sayfaları arasında gezerken yine öğrenci arkadaşlarımızın kalemlerinden çıkan birbirinden güzel yazılar, söyleşiler ve makaleler bulacaksınız. Dergimizde ayrıca konularında uzman yazarların yazıları ve araştırmaları da yer alıyor. Ama EGİAD'ın Başkanı olarak beni en çok mutlu eden bölümler, öğrenci kardeşlerimin fikirlerini, düşüncelerini paylaştıkları yazılar. Her zaman söylediğimiz gibi bunların artması en büyük dileğimiz. Çünkü, düşünen, ülke sorunlarına kayıtsız kalmadan görüşlerini özgürce aktaran, konuşan, tartışan, eleştiren bir gençliği çok özledik. BEYOND, bunun için var ve biz bu dergiye bunun için çok önem veriyoruz.

Türkiye, kritik dönemlerden geçiyor. Bu süreçte bizlere düşen görev, sorumluluk duygusu ve sağduyu ile hareket ederek geleceği birlikte inşa etmektir. Gençlik, iş dünyası, bilim kurumları olan üniversiteler, sivil toplum örgütleri ve ülke sevgisini yüreğinde hisseden her yurttaşın olup bitenlere duyarsız kalmadan sesini

duyurması, düşüncelerini açıklaması, yanlış yapılan işler karşısında hukukun içinde kalarak meşru haklarını sonuna kadar kullanıp hesap sorması, varsa doğru yapılanlara da destek olması gerekiyor.

Gençliğe güvenimiz sonsuzdur. Onların bilimin ve özgür düşüncenin ışığını izleyerek doğruları bulacaklarına inanıyoruz. Bize düşen görev onların yoluna çıkacak engelleri ortadan kaldırmak, hedefe ulaşmalarına yardımcı olmaktır. Bu hedef, Türkiye'nin çağdaşlaşma, demokratikleşme, kalkınma ve zenginleşme hedefidir.

Bu yolda ilerlerken ümitsizlik, yılgınlık, duraklamak asla söz konusu olmamalı. Atatürk'ün en zor koşullarda başardığı işleri düşündüğümüzde Türkiye'nin şu andaki gücü, potansiyeli ve her şeyden önemlisi de insan kaynağı; demokrasi, laiklik ve Cumhuriyet'in temel değerlerinden taviz vermeden hayallerdeki ülkeyi yaratmak için yeterlidir. Bunun için tek ihtiyacımız olan şey inanmak ve çalışmaktır.

En iyi dileklerle.

Mustafa Hakan BERBER
Deu işletme fakültesi
İşletme Fakültesi Kulübü
İletişim Departmanı Koordinatörü

“ *Bu şehri-i Sitanbul ki bi misl ü behâdır*
Bir sengine yek pâre Acem mülkü fedâdır. ”

A sırlar önce Nedim’in öncesinde ve sonrasında onlarca şairin dizelerine konu olan İstanbul şimdi de Avrupa’nın kültür başkenti sıfatını aldı. Görkemli bir kutlama ile bunu tüm dünyaya ilan etti. Yedi tepesinde yedi kutlama... Tarihin ilk devletlerinden Bizans’a, Osmanlı’ya, ve son olarak Türkiye Cumhuriyeti’ne kadar bir çok devletin en önemli kenti olma özelliğini korumuş ve her gelen devlet ayrı bir güzellik katmış bu şehrimize. Dergimizin kapak konusunu da oluşturan Avrupa kültür başkenti olma sıfatının İstanbulumuza neler getireceğini önümüzdeki günlerde göreceğiz.

Değişmeyen tek şey değişimdir. Bu düşünce doğrultusunda baktığımızda dergimiz de daha önceki sayılarına göre bir değişim sürecine girmiş bulunmakta. Önceleri ekonomi ağırlıklı konuların yer aldığı Beyond artık biraz

daha güncel konuları içeren ve sıkılmadan okunabilecek bir dergi olarak karşınızda. Okulumuzdaki tüm kulüplerin birleşmesi ile diğer departmanların da ilgisini çekebilecek bir dergiyi sizlere sunuyoruz.

Üç aylık sıkı bir çalışmanın sonucu ortaya çıkan ve on kişilik bir ekibin çalışması olan bu dergiyi zevkle okuyacağınızı umuyorum ve hazırlanma aşamasında emeği geçen tüm ekip arkadaşlarıma buradan teşekkürü borç biliyorum. Ayrıca Ege Genç İş Adamları Derneği’ne de dergimizi destekledikleri ve bu sene içinde yayımlanma sayısını arttırdıkları için teşekkür ederim.

Ve Medeniyetler Beşiği İstanbul Sahnede...

HEM DE,

2010 AVRUPA

KÜLTÜR BAŞKENTİ OLARAK...

İstanbul, kültür ve medeniyeti en fazla etkileyen kentlerden birisi olarak binlerce yıllık kültürel mirası ile hakettiği ünvana kavuştu. Türkiye anıldığında akla ilk gelen, binlerce Avrupalı'yı çeken İstanbul, artık sadece Avrupalılar değil tüm Dünya için bir çekim merkezi haline gelmiştir. Gerek tarihi gerek kültürel mirası gerekse doğal güzellikleri ile turizmin kalbinin attığı bir kent olarak bir markadır. Bu kadar uzun bir tarihe ev sahipliği yapan İstanbul nasıl Avrupa Kültür Başkenti oldu? Bu unvan İstanbul için ne ifade ediyor? Peki ya Avrupa Kültür Başkenti olmak ne demek? Tarihsel bir yolculuk yapıp "Avrupa Kültür Başkenti" olmak ve İstanbul olmak ne anlam ifade ediyor görelim... İşte yanıtlar...

**Avrupa Kültür Kenti...
1999'dan itibaren Avrupa Kültür Başkenti olarak değişti**

Avrupa Kültür Başkenti, Avrupa Birliği tarafından periyodik olarak her yıl belirlenen kent ve/veya kentlere verilen ünvandır. Kent, Avrupa kültürünü yansıtıyor, Avrupa kültürüne değer katıyor ve Avrupa'ya katkı sağlıyorsa aday olabilir ve ünvanı alabilir. Söz konusu ünvanın kazanılması ve bu amaçla birlikte başlayan süreç kentlerin kültürel yaşamlarını ve gelişimlerini sergileyebileceği bir fırsat olup, değişimlerin yaşanması için çok önemli bir ivme olarak kabul edilmektedir.

13 Haziran 1985 yılında Yunanistan Kültür Bakanı Melina Mercouri ilk defa "Avrupa Kültür Kenti" fikrini telafuz etmiş ve ortaya atmıştır. Bir proje olarak Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi kapsamı belirledikten sonra uygulamaya koymuştur. Öncülüğünü Yunanistan'ın yaptığı Avrupa Kültür Kenti ilk defa ünvan olarak Atina'ya verilmiştir. Söz ko-

nusu yıldan 1999 yılına kadar sadece Avrupa Birliği üyelerinin Avrupa Kültür Kenti ünvanını alma kuralı 1999 yılında ünvanın Avrupa Kültür Başkenti olarak değiştirilmesi ile birlikte 2000 yılında alınan bir kararla artık sadece üyelere değil Avrupa'nın Avrupa Birliği'ne aday olan ya da olmayan kentlerine verilmeye başlanmıştır. Hatta yeni bin yıl nedeni ile (2000) sadece bir değil birden fazla kentin Avrupa Kültür Başkenti olarak seçilmesi hususunu da gündeme gelmiştir. 2000 itibari ile bu devrimin kazanılması ile konuya önem veren bir grup sivil gönüllüsü 7 Temmuz 2000 yılında toplantı düzenlemiş, adaylığa adım atabilmek adına Girişim Grubu'nu kurmuştur. Yerel ve merkezi yönetimlerin desteği ile motivasyonu daha da artıran Girişim Grubu, bir sonraki adımda üniversiteler ve diğer sivil toplum örgütleri ile de iletişime geçmiştir. Daha önce Avrupa Kültür Başkenti

Yıl	Avrupa Kültür Başkent(ler)i	Yıl	Avrupa Kültür Başkent(ler)i
1985	Atina (Yunanistan)	2001	Porto - Portekiz, Rotterdam - Hollanda
1986	Floransa - İtalya	2002	Bruges - Belçika, Salamanca - İspanya
1987	Amsterdam - Hollanda	2003	Graz - Avusturya
1988	Berlin - Almanya	2004	Genova - İtalya, Lille - Fransa
1989	Paris - Fransa	2005	Cork - İrlanda
1990	Glasgow - İskoçya	2006	Patras - Yunanistan
1991	Dublin - İrlanda	2007	Lüksemburg - Lüksemburg, Sibiu - Romanya
1992	Madrid - İspanya	2008	Liverpool - İngiltere, Stavanger - Norveç
1993	Anvers - Belçika	2009	Linz - Avusturya, Vilnius - Litvanya
1994	Lizbon - Portekiz	2010	İstanbul - Türkiye, Essen - Almanya, Pécs - Macaristan
1995	Lüksemburg	2011	Turku - Finlandiya, Tallinn - Estonya
1996	Kopenhag - Danimarka	2012	Guimaraes - Portekiz, Maribor - Slovenya
1997	Selanik - Yunanistan		
1998	Stockholm - İsveç		
1999	Weimar - Almanya		
2000	Avignon - Fransa, Bergen - Norveç, Bologna - İtalya, Brüksel - Belçika, Helsinki - Finlandiya, Krakov - Polonya, Reykjavik - İzlanda, Prag - Çek Cumhuriyeti, Santiago de Compostela - İspanya		

Tablo 1

olarak seçilen kentlere düzenlenen geziler ve ardından kamu oyu desteği ile birlikte hazırlığı heyet tarafından tamamlanan başvuru dosyası Avrupa Komisyonu Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü'ne teslim edilmiştir. Başvurunun ardından Avrupa'da kültür ve sanat alanında uzman yedi kişinin oluşturduğu seçici kurul, başarılı geçen bir sunumun ardından İstanbul'un 2010 Avrupa Kültür Başkenti olma-ya hazır bulunduğu karar vermiş ve kararını açıklamıştır. 13 Kasım 2006'da ise hem Avrupa Parlamentosu hem de Avrupa Birliği Kültür Bakanları Konseyi İstanbul'un 2010 Avrupa Kültür Başkenti olarak seçildiğini ilan etmiştir. Bu kararlar birlikte yukarıda önemli noktalarına değinilen süreçte unvan kazanan ülkeler Tablo 1'de yer almaktadır.

Avrupa Kültür Başkenti Olmanın Getirileri ve Olası Etkileri

Öncelikle makro açıdan bakıldığında Türkiye'ye tanıtım anlamında cid-

İstanbul: Dört Elementin Kenti...

İstanbul başvuru sürecinde "İstanbul: Dört Elementin Kenti" adlı dosyasıyla ilgi çekti. İstanbul'un derin tarihinde imparatorluklara başkentlik ettiği, dinlerin ve medeniyetlerin bulunduğu, yaşam kültürünün hayat bulduğu bilinmektedir. Öte yandan yaşamın sırlarını simgelediği kabul edilen dört element -Toprak, Hava, Su ve Ateş- İstanbul'un tarihinde gizli bu özellikleri temsil etmek üzere seçilmiştir.

di katkı sağlayacak olan bu unvan ile birlikte imajımızın güçlenmesi söz konusu olacaktır. 2010 yılında düzenlenmesi planan kültür ve sanat etkinlikleri İstanbul'u daha da güçlü kılarak çekim gücünü artıracaktır. Özellikle turizm açısından ele alındığında, kültürel mirasın ve kültürel kapasitenin uluslararası platformda paylaşılması ile birlikte talepte canlanma görülecek ve bu doğrultuda atılacak adımlarla kentin altyapısı güçlenek, hizmet kalitesinde artışlar sağlanacak, ziyaretçilerin ortalama kalış süreleri uzayacak ve dolayısıyla turizm gelirlerinde artış görülecektir. Söz konusu noktalarda yapılacak iyileştirme çabaları neticesinde UNESCO Dünya Kültür Mirası listesindeki İstanbul daha da sağlam bir duruş kazanacaktır. Tüm bu gelişmeler ile İstanbul'da yaşamak bir ayrıcalık olacak ve İstanbullular için vazgeçilmez bir gurur kaynağı olacaktır. Tüm bu kazanımlar dışında elde edilecek diğer fırsatlar

ise aşağıda özetlenmektedir;

İstanbul'un adı, kültür ve sanatla birlikte anılacaktır.

Türkiye'nin sembolü İstanbul'un Avrupa kültürü ile uzun yıllardır nasıl bir etkileşim içinde olduğu projelerle ortaya konulacaktır.

Sürdürülebilir bir anlayışla kültürel mirasa sahip çıkılacak ve kent çekim gücünü artıracaktır.

İstanbul, kentsel dönüşüm, çevresel ve sosyal anlamda getirilere sahne olacaktır.

Yeni müzelerin kurulması, restorasyon çalışmaları ile tarihi binaların işlevliğinin artırılması kültür varlıklarını hem kazanmak hem de sergilemek anlamına gelecektir.

Genç ve yetenekli sanatçılar yaratıcı yönlerini harekete geçirecek ve istihdam olanaklarında artış sağlanacaktır.

Kültür ve sanat projelerini izlemek için gelenler aynı zamanda turistik aktiviteleri de gerçekleştirecekler ve İstanbul'u daha yakından tanıma fırsatı elde edeceklerdir.

Kültür turizmi hareketlenecek ve

gelişecektir.

Medyada temsil edilen İstanbul, uluslararası platformda ses getirecektir. Bu da İstanbul'un tanıtımına ve marka haline gelmesine olumlu katkı sağlayacaktır.

Avrupa Kültür Başkenti seçilmek Avrupa ile kültürel ilişkileri geliştireceği gibi ekonomik anlamda da gelişime katkıda bulunacaktır.

Kentin yaşam kalitesi ve kentlilik bilinci artacaktır.

Görüldüğü gibi zaten hakettiği bir ünvanı alan İstanbul, Türkiye için büyük gurur kaynağı ve ihtişamlı bir kenttir. Ancak altının çizilmesi gereken en önemli nokta İstanbul'un bu kazanımları elde etmesindeki sorumluluk ve görevler sadece idarecilere, sivil toplum örgütlerine düşmemektedir aynı zamanda hepimizin yani her Türk vatandaşının görev ve sorumluluklarıdır. Evet, Avrupalı'lara olduğu kadar hepimize muhteşem bir diyara üç vakte kadar yolculuk görünüyor, ne dersiniz?

Yrd. Doç. Dr. Ebru GÜNLÜ

Kaynaklar

- http://3.bp.blogspot.com/_2yh82jXkHC4/Su-NU1GF1upI/AAAAAAAAABPc/_r9Vz1qBA0s/s1600-h/ist.k.b.l.jpg
- <http://www.istanbul.gov.tr/?pid=7412>
- <http://www.istanbul2010.org/AVRUPAKULTURBASKENTI/istanbulakatkilari/index.htm>
- <http://www.istanbul2010.org/SSS/index.htm>
- <http://www.istanbul2010.org/AVRUPAKULTURBASKENTI/avrupakulturbaskentleri/index.htm>
- <http://www.istanbul2010.org/AVRUPAKULTURBASKENTI/avrupakulturbaskentinedir/index.htm>
- http://www.videosofturkey.com/turkee/videos_site.asp?id=32
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Avrupa_K%C3%BCI%C3%BCr_Ba%C5%9Fkenti

KÜLTÜR KÜRESELLEŞMESİ KÜRESELLEŞMENİN KÜLTÜRÜ

“Merkezi Amerika’da bulunan uluslararası bir şirketin Londra’daki bürosunda çalışan genç İngiliz, işi bitince Japon yapımı arabasına binerek evine döndü. Alman mutfak gereçleri ithal eden bir firmada çalışan eşi eve ondan önce gelmişti, çünkü küçük İtalyan arabasıyla trafikte daha kolay ilerleyebiliyordu. Yeni Zelanda pirzolası, California havucu, Meksika balı, Fransız peyniri ve İspanyol şarabından oluşan yemeklerini yedikten sonra, Fin yapımı televizyonlarında İngilizler’in Falkland Adaları’na alışına dair bir program seyrettiler. Program sonrasında ne kadar İngiliz olduklarını hissederek mutlu oldular.” (Williams 1983: 117) Robin Williams’ın kurgusundaki bu çift ertesi gece ise uzaylıların dünyaya saldırılarını konu alan Kurtuluş Günü isimli Amerikan yapımı filmi izleyerek kendilerini tümüyle dünyalı hissedebilirler. Robin Williams’ın yukarıdaki kurgulamasında anlamını bulan küreselleşme son çeyrek yüzyıl içerisinde en çok kullanılan kavramlardan biri haline geldi.” (C. Yolga)

KÜRESELLEŞMENİN YOLU

‘Kavram olarak “küresel” (global) sözcüğünün kökeni, 400 yıl öncesine gitse bile “küreselleşme” (globalizasyon), oldukça yenidir. İlk olarak 1960’larda ortaya çıkan küreselleşme kavramı, 1980’lerde ise sıkça kullanılmaya başlanmıştır. 1990’lara gelindiğinde de, bilim adamlarının önemini kabul ettiği, anahtar bir sözcük haline geldi.’ (Lubers)

Bildiğimiz gibi küreselleşme insan ve doğa unsurlarıyla bir bütün olarak yıllarca şekillenmiştir. Tüm dünya git gide bir bütün haline gelmektedir. Halk kültürümüz de bu bütünlükten kaynaklanarak dinamik özellik edinmiştir. Gelenekler zaman içinde bir başka boyuta dönüşmektedir. Bu hızlı değişimde teknoloji önemli bir yere sahiptir. Teknoloji sadece bilgi alışverişini sağlamakla kalmayıp insanların en derin bireysel özelliklerine kadar inmiş bir açıdan geleneği yayan gezginci rolünü üst-

lenmiştir. İnsanların aynı temel özellikler üzerine oturtulduğu gerçeğini hızla yayılmıştır. İletişimde, ulaşım da, tüm hayatta meydana gelen yenilikler kolayca herkes tarafından öğrenilip yapılmış böylece küresel köy kavramı ortaya çıkmıştır. Dünyada insan yapısı çeşitliliğinden kaynaklanan zenginlikle kendi kültürleriyle bire bir özleşemeyen insanlar yeni bir arayış içerisine girmiştir. Küreselleşme bu noktada insanlara kendilerini bulma fırsatını tanımıştır. Bu da git gide insanları aynı köy içinde yaşamaya itmiştir.

Küreselleşmenin bir diğer kolu olan sanayileşme, iletişim toplumları etkilemiş, hızlı kültürel değişim ve gelişime neden olmuş; yaşama biçiminin değişmesinin yanı sıra insanları bir kültür şokuyla karşı karşıya bırakmıştır. Tabi ki bu şok yeni fikirlerin benimsenmesinde etkili rol oynamıştır. Devletlerin ham madde arayışıyla

fark etmeksizin değişik kültürlerden birçok kişi ortak bir paydada buluşma yolundadır. Bunun anlamı da geleneksel kültürde tehlike çanları çalmasıdır. Ekonomik ve teknik olguların belirlenmesi sonucunda neredeyse uluslar arasındaki sınırlar kaybolmuş, bilgiye ulaşmanın yanı sıra halk kültürünü etkileyebilecek olumsuz olgularla karşılaşmak kolay hale gelmiştir.

Çözüm yolu olarak teknolojinin ve ekonominin gelişmesiyle ortaya çıkan farklılıklara cevap verebilmek, aynı zamanda da ulusal kültürümüzü koruyabilmek tek yöntem gibi gözükmektedir. Geçmişimizin değerlerini hiç saymadan gerekli yerlerde dönüp ders alarak, güncelliğin ortaya çıkardığı eşitlik, adalet gibi olguları yaygınlaştırarak güçlendirmek çözümün tek felsefesidir. Hiç kuşkusuz farklılıklara saygı ve bir arada yaşamaya hoşgörü akıldan çıkarılmamalıdır.

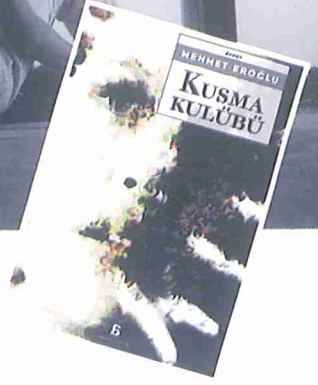
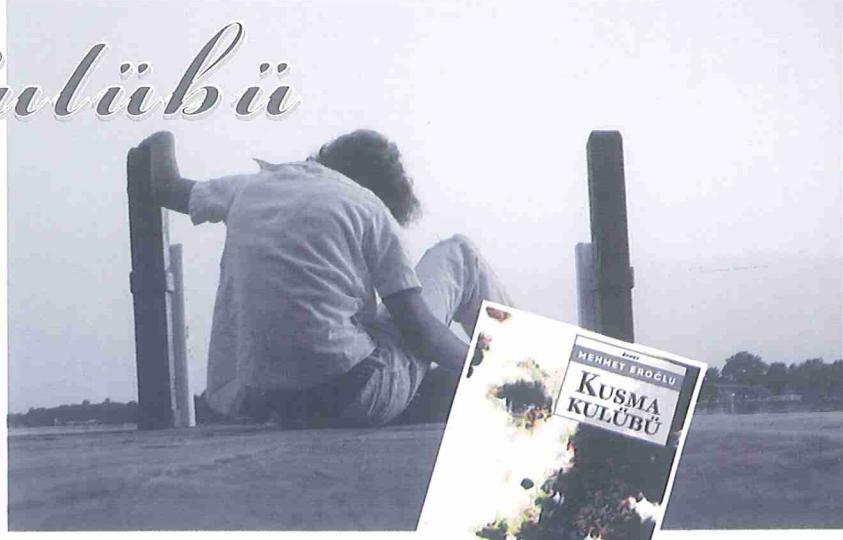
Pınar ERTEM - Eda SAVRAN
İşletme (İng.) 1. Sınıf

Kusma Kulübü

MEHMET EROĞLU

Hayat mutlu olmak içinmiş! Benimki mutsuzluğuma alışmaktan ibaret. Eğer hayat ölümümüze doğru akan, uzunluğu belirsiz bir ırmaksa, bana ait olana hiç bir kolun bağlanmadığını da söylemeliyim: Dar kanyonların arasına sıkışmış, coşkuz ve yatağını derinleştiremeyen cılız bir akıntı benimki... Dışarıda nakarat gibi bir yağmur, penceredeyse insanı itirafa zorlayan, buyurgan bir loşluk var. Cama gecenin kumaşından dokunmuş bir perde gibi asılmış bu belirsizliğin gerisinde, geçmişini yitirenlere özgü bir yalnızlığın kollarında ürperiyor ve telefona kurtuluşa uzanan, ırmağın üzerindeki yıkılmamış son köprüymiş gibi bakıyorum...

Mehmet Eroğlu, Graham Greene'in Sessiz Amerikalı'sından bir alıntıyla başlar romanına: "İnsan, eğer insan kalacaksa, taraf tutmak zorundadır..."

Mide bulantısı ve ardından kusma, insan bedeninin istemediği maddeleri kabul etmediği durumlarda hazmedilemeyenler ve sindirilemeyenlere karşı en modern tepkidir. Kusmak aslında modern toplumun hiç de sıradan olmayan bir eylemidir.

Merhamet ve acımasızlığın, kardeşlikle düşmanlığın bir arada var olduğu, ikiye bölünmüş kentin ikiye bölünmüş kahramanları, iki değişik yaşam tarzını, zenginlik ve yoksulluğu simgeliyorlar. Yoksulların dünyasını Umud'un penceresinden umutsuzca izliyor okuyucu...

İsteyip istemediğini hiç düşünmeden anlamsız bir şekilde hayata alışıyor insan, tiryakisi oluyor fark etmeden ve bu tiryakiliğin merke-

zine de kendini yerleştiriyor. Bu, kendisinden olanlara kapıların açık bulunduğu, ancak diğerlerin dışarıda tutulduğu fasit bir döngü...

30'lu yaşlarındaki Umut, onu dölyatağından en az üç kez cansız bir cenin gibi dışarıya atan İstanbul'da tutunma umudunu yitirdiği gece, üyelerinin bir takım entelektüel insanlardan oluştuğu sıra dışı bir örgütün reisi ve son derece zeki genç bir kadın olan Nihan'la karşılaşır. Daha sonra Nihan ve arkadaşlarının örgütüne katılarak var olabilecektir Umut kurtulmak istediği bu kentte. Nihan ise onu kimliği belirsiz Hayalet'e ulaşmak için yem olarak kullanır. Hayatı boyunca Tanrı'nın biçtiği küçük rollere razı olmuş kahramanımız yem olma işini kabul eder böylece kendini magazin dünyasının içinde bulur.

Sıradanlıkla başlıyor Umut'un adaletsizlikler içinde var olma yolculuğu... Önceleri vicdanın insanı

korkak yaptığına inanıyor, ancak dümene vicdanı geçtiğinde değerli bir insan oluyor. İşte bu süreç içerisinde vicdanı tam anlamıyla bir yöneticidir ve midesini de yönetmeye başlar. Toplumsal ya da bireysel olsun tüm trajediler midesini bulandırır. "Vicdanımı tutkularımın Tanrı'sı kılıp, kusacağım" dediği anda umudu kusmakta bulur. Başkalarının acılarına karşı duyarsızlık, yoksulluğu arttıran ve yoksulların ırzına geçen zenginlerin açgözlülüğü ve hadsizlik... Tüm bunlara kusarak cevap verir Umut. Son umudu kusmakta bulur çünkü ve kendine acımdan vazgeçtiği anda başkalarına da acıyabileceğini keşfetmiştir.

"Bu gezegenin üstündeki en tehlikeli hastalık" olan "zenginliği", medya ve magazin dünyasını eleştiren, insanı değerleri ve vicdan erdemini büyük bir ustalıkla işliyor Mehmet Eroğlu sekizinci romanı "Kusma Kulübü"nde.

Işıl Şahin

TÜRK KÜLTÜRÜNE BAKIŞ

Agathe Schmiddunser (Alman)

Türk kültüründe sizi en çok etkileyen 3 şey nedir?

İlk olarak eski Yunan zamanlarında Türkiye'nin batısı en iyi filozof ve bilimcilerin doğduğu, yetiştiği yerd. İkincisi, resimdeki çağdaşlığın bağımsızlığı. Üçüncüsü ise, çok eski zamanlardan beri Türkiye'den çıkan çok değişik kültürlerin olması.

Türk kültürü ile kendi kültürünüzün ortak noktaları nelerdir?

İki kültürün ortak noktası genellikle Bizans bölgesiydi kültürel anlamda. Resim, mimari, tasarım, ede-

Jonas Lang (Alman, Öğrenci)

Türk kültüründe sizi en çok etkileyen 3 şey nedir?

İlk olarak Türk tarihinden çok etkileniyorum. Eski zamanlardan beri Türkiye, Orta Doğu ve Avrupa'da anlamlı roller oynamış. Mesela İstanbul, önceleri Konstantinapolis, Roma İmparatorluğu'nun bir süre başkenti idi ve Avrupa, Osmanlı İmparatorluğu'nun büyümesi süresince çok etkilendi. Bundan başka Türk edebiyatını da çok seviyorum. Özellikle Orhan Pamuk'un Kar adlı kitabı en çok sevdiğimden. Üçüncüsü ve beni en çok etkileyen, Türk milletinin ve insanların sahip olduğu duygusal hislerini gösterme yetenekleri. Örneğin; Türkiye'de bir futbol stadyumundaki atmosfer büyüleyici. Bu da bence Türk kültürünün bir parçası.

Türk kültürü ile kendi kültürünüzün ortak noktaları nelerdir?

Bence ikisinde de ailede büyük bir liyakat var ve ikisi de kendi milletlerini desteklemeyi bütün insanlara

biyat alanlarında gelişen yeni kültürel görüşlerin oluştuğu ve ilgi çeken yerd genel olarak.

İleride Türkiye'de kalmaya karar verecek olursanız bunun kültürel nedeni ne olurdu?

Kültürel mirasınızı keşfetmek.

Türk kültüründe hoşunuza gitmeyen, beğenmediğiniz bir yön var mı?

Asla, kendimi her zaman Türk insanıyla ve kültürüyle çok rahat hissediyorum.

öğretiyorlar. Aile bireyleri arasında çokça dayanışma var. Tabi her yerde değil ama burada eğilimlerden söz ediyoruz. Bundan başka geleneksel törenlerin anlamlarında da eşitlik var. Tabi her ülke farklı şekillerde kutluyor ama geleneklerin anlamları ve onları koruma eşdeğer. Son olarak ufak bir şey; Türkler Almanlar'a Döner Kebap'ın tadının nasıl çıkarılacağını öğrettiler ve bugün iki ülke de Döner Kebap'ı yeme zevklerinde karşılaştırılabilir.

İleride Türkiye'de kalmaya karar verecek olursanız bunun kültürel nedeni ne olurdu?

Bana göre başka bir ülkede kalmanın kültürel boyutlar nedeniyle hiçbir nedeni olmaz. Başka bir ülkede uzun dönemde kalmanın arkasında ekonomik veya duygusal (ailevi, arkadaşlık) koşullar yatıyor olabilir. Kültürel boyutlar nedeniyle kendimi başka bir ülkede kalırken düşünmüyorum.

Türk kültüründe hoşunuza git-

Türkiye'yi bir daha ziyaret etmek ister misiniz?

Tabi ki, birkaç kez bulundum. Hatta daha sık ziyaret etmek isterim, kırsal alanları gezmek ve oradaki kültürleri de görmek beni mutlu edecektir. Kültürel yerlerde insanların kazılarına katılmak ve davranışlarını da görmek isterim.

İleride Türkiye'de kalmaya karar verecek olursanız bunun kültürel nedeni ne olurdu?

Erkeğin üstünlüğüne maruz bırakılmış, kadımların düşük pozisyonlu olduğu bölgeleri sevmiyorum. Bazı bölgelerde kötü muamele de var. Ama batı bölgelerde daha çok dengede olduğunu ve doğuya doğru da bu dengenin gidilerek kurulmaya başladığını veya başlanacağını görüyorum. Bu nokta biraz beni endişelendiriyordu. Türkiye'nin doğu ve batısı arasında yaşam şekillerinde farklılıklar çok fazla. Politika ise bu noktaları bir araya getirmekte yetersiz kalıyor. Ülkenin de uzun dönemde sağlamlılığını yitirmesinden korkuyorum.

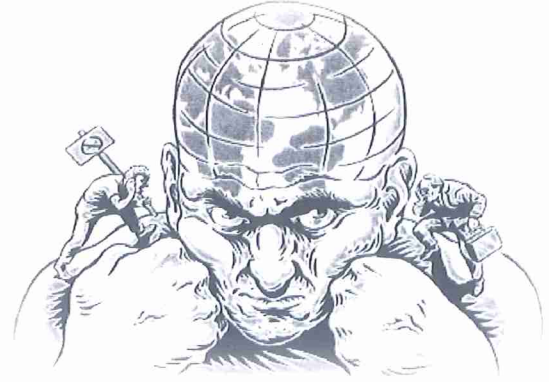
Türkiye'yi bir daha ziyaret etmek ister misiniz?

Tabi ki isterim ve ileride etmeyi de düşünüyorum. Çok teklif var, ziyaretim boyunca orada çok hoş, makbul insanlarla tanıştım. Büyüleyici manzaraları var, bir de yemekleri. (Özellikle baklava)

*Pınar ERTEM - Eda SAVRAN
İşletme (İng.) 1. Sınıf*

KÜRESELLEŞME

NEREYE ?

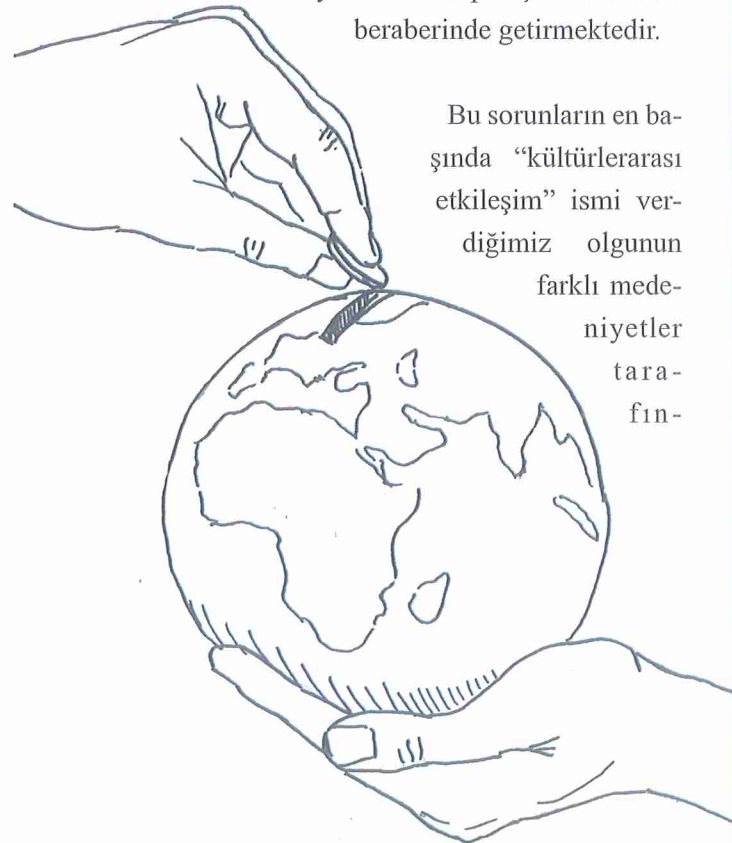

Pek çok akademisyen ve araştırmacı, 1990'lardan bugüne dek yaşadığımız süreci "insanların ve toplumların devletlere ihtiyaç duymaksızın entegre olmaları" olarak tanımlamaktadır. Ekonomik, kültürel ve siyasi açılarından bu tezi incelediğimizde toplumların yeni iletişim teknikleri ve gelişen teknoloji yardımıyla gerçekten de yeni bir etkileşim çağına olduklarını görürüz. Bu süreç kuşkusuz ki beraberinde birtakım sorunlar getirmektedir. Bu sorunların başında neredeyse iki yüz yıldır her şeyi kontrolü altında tutan devletin egemenlik alanının sorgulanır hale gelmesi sayılabilir. Gerek uluslararası örgütler (şirketler, ulus üstü örgütler v.b.) gerekse bireyler devleti ve devletin bürokratik faaliyetlerini (pasaport, vize v.b.) gereksiz bir külfet olarak algılamaya başlamışlardır. Bu da beraberinde devlet dışı aktörlerin uluslararası politika ve uluslararası toplum nezdinde daha çok önem kazandıkları bir süreci getirir.

Peki, bu küreselleşme dediğimiz olgu, dünya tarihi üzerinde ilk defa mı yaşanmaktadır? Daha önce de

benzer deneyimler yaşanmış mıdır? Ya da, daha doğru bir şekilde sorumuzu kurgulayacak olursak, bugün yaşadığımız küreselleşme sürecinin özgün yanı ve zayıf noktaları nelerdir? Tarihçilerin basit bit yuvarlama yaparak belirledikleri şekliyle dünya tarihinde 1490 ve 1890 dönemlerinde iki küreselleşme daha yaşanmıştır. Birinci küreselleşme, kabaca, yeni kıtanın keşfi ve beraberinde gelen coğrafi hareketliliklerle tanımlanırken; ikinci küreselleşme Sanayi Devrimi ve beraberinde gelen sömürgeleşme ile tanımlanmaktadır. Dikkat edilirse, her iki küreselleşme örneği de ekonomik verilerle açıklanabilir. Birincisinde Avrupalılar yeni kaynaklar ve topraklar bulmuşlar ve ticaret

imkânlarını arttırmışlarken; ikincisinde yeni hammadde ve pazarlar devreye girmiştir. Her iki önceki örnekte de ekonomik yayılma ve genişleme safhalarını görmekteyiz. Fakat, günümüzde şahit olduğumuz üçüncü küreselleşme dalgası sadece ekonomik değil, aynı zamanda bazı sosyal ve kültürel etkileşim örnekleri de barındırmaktadır. Bu niteliği, üçüncü küreselleşmeyi özgün kılmakta fakat aynı zamanda pek çok sorunu da beraberinde getirmektedir.

Bu sorunların en başında "kültürlerarası etkileşim" ismi verdiğimiz olgunun farklı medeniyetler tarafından

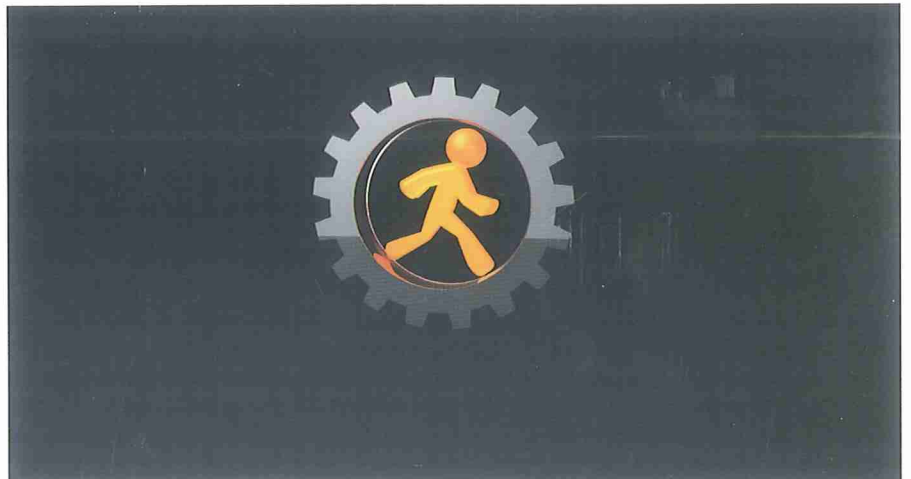
dan farklı biçimlerde algılanıyor olması gelmektedir. Soğuk Savaş'ın sonuyla birlikte Samuel Huntington tarafından ortaya atılan "Medeniyetler Çatışması" tezi, temelinde dünyadaki çatışmaların ideolojik savaşların bitimiyle birlikte artık medeniyetlerarası bir mücadele haline bürüneceğini iddia etmekteydi. Bu tezin gerek akademik camia gerekse uluslararası toplumca sürekli gündeme getirilmiş olması, kültürlerarası etkileşim dediğimiz ve üçüncü küreselleşmenin temel niteliği olan kavramı da zamanla samimi olmaktan çıkardı.

Özellikle az gelişmiş ya da gelişmekte olan toplumlar, kültürel küreselleşmeyi kendi medeniyet ve kültürlerine yönelik bir tehdit olarak algılamaya başladılar. Bu algılamaya, işlevi gittikçe tartışılmaya başlanan ulus-devlet ve ulus-devletin koruyucusu ideolojileri savunan akımlar da katılınca, üçüncü küreselleşme "kültürel emperyalizm" adıyla anılmaya ve bunun sonucunda negatif bir anlam kazanmaya başladı. Anti-kapitalist hareketlerin anti-küreselleşmeci ha-

reketlerle paralel söylemlerde bulunmaları, dünya genelinde "küreselleşme karşıtı" grupların, aslında küreselleşmenin beraberinde getirdiği tüm iletişim olanaklarını kullanarak, bir araya gelmelerini sağladı. İronik bir tablo olarak nitelendirebileceğimiz bu durum, aslında kendi içinde kültürel küreselleşmenin sonunu da getirmiştir. Artık dünya, aynı kavram ve teknolojileri kendi tekil çıkarları için kullanan çıkar grupları ve ideolojik karmaşmalarla bölünmüş, oldukça çoğulcu ve çoğu zaman da "yanlış ve tek taraflı bilgi"ye dayanan bir "kültür kirliliği" ile örülü durumdadır.

Üçüncü küreselleşmenin son demelerini yaşadığımız bu dönemde, 21. Yüzyılın "tarihin yeniden kurgulandığı" bir yüzyıl olacağı iddiasıyla yüzleşip dünya toplumlarının bir arada hangi değerlerle yaşayabileceği üzerine yeni fikirler oluşturmak misyonuyla karşı karşıyayız. Bunun için de toplumların dokunulmaz saydığı kültürel ve etik değerlere karşılıklı saygı çerçevesinin kurulacağı yeni bir küresel diyalog sürecinin başlatılması görevi uluslar arası örgütlere ve sivil toplum kuruluşlarına düşmektedir.

EVREN ALTINKAŞ
Uluslar arası İlişkiler Bölümü
Araştırma Görevlisi

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

2010 yılı Avrupa Kültür Başkenti İstanbul için yürütülen çalışmalar ne durumda? Ve Kültür Başkenti olmasının İstanbul'a getirileri neler olacaktır?

İstanbul'un geleceğine katkı sağlayacak sürdürülebilir projeler geliştirerek; kentin tarihi mirasını ve kültürel değerlerini geleceğe taşımak, kültür-sanat altyapısını geliştirmek, İstanbulluların yaşam kalitesini kültür-sanat odağında yükseltmek hedefiyle çalışmalar sürdürülüyor. Bu çerçevede, Bakanlık olarak, **İstanbul'un kültürüne sahip çıkarak,** İstanbul'un tarihi dokusunu çirkin yapıardan arındırmaya çalışıyoruz. Özellikle, Topkapı Sarayı çevresi ve Sur-i Sultani master planı çalışmalarıyla, Bizans, Roma, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminden kalan birbirinden değerli kültürel varlığı restore ederek hayata katmak, tüm dünyaya iftiharla sunabilmek için gayret ediyoruz. **Yakın bir gelecekte,** İstanbul'u ziyaret etmenin dünyada bir prestij konusu olacağına yürekten inanıyorum. **Sürdürülen çalışmalarla,** 2010'da bir final değil, İstanbul'un tarihi kimliğine sahip çıkığımızı gösteren bir başlangıç yapacağız. Tüm gayretimiz, İstanbul'a 2010 Avrupa Kültür Başkenti sürecinde kalıcı eserler bırakmak ve bu kenti tekrar gerçek kimliğine kavuşturmak.

Turizm stratejileri geliştirildi. Bunun gerçekleştirilmesi için ne gibi çalışmalarınız var? Destinasyonlar konusunda neler yapıyorsunuz? Şu anki turistik kapasitemiz dahilinde düşündüğümüzde bu strateji kapsamında 63 milyon turiste ulaşmayı planlıyoruz sizce bu gerçekleştirilebilir mi? Gerekli alt yapı çalışmalarınız ne durumda?

Türkiye dünya turizm sektöründe en çok turist çeken ülkeler sıralama-

sında 7.sırada. 2023 yılına kadar 50 milyon ziyaretçi ile dünyada en çok turist çeken ilk beş ülke arasına girmeyi hedefliyoruz. Bu hedefleri gerçekleştirmek için de ülkemizin doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi değerlerinden koruma ve kullanma dengesi içinde yararlanmayı ve alternatif turizm türlerinden öncelikli olarak, sağlık ve termal, kültür, kış, golf, yayla, kongre ve fuar turizminin geliştirilerek sezonun bütün bir yıla yayılmasını sağlamayı, ülkemizin turizmden alacağı payı artırmayı amaçlıyoruz. Son istatistikî verilere baktığımızda da ülkemiz turizminin yaşanan global krizden en az etkilenen ülkelerden biri olduğu görülüyor. 2009 yılı

Ocak-Ekim döneminde ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısı geçen yılın aynı dönemine göre % 1.96 artış gösterdi. Geçen yıl aynı dönem ülkemize gelen ziyaretçi sayısı 23 milyon iken bu yıl 24 milyon oldu. Sadece Ekim ayı karşılaştırmasında da geçen yıla göre % 6.28'lik artış sağlandı. Ancak mevcut potansiyelimiz dikkate alındığında bu seviyenin çok daha yukarılarda olması gerekiyor. Bunu sağlamak için tanıtımın yanında, her türlü teşvik unsurlarıyla sektörün desteklenmesi gerektiği inancındayız.

Son yıllarda yaygınlaşan ve ciddi bir maddi getirisi olan Kongre Turizmi konusunda devletimizin

ne gibi çalışmaları var? Geçen ay içerisinde IMF toplantısının yapıldığı İstanbul Kongre Merkezi gibi büyük kongre binalarının yapımına devam edilecek mi? Hangi şehirlere bu konuda yatırım yapılması planlanıyor?

Kongre Turizmi; ortalama bir turist için üç katı kadar harcama yapan katılımcıları nedeniyle daha fazla ekonomik girdi sağlıyor. Turizmde mevsimsellik sorunlarının çözümünde önemli bir alternatif oluşturuyor ve özellikle ekonomik krizlerden, bir kaç yıl önceden planlanan etkinlikler olması sebebi ile daha az etkileniyor. Ülkemizin kongre turizminde ön plana çıkan destinasyonları **İstanbul** başta olmak üzere **Antalya, İzmir** ve

Ankara, Türkiye dünya sıralamasında **28.sırada**. “Türkiye Turizm Stratejisi 2023” ile kongre ve fuar turizminde ön plana çıkabilecek şehirler, **İstanbul, Ankara, Antalya, Mersin, İzmir, Konya ve Bursa** olarak belirlendi. Kongre turizmine yönelik planlama ve tahsis çalışmaları yaparak, yatırımcılara yön gösterici, kongre, fuar vb. etkinlikleri teşvik edici politikalar geliştirmeyi planladık. Kongre merkezi olarak planlanan bölgelerin nitelikli turizm tesislerine ve uluslararası havaalanına sahip olması için çalışmalar gerçekleştiriyoruz. Her ilde bir kongre merkezi

oluşturarak gerek ulusal gerekse de uluslararası kongrelerin Türkiye’de yapılması için tanıtma, planlama ve uygulama projeleri yapmayı planlıyoruz.

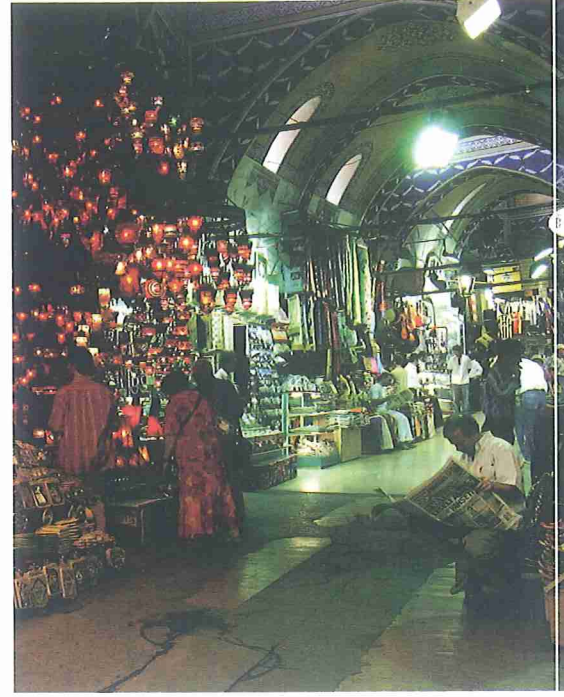
Birçok otelimizde şu anda “her şey dahil” paket sistemleri kullanılmakta. Bunun turizme katkı sağladığına inanıyor musunuz? Eğer katkı sağlamıyorsa önüne geçmek için ne gibi önlemler almayı planlıyorsunuz?

Her şey dahil, turizmdeki rekabet ortamının yarattığı bir sistem ve Türkiye’de bir hayli yerleşti. Her şey dahilinde kalite düşüklüğüyle ilgili şikayetler vardı. Özel sektörün kendi rekabet ortamı içinde bulunduğu bir formüle dışarıdan müdahaleyi çok doğru bulmuyorum. Burada amaç, Bakanlıktan belgeli tesislerin iç ve dış pazarlarda gerçekçi ve rekabet edilebilir bir yapıya kavuşmalarını sağlamak. Standartları yükseltmek konusuna müdahale ediyoruz. Bu doğrultuda da çalışmalar yaptık. Tesisinizi kaç pazarda pazarlayın, belirli bir standardı tutturmanız gerekiyor. Böylece hem yüksek kalite hem uygun fiyat konusunda bir imaj oluşmaya başladı. Bu mo-

delin Türkiye’ye yararlı olabileceği konusundaki beklentilere katılıyorum. Türkiye hem kalitesi yüksek bir ülke hem de aşırı pahalı olmayan bir ülkedir imajının yaygınlaşması için çalışıyoruz.

YÖK’ün de gündemine giren turizm bölümlerinin Turizm Fakültelerine çevrilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce buna ihtiyaç var mı? Bunun getirileri neler olacaktır?

Ülkemizde turizm eğitimi ve istihdam politikalarının birbirini tamamlar bir yapıda ele alınması zorunlu. Her kademedeki insan gücünün, gerek nitelik gerekse nicelik bakımından arz ve talep açısından dengeli bir şekilde yetiştirilmesi gerekiyor. Bu alanda eğitim veren kurumların yanı sıra özel kesimin de kendi olanakları ile personel eğitimine öncelik vermesi ve özen göstermesi gerekiyor kuşkusuz. Ülkemizde bir devlet politikası olarak benimsenen turizmin ulusal ve uluslararası düzeyde geliştirilebilmesi, öncelikle sunulan hizmet kalitesinin yükseltilmesine bağlı. Bu amaçla gerek Bakanlığımız gerekse Milli Eğitim Bakanlığı ile Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK), turizm sektörüne nitelikli eleman yetiştirerek sektördeki nitelikli eleman açığını gidermeye önemli katkı sağlıyorlar.

Turizm alanında özel sektör için ne gibi yatırım teşviklerinde bulunuyorsunuz?

Turizm Teşvik Kanununun yayımlandığı 1982 yılından beri 27 yıldır ilk defa bir kararname çıkarıldı ve Bakanlığımızdan belgeli konaklama tesislerini işletenlerden bir milyon dolardan fazla döviz girdisi sağlayan-

ların ihracatçı sayılmaları sağlandı. Önümüzdeki yıllarda sadece konaklama tesisleri değil, yat limanları ve tur operatörlerinin de kapsam içine alınması düşünülüyor. Yine 2634 sayılı Kanunun 16. maddesinde öngörülen enerji desteği çerçevesinde işletmelere 2009 yılında 15 Ekim tarihine kadar 73.204.568,11 TL. destek sağlandı ve bu desteğin devam etmesi için hazırlanan kararname taslağı Bakanlar Kuruluna sunuldu. Turizm işletmelerinin ve seyahat acentalarının KOBİ sayılması için yasal değişiklikler yapıldı ve bunların KOBİ desteklerinden faydalanma imkanı getirildi. Bakanlığımızdan belgeli konaklama tesislerinde %18 olan KDV oranı % 8'e düşürüldü ve önemli bir destek sağlandı. Turizm sektörüne en önemli teşvik ise kamu arazilerinin tahsisi. Bir işletme için turizm tesisinin kurulacağı arazinin planlanması ve 49 yıllığına tahsis edilmesiyle, yatırımın çok önemli bir bölümü kamu tarafından sağlanmış olmaktadır.

Turizm pazarlaması konusunda ne gibi çalışmalar yapıyor? Özellikle Türkiye'nin Batı ülkeleri içerisinde imajının kötü olduğu düşünülürse bu imajı yıkmak için

ne gibi reklam politikamız var? Türkiye'nin hangi özelliklerini ön plana çıkararak bir reklam çalışması yapıyorsunuz?

Yurtdışında katıldığımız etkinlikler, festivaller, fuarlar ve yurtdışından ülkemizde ağırladığımız konuklar bu tanıtım açısından bizim için son derece önemli. Türkiye'nin rakip ülkelerden farklılığını ve ürün üstünlüğünü vurgulayan, kültür-şehir, tarih, deniz, kum, güneş dışında termal, kongre, inanç, gençlik, yatçılık, golf, kış sporları, mutfak, sanat aktiviteleri gibi alanlarda da marka oluşturacak bir çekim noktası olduğunun altını çizen ve Türk insanının konukseverliğini vurgulayan bir strateji ile hareket ediyoruz. 2009 tanıtım kampanyamızdaki görsellerde Türkiye'nin farklılığını vurgulayan öğelere yer vererek özgün değerlerimizi ön plana çıkarttık. Türkiye'nin deniz kıyılarının, kumsallarının ötesinde, başka güzellikleri de var. Bunları mümkün olduğu kadar dünyaya sunmaya çalışıyoruz. Termal turizmi konusunda Türkiye'yi harekete geçirmek için büyük gayret içerisindeyiz. Bugüne kadar tanıtım çalışmaları bir bütün olarak değerlendirilmeye çalışılıyordu. Ama artık, ülke turizmini harekete geçirmek için tanıtımları

sağlık, kültür ve kış turizmi gibi bölümlere ayırmaya başladık. Bu çalışmayla her yörenin güzellikleri kendi başına birbirinden bağımsız olarak duyurulacak. Böylece turizmde daha üst seviyelere çıkacağız.

Geçmişte yaptığımız bir takım hatalar sonucu kendi topraklarımızın bir parçası olan bir çok tarihi eser yurt dışındaki müzelerde sergileniyor. Bunların iadesi için herhangi bir çalışmanız var mı ?

Kültür varlıklarının yasa dışı yollarla yurtdışına kaçırılması trafiğinin engellenmesi, uluslararası işbirliğini kaçınılmaz hale getirmekte. Gerek dava yoluyla ülkemize iade edilen eserler, gerekse müzayedelerde tespit edilerek ülkemize iadesine karar verilen eserler; ilgili ülkelere uzmanlar gönderilip tespitler yapılarak gerekli işlemlerin yerine getirilmesinden sonra ülkemize getiriliyor ve eserler ait oldukları müzede sergileniyor. Kaçak kazılar ve yasa dışı yollardan yurt dışına kaçırılan kültür varlıklarımızın iadesi çalışmaları kapsamında, 2007-2009 yıllarında Almanya, İngiltere, Birleşik Arap Emirlikleri, İsviçre, Hırvatistan, ABD ve Avusturya'dan toplam 1343 eser ülkemize getirildi.

Hayatımda hiç CV yazmadım!

2002 yılında fakülteden mezun olduğumda önümde iki farklı yol vardı. Birinci yol teklif aldığım uluslararası bir içecek şirketinde bir proje grubunda önce part-time sonra ise full-time kadroda görev almaya başlamak ve buradan o şirkette yükselmek ve buradan o şirkette yükselmek için koridorları aşındırmak, yöneticilerin güvendiği adam olmayı başarabilmek ve böylece üst düzey bir yönetici olmayı birgün başarabilmek. İkinci yol 2001 yılında hayatıma giren girişimcilik kelimesinin yarattığı heyecanın damarlarımda dolaşmasına izin vermek ve büyümek büyümek için kurulan şirketin ilişkide olduğu müşterilerimiz için vazgeçilmez olmaya çalışmak, müşterilerimizin yollarını aşındırmak, müşterilerin güvendiği adamlar ve sonrada güvendikleri şirket olmayı birgün başarabilmek.

Birinci yol daha garanti bir yoldu. Daha garanti diyorum çünkü halihazırda aldığım bir teklif ve hiçte fena olmayan reputasyona sahip bir şirket tarafından ödenecek yine fena sayılmayacak bir ücret önüme konmuştu. Ama CV yazmak zor geldi bana. Daha açıkçası hayat boyu CV yazmak zorunda olmak. Önce o teklifi realize etmek için o şirketin insan kaynakları departmanına hazırlamam gereken prosedürel bir CV, sonra da her bir kariyer planı kırılım anında bilgisayarımın tarihe göre sıralanıp bulaca-

ğım ve iş tecrübeleri sekmesi altında varolan üç satırı değiştirerek gönderdiğim İngilizce ve Türkçe hazırlanmış iki farklı versiyonu hazırlamak zor geldi işte.

Kaldı ki, önümde bu tarz bir teklif olmasa bu seçeneği yaratmak için nelerden fedakarlık edeceğimi düşünseydim eminim garanti olmayan metod için bir saniye bile düşünmeden çalışmaya başlardım. Çünkü hiç CV hazırlamaya niyetim yoktu.

Bunları anlatıyor olmamın çok açık bir sebebi var benim zihnimde. Türkiye’de işsizlikten bahsediliyor yıllardır. TÜİK istatistiklerini inceliyorsunuz ve genç nüfusun bu işsizlik tablosunda ki yerinden hiç mutlu olmuyorsunuz. Her yıl bu tabloya kenarından köşesinden dahil olan milyonlarca genci gözlemlemeye devam ediyorsunuz. Zaten eğitim yıllarımda hep birşeyleri erteleyerek bugünlere gelmiş, doğru yönlendirmeleri alamamış milyonlarca ekonomi askeri, boş bir arazide öylesine oturup ilanlara bakıyor, CV güncelliyor. Sadece yazabildiği öğrenim bilgileri, ilgi alanları (Türkiye’nin %75’i tenise ve kitap okumaya ilgi duyuyor bu arada) ve iki eş dost referans ile CV güncelliyor.

Öylesine bekliyor. Birileri bu devasa CV havuzlarından benim başvurumu çeksın ve mülakata çağırın. Mülakatta kahverengi giymeyeyim, en zayıf tarafın ne diye sorulduğun-

da ne cevap vereceğimi bir kariyer sitesinden öğrenip o cevapla karşılık vereyim düşünceleri arasında çıkıyor mülakata gitmek üzere evinden.

Hiç kimse –Ben CV yazmayacağım!!!, ben bir yol keşfedeceğim ve bu yol beni istediğim geleceğe götürecektir, ben bu yolu kendi hayal gücümle yaratacağım ve kendi güçlü taraflarımla becerilerimle gerçek yapacağım demiyor.

Oysa ki ben CV yazacağım ama, başarı hikayemi yarattığım gün bir medya mensubu biyografimi istediği gün ilk özgeçmişimi kaleme alacağım diye düşünecek genç sayısı dünya ülkeleri içerisinde Türkiye’ye nadir elde ettiğimiz 1.’lik skoralarından birisini kazandırabilir.

Size minik bir ipucu: İnternet dünyası size bu hayal gücünü hedefe, hedefi başarıya, başarıyı paraya, parayı refaha, refahı tekrar yeni hayaller kurmaya dönüştürme özgürlüğünü veriyor. Bugün gazetelerde ki köşe yazarları gibi Blog’ları aracılığıyla okur kitlelerine ulaşan çok önemli isimler çıkmaya başladı karşımıza.

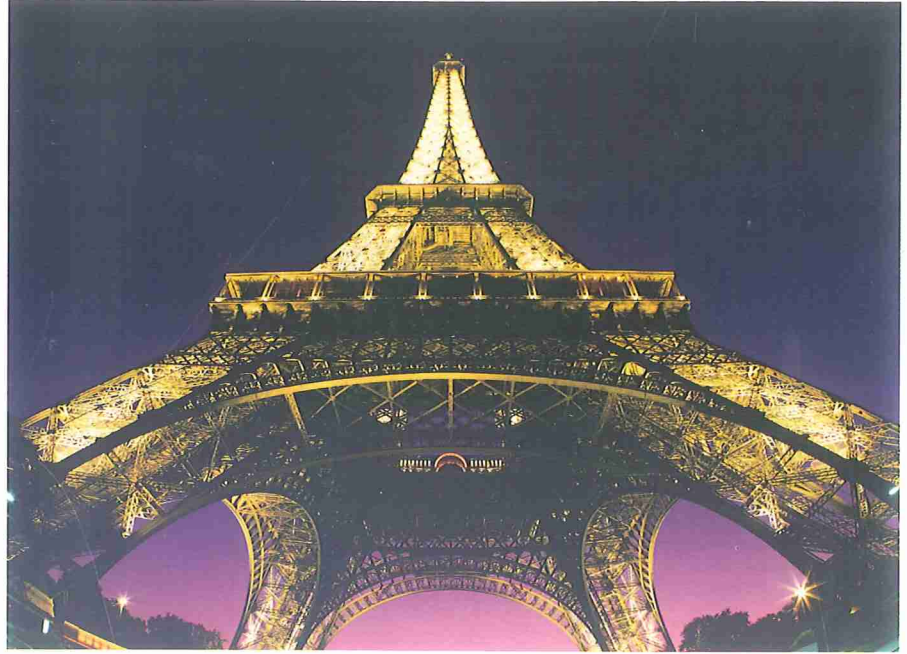
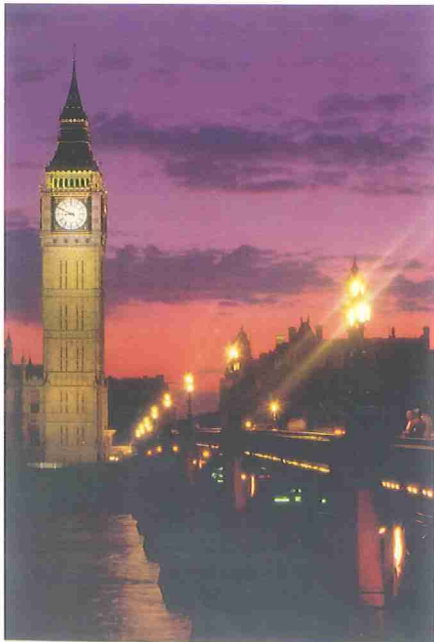
Eminim sizinde kendi biyografinizi yazmanızı sağlayacak bir yönünüz vardır. Yeterki ben CV yazmayacağım kararımı almak ve ısrarcı olmak seçimlerini elinizden bırakmayın ve öncelikli hale getirin. Emin olun bunu başaracak güç hepimizin elinde var.

Emrah Kaya

Turizm Çeşitlerinden Bir Ürün Sepeti: **KENTSEL TURİZM**

2008 yılında, 80 milyona yakın yabancı turisti ağırlamayı başararak turizm sektöründe uzun yıllar koruduğu birinci sırayı kaptırmamış olan Fransa, aynı sene 16 milyona yakın yabancı turist ziyaret ettiği Paris ile dünyada en fazla ziyaret edilen kent destinasyonları arasında ilk sıraya yerleşmiştir. Aynı listede, Avrupa'dan Londra, Amerika'dan New York, Uzakdoğu'dan Bangkok, Singapur ve Hong Kong, Ortadoğu'dan ise Dubai'yi görmek mümkündür. Sadece birkaç yıl öncesine kadar bu listenin alt sıralarında yer alan İstanbul ise, son yıllarda özellikle Avrupa turist pazarındaki popülaritesinin hızlı yükselişi ve bunun beraberinde getirdiği 2008 yılında 7 milyonu geçen yabancı turist sayısı ile dünyada 7. sırada yer alırken, Avrupa'da Roma, Barselona ve Atina gibi güçlü rakiplerini geride bırakarak Paris ve Londra'nın arkasından 3. sıraya yükselmeyi başarmıştır.

Halen en yakın Avrupalı rakibi Londra ile arasında iki kata yakın

turist sayısı farkı olmasına rağmen, İstanbul'un önemli kent destinasyonları içerisinde böyle bir yeri fazlasıyla hak ettiğini ve daha fazla turistin kazanılması ile önümüzdeki yıllarda daha üst sıralara çıkabileceğini savunmak çok da yanlış olmaz. Ancak, dünya genelinde turizm pastasından daha çok pay kapmak isteyen ülkelerde gerek hükümetler, gerek yerel yönetimler ve gerekse turizm kurum ve kuruluşlarının yürüttüğü destinasyon yönetim ve pazarlama çalışmalarının, ülkemizde yavaş ilerlediğini ve hala arzu edilen boyutlara erişemediğini söylemek gerekir. Hal böyleyken, İstanbul'un başarısını, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın özellikle İspanya, İngiltere ve Fransa gibi Türkiye için önemli turizm pazarlarında yürüttüğü "İstanbul" tanıtma çalışmalarına olduğu kadar, doğrudan turizmin gelişmesine yönelik çabalardan bağımsız, neredeyse tesadüfi gelişen olaylara da bağlamak mümkündür. Üst üste birkaç Hollywood yapımında İstanbul'un konu edilmesi ve bu filmlerin dünya genelinde seyirciye

ulaşması, Formula 1 yarışlarına dahil edilen kentin yine milyonlarca televizyon seyircisi ile tanıtılması ve önemli devlet adamlarının katıldığı siyasi-ekonomik toplantı ve buluşmalar için İstanbul'un üs olarak seçilmesi, kentin tanıtımında önemli rol oynamış bu gibi gelişmelere örnek olarak gösterilebilir. Elde edilen başarının sürekli kılınması ve İstanbul'un yerini koruması ise kentsel turizm yönetim ve pazarlamasının anlaşılması kadar, doğru ve tutarlı bir şekilde uygulanması ile mümkün olacaktır. Bunun için ilk yapılması gereken ise kentlerin birer turistik ürün olarak değerlendirilmesidir.

Bu çerçevede, kentsel turizmi diğer turizm çeşitlerinden ayıran en önemli fark, ürünün belirli bir turizm türüne bağımlı kalmaması, farklı ürün çeşitlerinin aynı ürün sepeti içerisinde farklı turist pazarlarına sunulabilmesi özelliğidir. Diğer bir deyişle, deniz-kum-güneş turizminin hakim olduğu tatil beldeleri veya sadece kültür turizminin ağırlık kazan-

diği destinasyonlardan farklı olarak, kent turistik ürün sepetinde alışveriş turizminden kültür turizmine, iş turizminden spor turizmine kadar çok farklı turizm türünü biraraya getirmek mümkündür. Bu sayede, kentleri ziyaret eden turizm pazarları, buna bağlı olarak da ziyaret amaçları çeşitlilik kazanmaktadır. Örneğin, New York'u ziyaret eden turistlerin geliş amaçları, toplantıya katılmak, akraba ve arkadaşları ziyaret etmek, tuttuğu takımın basketbol maçını izlemek, Broadway gösterilerini izlemek veya yılbaşı sonrası indirimlerden faydalanarak alışveriş yapmak olabilmektedir.

sosyokültürel anlamda da sahip oldukları çeşitlilik, turizm arzının geniş bir yelpazeye yayılmasını kolaylaştırmaktadır. Önemli olan, bu çeşitliliğin kalabalık turist grupları ve yoğun yerel nüfus tarafından etkin kullanılmasını amaçlayan tutarlı ve sürekli tanıtım ve pazarlama çalışmalarına işlerlik kazandırılmasıdır. Her ne kadar kent merkezlerinde, önemli çekim merkezlerini çevreleyen turistik alanlar ilan ederek kent içi turizm hareketlerini bu bölgelerde sınırlı tutmak turizmin gelişmeye başladığı dönemlerde tercih edilse de, turizm gelişiminin hız kazanması ile turistik bölgelerin sınırlarını genişletmek

food zincirlerine, farklı müzelerden çeşitli kent içi toplu taşıma araçlarına kadar zengin bir portföye sahip olması gerekmektedir. Farklı ekonomik sektörleri bünyesinde bulunduran metropollerin,

kalabalık turist grupları tarafından daha da ciddi boyutlara ulaşmaması için turistik bölgelerin yayılması kaçınılmaz olmaktadır.

Kentsel turizmde diğer önemli husus, hedef kitlelerin zihninde özgün ve güçlü bir pozitif imajın oluşmasını amaçlamaktır. Rakip kentlerde bulunmayan tarihsel ve kültürel zenginlikler ve diğer benzersiz turistik çekicilikler ile kent hikayeleri, hatta kent efsaneleri, yaratmak turistlerin ilgisini çekmekte ve turizmin gelişimine katkı sağlamaktadır. Turistlerin hayatları boyunca birden fazla kere ziyaret ettikleri destinasyonlar arasında bulunan ve sundukları çeşitlilik sayesinde çok avantajlı bir konuma sahip olan kentlerde, hizmet kalitesinin güçlendirilmesi ve güvenli bir destinasyon ortamının sağlanması da ayrıca önemlidir. Turistik ürün çeşitliliğinin sürekli geliştirme ve iyileştirme çalışmaları ile desteklenmesi, 3 veya 4 günde tamamlanan ve tekrar seyahat isteği uyandırmayan tatil tecrübelerinin, her seyahatte yeni bir şeylerin keşfedildiği tatil tecrübelerine dönmesini sağlayacaktır. Bu çerçevede, sergi, festival, fuar

Farklı ziyaret amaçları ile seyahat eden farklı turist tiplerinin, kent turistik ürününden beklentileri de farklı olacaktır. Bu nedenle, kentsel turizm arzının, lüks otel zincirlerinden hostellere, dünya mutfağından örneklerin sunulduğu restoranlardan fast-

ve kent merkezi dışında yeni turistik bölgeler oluşturmak, turistlerin olduğu kadar turizm gelirlerinin de kent genelinde eşit paylaşımını sağlamaktadır. Ayrıca, yoğun nüfusun beraberinde getirdiği gürültü, trafik ve kirlilik gibi önemli kent sorunlarının,

ve kongre gibi ulusal ve uluslararası etkinliklerin de kentlere turist kazandırma anlamında önemli faydaları olmaktadır.

Yrd.Doç.Dr.Gürhan Aktaş

SEN TERFİ BEKLERKEN, ONLAR **facebook** PROFİLİNE BAKIYOR!

Çok farklı yaş gruplarından arkadaşlarım var, ancak en çok da 18-24 arasından... Bu gruba banyılıyor, bana hayat enerjisi veriyorlar. 25-35 arasındakilerin çoğu ise iş hayatının acımasız rekabetinde sıkışıp, bunalanlar genelde. Özellikle profesyonel olarak **kurumsal bir şirkette** çalışanlar.

Hayatın (bence) en güzel yaşlarında ÖSS kabusuyla boğuş. Dershane, okul, ev üçgeninde kaybettirilen harika yıllar... Sonra atabiliyorsan kapağı, başladın bir üniversiteye. “Ne iş yaparsam bana hobi gibi olur, müthiş keyif alarak çalışırım, iş bana ‘iş’ gibi gelmez” karar verme şansı olmadan kazanılan bir bölüm. [ÖSS sisteminin rezaleti.]

Ve mezuniyet sonrası cv hazırlama, iş başvuruları, mülakatlar... Ve kurumsal bir şirkete atılan ilk adım ve devamında yükselme hayalleri...

Bu kurumsal şirketlerin çoğunda olan bir “performans değerlendirme” sistemi var. Bağlı olduğunuz yöneti-

cinin bir form eşliğinde sizinle bire bir yaptığı görüşmeler... Genelde senede bir yapılan, not pazarlığı şeklinde geçen, gelişime açık alanların atıldığı, atlanmasa bile “şu yönlerini geliştir” demenin ötesine geçmeyen konuşmalar bunlar...

İyi de ben bu yönlerimi nasıl geliştireceğim? Sen ey yöneticim, bana nasıl destek vereceksin, nasıl imkan veya fırsatlar sunacaksın? Onlar yok, sadece “geliştir, seneye öyle gel karşıma!”

Sen ise dürüst, işine bağlı, insanlara saygılı, çalışkan bir adamsın. Kurumsal iş hayatının da gerektirdiği “oyunu” oynuyorsun kuralma göre. Onların gözünde iyi bir çalışansın. Hatta bu söyleniyor da sana.

Yıllar çabuk geçiyor. Sen artık yetki ve sorumluluklarının artması gerektiğini düşünüyorsun. Birileri terfi alıyor ancak **sen yerinde sayıyorsun...**

Uzun yıllar bu konularda karar veren, şimdi de dışardan bu “karar vericilere” destek olan bir iş yapan bir adam olarak diyorum ki size: bu iş kocaman bir balon! İstisnalar var, ancak genelde balon.

Peki, nasıl karar veriliyor? İşte kolay kolay **itiraf edilmeyecek** acımasız gerçekler burada başlıyor.

Tespitlerim şunlar:

Senin düşünce şeklini yakından tanuması gereken (ve doğal olarak seni önerecek kişi olan) ilk yöneticinin, seni yeteri kadar tanımayacak. Tanıdığını sanacak ama nafîle. Onun öncelikleri hep senin işe kaçta gelip kaçta çıktığın, dış görünümün, raporları ne kadar zamanında verdiğin olacak.

Yöneticilerin çoğu için “iş hayatı” ve “özel hayat” ayrımı vardır. İki ayrı kişiliği yaşarlar! [Richard Branson gibi, “iş iş, oyunu da oyun olarak görmüyorum; her şey hayatın ta kendisi” diyebilen bir yöneticinin varsa da aman değerini bilin.]

Kişiler arası iletişimine aşırı dikkat edecek. Ne demek istediğinden çok, “nasıl” dediğine odaklanacak.

Seni ne kadar kendine rakip gördüğüne bakacak. Onun koltuğunu riske atıyor musun?

Departmana, şirkete, müşterilere ve hatta sektöre kazandırmaya çalıştığın katma değer “zaten işinin parçası olarak” algılanacak ve takdir görmeyecek. Sen de bir müddet sonra, sadece senden beklenen iş yapmanın yettiğini görüp, kendi potansiyelini unutmaya başlayacaksın.

Eleştirmenin ne kadar tehlikeli olduğunu çok kısa bir süre içinde anlayacak ve hataları kanıksamaya başlayacaksın. Hatta kendi hatalarını bile!

*Üst yöneticilerin aldıkları kararları sadece “uygulaman” gerektiğini öğreneceksin. “Neden” sorusunu sık sorarsan yöneticinin işini zorlaştırıyorsun! Bu onların kendi “iş yeterliliğinin” de sorgulanması sanılacak ki bu da seni “potansiyel bir risk” haline getirecek. **Yaratıcılıktan** çok senden beklenenin “denge” olduğunu öğrenmek uzun sürmeyecek.*

Şirkette kimlerle arkadaş olduğuna bakılacak. Sonra da iş dışı arkadaşlarına... Kendi elinle Facebook'a eklediğin yöneticin, daha sonra sık sık senin profiline, duvarına, resimlerine, üye olduğun gruplara bakacak. Bizim şirketin kurumsal kültürüne uygun hareket ediyor musun dışarıda? [Çoğu şirkette çalışanlara "yasak" olsa da Facebook, yöneticilere değil! Bu da ayrı bir komedi. "Msn Yasak. İnternet Yasak. Bak Sevgili Patronum!" yazısına dilerseniz bir ara göz atın.]

Uff, bunaldım... Daha fazla listeyi uzatmak istemiyorum!

Sen bütün bu tespitleri ve fazlasını zaman içinde deneyimleyerek öğrenmiş ve **kurumsal hayatın bir tiyatro sahnesi** olduğunu kabullenmişsin (zaten kabullenmezsen ömrün çok kısa). Kısaca oyunu kuralına göre oynuyorsun.

Sonra bir gün şirkette ihtiyaç doğduğunda terfiler konuşuluyor. Veya terfi olmasa da, bazı kişilerin sorumluluk alanları değişecek. Şimdi de o görüşmelerle ilgili birkaç sıkıcı tespit:

Son kararı verecek kişi o gün nasıl bir ruh halinde? Bir gece önce sevgiliyle iyi bir gece geçirip geçirmediğinden, 2 saat önce Genel Müdür'den fırça yiyip yemediğine kadar değişkenlik gösterecek bir şeyden bahsediyoruz.

Sen bu görüşmenin yapıldığı tarihten önceki "yakın dönemde" akıldan kalıcı bir başarı gösterdin mi? Bir – iki aydan öncekiler çoktan unutuldu bile!

Seni öneren kişi ile dostluğun var mı? Ne pahasına olursa olsun inandığının arkasında durması için sana karşı bir "gönül kredisi" olması şart. Sana kefil olacak sonuçta. Unutma; sonuçta burası onun için de "sadece bir iş yeri."

O odadaki diğer tüm kişilerle aran nasıl? Sevilmiyorsan, müthiş işlere imza atmış olsan bile işin çok zor. Bir kademe atlamak veya yetki-

lerinin büyümesi bu insanlara yaklaşmak demek, onlar da yakınlarına seilmeyen insanları neden kendi elleriyle getirsinler ki?

Karar alma süreci hiç de öyle bilimsel geçmiyor. Senin aylarca, bazen yıllarca hayalini kurduğun bir gelişmenin tartışılması uzun da sürmüyor. İki – üç dakikada işin rengi belli oluyor!

Peki, tüm bunlardan ne çıkıyor:

Kurumsal şirketlerde çalışmayı bir **okul gibi** görmek gerek. Çok iyi bir "deneyim." Çünkü burada yazılanlar gibi şeyleri okumakla anlaşılıyor hemen. Yaşamak gerek.

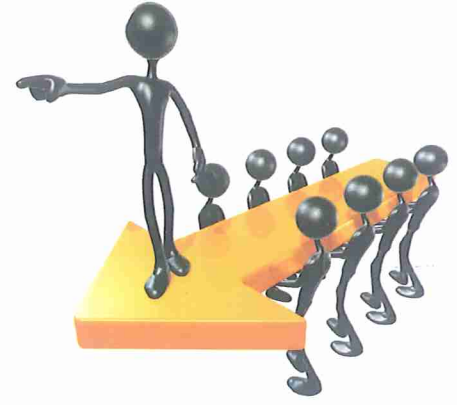
İş yapış şekilleri, prosedürler, şirket kültürü, kişiler arası iletişim, sunum yapma, ast-üst ilişkisini yönetme, yöneticiler arası rekabeti gözlemleme, baskı altındaki insanların tutumları, çatışmalar, dış dünya ilişkileri, koltuk, oda sevdası... Anlatmakla bitmez. "Deneyimden" kastım bunlar.

Ancak **çalışma süresini** iyi ayarlamak gerek (bende çok uzun sürdü örneğin bu: 16 yıl. Şaka gibi! :) Bir saatten sonra deneyim eğrisi gerçekten aşağı doğru kayıyor ve olay patinaja dönüyor. Kaybedilen ise hayatın kendisi. Farkında olmadan hem de.

Şirkette hep başka departman veya bölümlere **yatay geçiş** zorlanmalı. Ne kadar çok farklı iş ve farklı kişilerle çalışılırsa bu deneyim o kadar zenginleşiyor.

Bu dönemdeki kazanılacak en büyük değer ise oluşturulacak **sosyal ilişkiler**. İçeride ve dışarıda. Doğru insanlarla kurulan dostluklar, keyif verme dışında ileride olası işbirlikleri için de müthiş bir artı kazandırıyor. Dışa dönük kişiler, hele bir de empati becerileri yüksekse, bir adım önde oluyorlar hep.

Sizi hayata bağlayacak **"tutkuyu"** aramak için iyi bir dönem bu. Nasıl olsa çoğumuz bu tutkuyu henüz keşfedemeden bir bölümleri okuyor ve bir yerlerde işe başlıyoruz. Tıpkı **Paul Potts** gibi.

Fikir Atölyesi'nde "**Aç Kal Buda-la Kal**" yazısıyla kaleme aldığımız, başarı ve tükenişi uç noktalarda yaşamış olan Steve Jobs'ın şu sözlerini hatırladım tekrar:

"Gerekirse dünyanın sana sunduklarından vazgeç, hatta okula bile gitmeyebilirsin ancak asla maceracı ruhundan taviz verme. Yüreğinin ve sezgilerinin sesini dinle; onlar seni yanıltmaz. Neyi sevdiğini bul. Aşık olacağın, büyük bir tutkuyla inana-çağın işin sana zaten istediğin başarıları getirecek."

Burada ufak bir not eklemeliyim:

İçinde olduğumuz ekonomik krizde bırakın standart performans gösterenleri, gerçekten başarılı bulunanlar bile işten çıkartılıyor. Ve bu dönemde yeni bir iş bulmak gerçekten çok zor. Şu an evde oturan ve iş arayan müthiş insanlar var. O yüzden yapılacak her değişikliğin "zamanlamasını" iyi ayarlamak gerek.

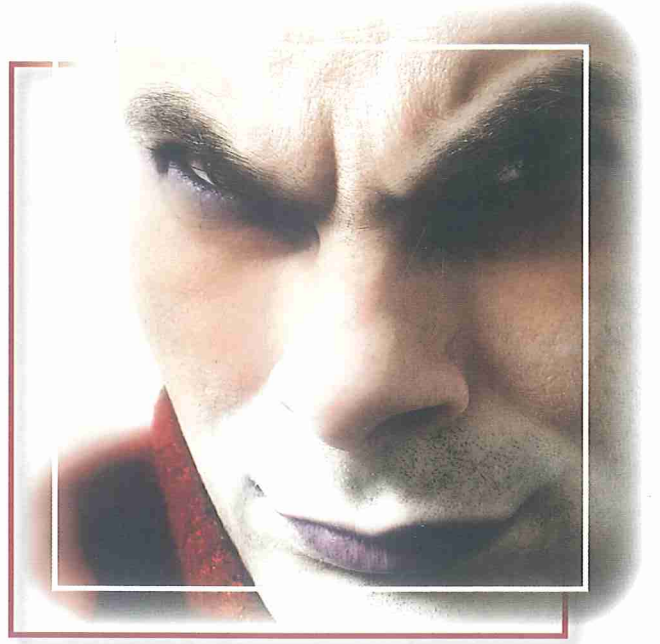
Fakat yaşanılan hayat da "tek." Ne zaman sonlanacağını bilmediğimiz... Ve bu yaşamda elde edinilen deneyimleri kullanabileceğimiz başka bir hayatımız da olmayacak.

En büyük risk, tabii ki risk almak. Yoksa harcanacak en kötü şey, **hayatın ta kendisi** olur ki, sanırım alınabilecek bundan daha büyük de bir risk yok.

Tunç Kılınç

Bakmayın Gözyaşına, Açgözlüğüüm Esasında

**Yıl: 1992 Yer: Birleşmiş Milletler Dünya Zirvesi,
Rio de Janeiro.**

Otarihte 12 yaşında olan Kanadalı Severn Suzuki, üç arkadaşıyla birlikte para toplayıp toplantıya geliyor ve alıyor mikrofonu eline.

Kayıtlara “Birleşmiş Milletler’de dünyayı altı dakikalığına susturan kız çocuğu” olarak geçen Severn, ayakta alkışlanan ve hatta bazı delegelerin gözyaşı dökmesine neden olan bir konuşma yapıyor.

O delegeler, bugün çoğunun isimleri değişmiş olsa da, dünyayı yöneten sözde liderler! İçlerinde bizimkiler de var.

1992’den bugüne geçen onyedilenede ne değişti? Kaçının ilk beş önceliğinde çevre ve çocuklar var? Vaadlerle değil, yaptıklarıyla...

İşte o konuşma...

“Merhabalar, ben Severn Suzuki, Çevresel Çocuk Organizasyonu (ECO) adına konuşuyorum.

Biz Kanada’dan 12 ve 13 yaş gurubunda olan çocuklarız ve bir fark yaratmaya çalışıyoruz; Vanessa Suttie, Morgan Geisler, Michelle Quig ve ben. Buraya gelmek için gerekli parayı kendimiz topladık ve beş bin millik yolu, siz yetişkinlere, yöntemlerinizi değiştirmeniz gerektiğini söylemek için geldik.

Buraya hiçbir gizli amacım olmadan geldim. Ben geleceğim için mü-

cadele ediyorum.

Benim geleceğimi kaybetmem, bir seçimi kaybetmek gibi bir şey değil. Ya da stok piyasasında birkaç puan kaybetmek değil. Ben burada bütün gelecek nesiller için konuşuyorum.

Ben, dünyanın her tarafında çığlıkları duyulmayan ve açıklıktan ölmek üzere olan çocuklar için konuşuyorum.

Ben, dünyanın üzerinde gidecek başka yerleri kalmadığı için ölmekte olan sayısız hayvan adına konuşuyorum.

Ben, şimdi gün ışığına çıkmaya korkuyorum, çünkü ozonda delikler var. Havayı ciğerlerime çekerken korkuyorum çünkü içinde hangi kimyasallar var bilmiyorum. Eskiden Vancouver’da babamla balığa giderdik. Birkaç yıl önce her tarafı kanserli bir balık bulduk. Ve şimdi gezegenimizdeki hayvanların teker teker soylarının tükendiğini öğreniyoruz. Sonsuza kadar yok oluyorlar...

Hayat sürem içinde, sürüler halinde dolaşan vahşi hayvanları görebilmeyi düşünüyorum. Yabani kuşları ve kelebeklerle dolu yağmur ormanlarını... Fakat şimdi merak ediyorum bunlar benim çocuklarımla görebileceği zamana kadar bile dayanabilecekler mi?

Benim yaşlarımdayken böyle kü-

çük şeyler için endişelenmek zorunda kaldınız mı? Bütün bunlar şimdi gözlerimizin önünde oluyor ve bizler, sanki elimizde sınırsız çözüm olanağı ve sınırsız zaman varmış gibi davranıyoruz. Ben sadece bir çocuğum ve bütün çözümlere tabii ki sahip değilim. Fakat farkına varmanızı istiyorum ki bütün çözümlere siz de sahip değilsiniz:

Ozon katmanındaki deliği nasıl onaracağınızı bilmiyorsunuz. Suakımı öldüğünde Somon balığının nasıl geri getireceğinizi bilmiyorsunuz. Şimdi soyu tükenmiş olan hayvanları nasıl geri getireceğinizi bilmiyorsunuz. Şimdi yerlerinde koca çöllerin olduğu ormanları nasıl geri getireceğinizi bilmiyorsunuz.

Madem nasıl onaracağınızı bilmiyorsunuz, o halde lütfen bozmaktan vazgeçin!

Burada hükümetlerinizin temsilcileri olabilirsiniz, iş adamları, organizasyoncular, gazeteciler ya da politikacılar; fakat gerçekte siz annelerisiniz ve babalarınız, teyzeleriniz, amcalarınız ve hepiniz birilerinin çocuklarıdır.

Ben hala bir çocuğum ama biliyorum ki hepimiz ailenin bir parçasıyız, 5 milyar gücünde daha geniş bakacak olursak 30 milyon tür gücünde ve he-

pimiz aynı havayı paylaşıyoruz, aynı suyu ve toprakları. Sınırlar ve hükümetler bunu asla değiştiremez.

Ben hala bir çocuğum ama burada aynı şeyin içinde olduğumuzu biliyorum ve tek bir dünya gibi tek bir amaca doğru ilerlememiz gerekir.

Kızgın olsam da kör değilim, korku içinde olsam da dünyaya nasıl hissettiğimi söylemekten korkmuyorum.

Benim ülkemde çok fazla israf var. Satın alıyoruz ve atıyoruz, satın al ve at gitsin ve kuzey ülkeleri henüz yoksul olanlarla paylaşmıyor. İhtiyacımızdan fazlasına sahip olmamıza rağmen, zenginliğimizin bir miktarını kaybetmekten korkuyoruz.

Paylaşmaktan korkuyoruz...

Kanada'da ayrıcalıklı bir yaşam sürüyoruz. Çokça yiyeceğimiz, suyumuz ve barınağımız var. Saatlerimiz, bisikletlerimiz, bilgisayarlarımız ve televizyonlarımız var. Bu listeyi bitirmek iki gün alabilir."

İki gün önce burada Brezilya'da, sokakta yaşayan çocuklarla birlikte vakit geçirdik ve gerçekten şok olduk. Bu çocuklardan bir tanesi şöyle dedi: "Keşke zengin olsaydım. Eğer zengin olsaydım, bu sokaklarda ya-

şayan bütün çocuklara yiyecek, elbise, ilaç, sığınacak bir çatı, sevgi ve şefkat verebilirdim."

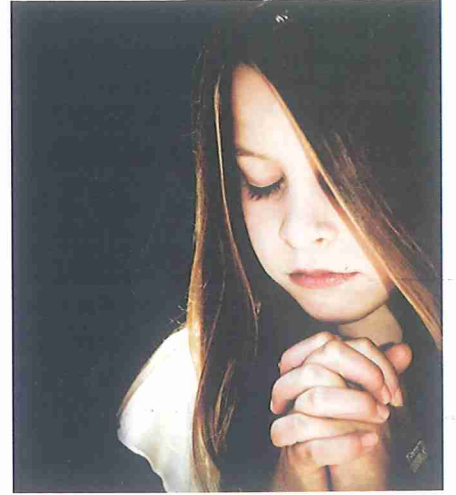
Sokakta yaşayan ve hiçbir şeyi olmayan benim yaşımdaki bir çocuk paylaşmaya bu denli gönüllüyse, neden biz her şeye sahip olanlar hala bu kadar açgözlüyüz?

Benimle aynı yaşta olan bu çocukları düşünmekten kendimi alıkoymuyorum, nerede doğmuş olduğunuz nasıl da büyük farklar yaratıyor. Ben de onlardan birisi olabilirdim, Rio'nun Favellas bölgesinde yaşayanlardan. Ya da Somali'de açlıktan ölmek üzere olanlardan birisi olabilirdim. Ortadoğu'da savaş kurbanı olanlardan birisi veya Hindistan'da bir dilenci...

Ben henüz sadece bir çocuğum, ama savaşlar için harcanan onca para yoksulluğun ve çevresel çözümlerin bulunmasında kullanılsa, dünyanın nasıl harika bir yer olabileceğini biliyorum.

Okullarda, hatta anaokullarında bile bize nasıl davranacağımızı öğretiyorsunuz:

diğerleriyle kavga etmeyin, çalışkan olun, diğerlerine karşı saygılı olun, dağıttığımızı toplayın, diğer

canlılara zarar vermeyin, paylaşın, açgözlü olmayın.

Peki madem öyle, bize yapmamamızı söylediğiniz şeyleri neden sizler yapıyorsunuz?

Bu toplantıya katılan sizler sakın unutmayın bunu kimler için yaptığınızı, bizler sizin kendi çocuklarınızı. Nasıl bir dünyada yetişeceğimize sizler karar veriyorsunuz. Ebeveynler çocuklarını rahatlatılabilmek için "Her şey güzel olacak" diyebilmeli ve "Elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz" ve bir de "bu dünyanın sonu değil"...

Ama artık bunları söyleyebileceğinizi sanmıyorum. Sizin öncelikler listenizde bile yer alabiliyor muyuz?

Babam her zaman "Sen yaptığın şeysin, söylediğin değil" der ve sizin yaptıklarınız geceleri beni ağlatıyor.

Siz yetişkinler bizleri sevdiğinizi söylüyorsunuz. Size meydan okuyorum, lütfen yaptıklarınız sözlerinizi yansıtın...

Teşekkürler."

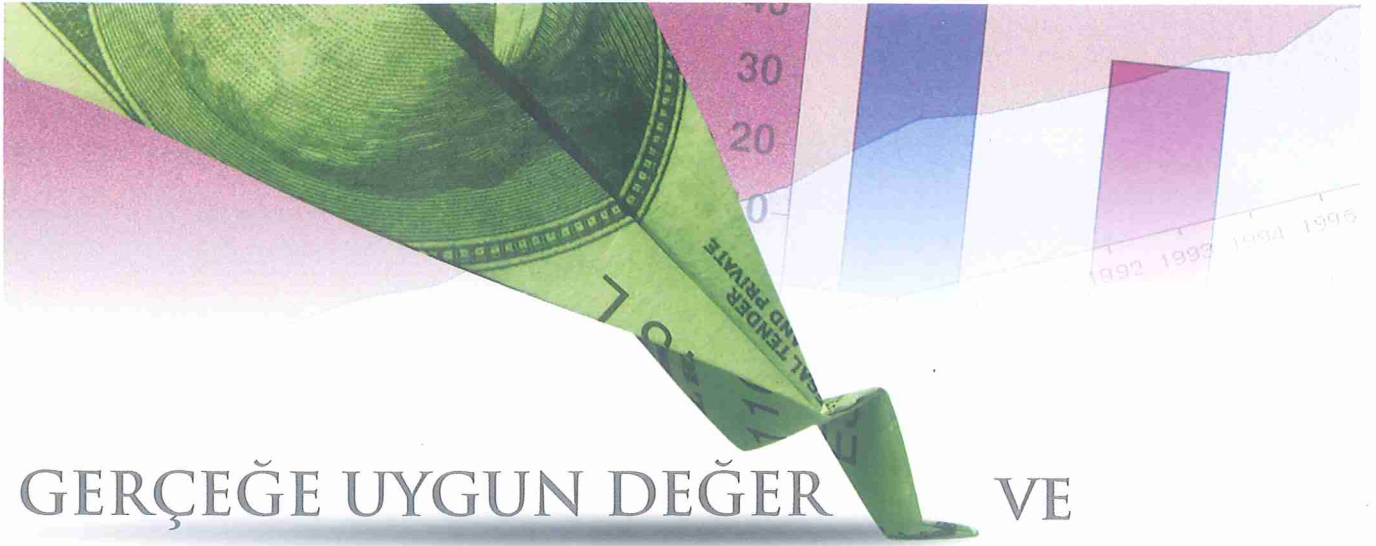
Bu açgözlü siyasetçiler için bir tarafım "yemişim onların döktükleri gözyaşımı" derken, diğer taraf da "herkes hak edildiği gibi yönetilir" diyor.

Saplantı haline gelmiş işe yaramaz ideolojiler uğruna, para uğruna, güç uğruna...

Ne biçim insanlar olduk? Ne kadar acımasız, ne kadar duygusuz.

Tunç Kılınç

GERÇEĞE UYGUN DEĞER VE FİNANSAL KRİZ

Günümüz ekonomik koşullarında muhasebe uygulamaları yeni ve kompleks değişimlerle karşı karşıyadır. Özellikle bu değişimler gerçeğe uygun değer yaklaşımı ile ilgilidir. Yaşanan son kriz de göstermektedir ki; yeterli verinin olmadığı finansal piyasalarda finansal araçların değerlendirilmesi oldukça zordur. FASB 157 "Gerçeğe Uygun Değer Muhasebesi" birçok Amerikan işletmesi için 1 Ocak 2008'den itibaren yürürlüğe girmiştir ve bazıları krizin nedeni olarak bunu göstermektedir. Tam tersine, oldukça büyük bir grup ise gerçeğe uygun değer yaklaşımını yatırımcı açısından şeffaflığı arttıran ve gerekli bilgi sağlayan tek yöntem olarak görmektedir.

Finansal raporlama çerçevesine bağlı olarak ve süreklilik ilkesi çerçevesinde bu çalışma gerçeğe uygun değer ölçümlerini ve finansal raporlar üzerindeki etkilerini incelemektedir. Ayrıca çalışma finansal kriz açısından da gerçeğe uygun değer yaklaşımlarını irdelemeye çalışmaktadır.

Sermaye piyasalarının gelişmesi, kredibilitenin giderek önem kazanması ve işletmelerin büyüme ihtiyacı finansal raporlamanın her geçen gün biraz daha fazla ön plana çıkmasına neden olmaktadır. İşletmelerde karar alma, planlama ve denetim faaliyetlerinin etkinleştirilebilmesi finansal raporların ne derece doğru ve dürüst şekilde sunulduğu ile doğru orantılıdır. Diğer bir deyişle, finansal raporların sunduğu bilgilerin objektif, güvenilir, anlaşılabilir, tutarlı ve karşılaştırılabilir olması gereklidir. İşletmelerde bugüne kadar meydana gelen tüm sorunlar ve krizler kısa vadeli kazançlara odaklanılmasından kaynaklanmaktadır. Oysa devamlılığın ve gelişimin temelinde sürdürülebilir değer yaratmanın önemi kaçınılmazdır.

Bugüne kadar ortaya konan birçok araştırmada yatırımcı hakları, finansal konularda kamuyu aydınlatma, gibi faktörlerin muhasebe sonuçlarından daha önemli görüldüğü belirlenmiştir. Ancak önemli yararlarına karşılık şeffaflığın artırılması pek de kolay olmamaktadır. Özellikle bilgi akışının sağlanması için düzenleyici kuralların ve teşviklerin oluşturulmasıyla kamuyu aydınlatma girişimlerinin özendirilmesi gerekmektedir. Çünkü gerek kurumlar gerekse de hükümetler tarafından şeffaflığın benimsenmesi gerektiği kabul edilmiş olsa bile kurum içi eksiklerden dolayı veya kamuoyunun huzurunun bozulmaması için gizlilik tercih edilebilmektedir (Stiglitz, 1998). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde zayıf muhasebe sistemleri nedeniyle

şeffaflığın artırılması güçleşmektedir. Muhasebe standartlarının uyumlaştırılması ve uygulanması finansal tabloların güvenilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini artırarak şeffaflığı ve dolayısıyla da kurumsal yönetimi olumlu yönde etkilemektedir (Aktaş, 2004).

GERÇEĞE UYGUN DEĞER KAVRAMI VE FİNANSAL KRİZ

Gerçeğe uygun değer 1980'lerde yaşanan Saving Loans krizi ile birlikte muhasebe standartlarının güncelmesine başlanmıştır. Uygulanan değerlendirme yöntemlerinin banka bilançolarının kalitesini bozması standart hazırlayıcılarını arayışlara sevk etmiş olup bu doğrultuda, FASB finansal varlık ve yükümlülükler ile

ilgili olarak **gerçeğe uygun değer** kavramını geliştirmiştir. FASB piyasa fiyatını esas alarak hazırlanacak bilançoların, bankaların finansal yetersizliklerini ortaya koyabileceğini belirleyerek, tüm bankaların finansal varlıklarını piyasa fiyatı ile değerleyip raporlamasını önermiştir. Bu karar, finansal varlık ve yükümlülükler için gerçeğe uygun değer muhasebesi tartışmalarına yol açan ilk uygulama olarak kabul edilmektedir (Özkan ve Terzi, 2008). Finansal krizler ve finansal tabloların manipüle edilmesi yanında, finansal tablo kullanıcılarının sayısının ve niteliklerinin artış göstermesi de bu ihtiyacın ortaya çıkmasında etken olmuştur. (Tokay, Deran ve Aktaş, 2005, s.12-13) Tüm bu gelişmelerin ardından FASB tarafından 2006 yılında “**SFAS. 157 – Gerçeğe Uygun Değer Ölçümleri**” standardı yayınlanmıştır.

Yaşanan son finansal krizin ardından da IASB gerçeğe uygun değer ölçümlemesi ve uygulamaları ile ilgili nihai taslağı Haziran 2009’da yayınlamıştır. 28 Eylül 2008’e kadar taslak ile ilgili yorumlar beklenmek-

tedir. IASB’nin bu Nihai Taslak’ı geliştirmesindeki başlangıç noktası, muadili SFAS 157 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü Standardının geçtiğimiz günlerde FASB tarafından G20 ülkelerinin önerileri doğrultu-

sunda güncellenmesidir. Gerçeğe uygun değerın önerilen tanımı ile SFAS 157’deki tanım aynıdır ve temel alınan mantık büyük ölçüde US GAAP ile uyumludur. IASB Başkanı Sir David Tweedie Nihai Taslak ile ilgili olarak şunları ifade etmiştir (TMSK,2009):

“Bu Nihai Taslak, küresel finansal krize yönelik yapmış olduğumuz çalışmalarda önemli bir kilometre taşıdır. Gerçeğe uygun değerın ölçümüne ilişkin açık ve tutarlı bir rehber öngörmektedir ve aktif olmayan piyasalarda ortaya çıkan değerleme sorunlarını ele almaktadır. Önerilen rehber, gerçeğe uygun değer ölçümüyle ilgili konularda US GAAP ve IFRS’ler arasındaki uyumu sağlamakta olup, taslağın kabul edilmesinin ardından ilgili düzenlemeler arasında tanyakın-sama sağlanmış olacaktır.”

Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarında gerçeğe uygun değer “karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır” şeklinde tanımlanmıştır. SFAS 157’de ise gerçeğe uygun değer tanımı “ölçüm tarihinde piyasa katılımcıları arasında usulüne uygun olarak yapılan, bir varlığın satış veya bir borcun ödenmesinde kullanılan fiyattır” şeklinde yer almaktadır. Nihai taslak ortak bir tanımın benimsenmesi doğrultusunda ikinci tanımı gerçeğe uygun değer tanımı olarak ifade ederek tartışmaya açmıştır.

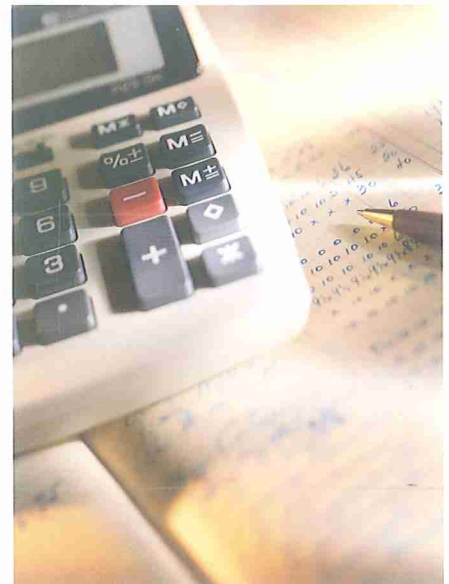
Tanımı çerçevesinde gerçeğe uygun değer belirleyebilmek için piyasadan elde edilen verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak bu veriler piyasanın durumuna göre farklılık göstermektedir çünkü aktif bir piyasa ile aktif olmayan bir piyasadan elde edilecek veriler karakteristikleri bakımından birbirinden oldukça farklılık gösterecektir. Bu kapsamda ger-

çeğe uygun değerın belirlenmesinde üç seviyeden oluşan hiyerarşik bir düzenleme getirilmiştir(Rossi, 2009; Fujioka, Seko, Hoontrakul, 2008):

Seviye 1: Aktif bir piyasada oluşan ve kote edilen fiyatları değerlendirme girdisi olarak kullanılmaktadır.

Seviye 2: Aktif bir piyasada oluşan fiyatların olmaması durumunda emsal varlık ve yükümlülükler için oluşan aktif piyasada kote edilen fiyatlar kullanılabilir.

Seviye 3: Aktif bir piyasası olmayan ve gözlemlenemeyen girdilerin sözkonusu olması durumunda veriler varsayımlara, tahminlere dayalı olarak elde edilir. Bu durumda gelecekteki nakit akımların bugünkü değerleri gibi değerlendirme teknikleri kullanılarak girdiler oluşturulmaya çalışılır. Ancak, bu tekniklerin ve tahminlemelerin kullanılabilmesi için ölçümleme tarihinde gözlemlenebilir girdilerin olmaması, çok çok az olması veya çok yakın bir zamanda gözlemlenebilir konuma gelmemesi ve uzun dönemde makul maliyetlerde ulaşma olasılığının olmaması gerekmektedir. Ayrıca bu

tahminlemeler oldukça detaylı dipnot hazırlanmasını gerektirmektedir.

Aktif bir piyasada kayıtlı bir fiyatın varlığı, gerçeğe uygun değerın en iyi göstergesidir. Finansal araca ilişkin aktif bir piyasanın bulunmaması-

bir konudur. Özellikle de yakınsama çerçevesinde hazırlanan son taslak çalışmaları bunu net olarak göstermektedir. Her yöntemin olduğu gibi gerçeğe uygun değer de avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Bunlar aşağıda tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1:
Gerçeğe Uygun Değerin
Avantajları ve Dezavantajları

Bütün varlık ve yükümlülükler için tek tek gerçeğe uygun değer be-

lirlenmesi oldukça zordur ve hatta son kriz nedeniyle oluşan likit olmayan piyasalarda neredeyse olanaksız duruma gelmektedir. Ya da öyle varlıklar söz konusu olabilir ki eşi benzeri bulunmayan ve dolayısıyla benzeri bir piyasası da olmayan, örneğin bir heykel veya bir resim gibi sanat eserleri. Bu da göstermektedir ki en doğru, en güvenilir ve en anlaşılabilir değerlendirme aynı paralelde veri veya girdilerin elde edilmesiyle doğru orantılı olmaktadır. Son finansal krizin nedeni olarak gösterilen türev

AVANTAJLAR	DEZAVANTAJLAR
✓ Açıklık	* Tanım problemi
✓ Şeffaflık	* Dalgalanmaya açık
✓ Ek açıklayıcı bilgi	* İşletmenin çok da satmayı tercih etmediği bir fiyata dayalı
✓ Türev ürünler için uygun hesaplar	* Yükümlülükler açısından zorluk
✓ Kazanç yönetimine daha az maruz kalma	

Kaynak: Scarlata, J., Novoa., A., Sole, J., 2008

Tablo 1

durumunda, işletme, gerçeğe uygun değeri bir değerlendirme yöntemi kullanmak suretiyle belirler. Talep edilme özelliği bulunan bir finansal borca (örneğin vadesiz mevduat) ilişkin gerçeğe uygun değer, talep anında ödenecek tutardan az olamaz. Talep anında ödenecek tutar, ilgili borç tutarının ödenmesi istenebileceği ilk günden itibaren iskonto edilmek suretiyle bulunan tutardır.

Standartlarda yer alan açıklamalardan da anlaşıldığı üzere gerçeğe uygun değer ağırlıklı olarak piyasa verilerine dayandırılmaktadır. Bu özelliği nedeniyle de bazı araştırmacılar tarafından finansal krizin temel sorumlusu olarak gösterilmektedir. Oysa ki gerçeğe uygun değer kavramı tarihi maliyet yaklaşımının nitelikli bilgi ihtiyacını karşılamakta küreselleşme nedeniyle artık yetersiz kalması sonucunda ortaya çıkmıştır.

Gerçeğe uygun değer yaklaşımı gerek IASB gerekse de FASB açısından son derece önemle ele alınan

ürünler de bankalar tarafından son derece yaratıcı bir biçimde türetilmiş ve fiziksel varlıklar yerine sadece kredibiliteye dayanılarak anlaşmalar yapılması söz konusu olmuştur. Bu durumda da daha önce benzeri görülmemiş yen, türev ürünlerin likit olmayan bir piyasadan elde edilen veriler ile değerlendirilmesi gündeme gelmiştir. Kullanılan değerlendirme yönteminden çok bu yöntemin nasıl kullanıldığı da finansal krizin en temel nedeni olarak karşımıza çıkmıştır. Tartışmaların temelinde kullanılan farklı tekniklerin ve tahminlerin güvenilirliği, buna bağlı olarak da yönetimler tarafından bir kazanç yönetimi veya manipülasyon aracı olarak kullanılması yatmaktadır.

SONUÇ

Gerçeğe uygun değeri, tarihi maliyetten ayıran en önemli fark, gerçeğe uygun değerın hesaplanmasında gelecekteki değerlerin de dikkate alınmasıdır. Bundan dolayı gerçeğe uygun değer muhasebesinde “Gerçekleşmemiş Gelir/Gider” olayı söz konusudur. Gerçeğe uygun değerın

hesaplanmasında ortaya çıkan “Gerçekleşmemiş Kazanç/Kayıplar” gelir tablosu kapsamına alınmaktadır. Gelir tablosu kapsamına alınmayanlar da özsermaye ile ilişkilendirilmektedir (Fujioka, Seko, Hoontrakul, 2008). Piyasa fiyatlarında meydana gelen sert düşüşler Amerika ve Avrupa’daki bankaların fiktif zarar ve kayıplar kaydetmelerine bu nedenle de bazılarının iflas etmesine neden olmuştur. Ancak bir noktaya dikkat edilmelidir ki likit olmayan bir piyasadan elde edilen girdiler ile yapılan tahminlemeye dayalı teknikler sonucu yapılan değerlendirme bu kayıpların ve iflasların nedeni olarak görülmelidir. Ayrıca bununla beraber bankaların sermaye yapıları ve yeterlilikleri de sorgulanmalıdır. Çünkü Türkiye’deki bankalar da gerçeğe uygun değer yaklaşımını benimsemelerine rağmen 2008’de karlılık açıklayarak iyi bir performans sergiledikleri görülmüş, kriz finansal kriz olarak başlamasına rağmen finans sektöründen çok reel sektörü etkilemiştir.

Kaynakça

- Aktaş, R. (2004). “Muhasebe Standartları ve Yönetişim”, MODAV Dergisi Özel Sayısı, 3-5 Kasım.
- Stiglitz, J. (1998); “The Asian Crisis and the Future of the International Architecture”, Article for the World Economic Affairs Magazine.
- Özkan M., Terzi S., 2008, “Gerçeğe Uygun Değer Ölçümünün Uluslararası Muhasebe Standartları ve Amerikan Muhasebe Standartları Açısından İncelenmesi”, <http://www.tmsk.org.tr/makaleler>.
- Fujioka, T., Seko, S., Hoontrakul, P., 2008. “The State of Fair Value Accounting, Global Financial Crisis and Implications to Thailand”. [Http://www.ssrn.com/abstract=1303351](http://www.ssrn.com/abstract=1303351)
- Rossi, J., 2009. “Weighing Your Financials: A Look At the Impact of Fair Value”, Pennsylvania CPA Journal, Spring.
- Scarlata, J., Novoa., A., Sole, J., 2008. “Fair Value Accounting and Procyclicality”, IMF Global Financial Stability Report, Chapter 3, www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/2008/02/pdf/chap3.pdf
- TMSK (2009), Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IAS/IFRS) İle Uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları. Ankara : Türkiye Muhasebe Standartlar Kurulu Yayınları

Yrd. Doç.

Dr. Banu Esra ASLANERTİK

FINANSALE KRİZ

2010 YILI BÜTÇESİ ve ORTA VADELİ MALİ PLAN

TBMM Plan Bütçe Komisyonu Başkan vekili Recai BERBER

1929 büyük ekonomik bürhanından beri yaşanan büyük finansal kriz, kısa zamanda reel ekonomiyi de etkisi almıştır. 2008 yılı başından itibaren yatırım bankaları ve özel şirketlerin durumunun kötüleşmesi ve 2008 Eylül ayında Lehman – Brothers’in iflası ile süreç derinleşmiş ve önce finans piyasalarını sonra da reel ekonomiyi etkisi altına almıştır. Ülkeler tarafından açıklanan önlem paketlerine rağmen kriz daha da derinleşmiş ve tüm dünya ülkelerini etkisi altına almıştır.

Kriz, finansman imkanlarını, dış talebi ve tüketici beklentilerini olumsuz bir şekilde etkileyerek, ülkemizin ekonomik faaliyetlerinde de belirgin bir daralmaya yol açmıştır. Bu daralmada özellikle dış talepteki şok düşüşün etkisi büyüktür. Kriz sonucu piyasalarda yaşanan ciddi daralmalar ülkelerin büyüme oranlarının düşmesine neden olmuştur. 2007 yılında yüzde 5,2 olan küresel büyüme, 2008 yılında yüzde 3’e düşmüş ve 2009 yılında krizin etkisinin artmasıyla birlikte yerini küresel daralmaya bırakmıştır. Bu daralmanın bu sene yüzde 1,1 olması beklenmektedir. Krizin etkisi ile birlikte dünya ticaret hacminin de, bu sene yüzde 11,9 daralması beklenmektedir. Ülkemizde 2002 yılından beri 27 çeyrektir

devam etmekte olan büyüme dönemi de yerini 2008 in son çeyreğinde daralmaya bırakmıştır. Kriz ile birlikte ülkelerin işsizlik oranları artmış, bütçe açıkları büyümüştür. Bazı ülkelerin işsizlik oranlarındaki artış aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Ülkemizde de 2007 yılında yüzde

beklenmektedir. Bütçe açığındaki bu artış yalnızca bizim ülkemize mahsus bir durum olmayıp, diğer ülkelerin de küresel kriz nedeniyle karşı karşıya olduğu bir durumdur. 2008 yılı ile 2009 yılı kıyaslandığında genel yönetim bütçe açığının GSYH’ye oranının diğer ülkelerde de önemli

Ülkeler	2007	2009	Sapma (Puan)
ABD	4,6	9,3	4,7
İspanya	8,3	18,2	9,9
İrlanda	4,5	12,0	7,5
İzlanda	1,0	8,6	7,6
Macaristan	7,4	10,7	3,3
Türkiye	10,3	13,4	3,1

10,3 olan işsizlik oranı, 2008 yılında yüzde 11’e yükselmiştir. 2009 yılı Ağustos ayında yüzde 13,4 olan işsizlik oranı Eylül ayında da değişmeyecek aynı kalmıştır. Bu durum, artık işsizlik oranlarının artışının durduğunu göstermektedir. Krizle birlikte ülkelerin bütçe açıkları da artmıştır. Ülkemizde 2009 yılı başlangıç bütçesine göre; bütçe giderleri yüzde 2,9 artmakta, bütçe gelirleri ise yüzde 18 oranında azalmaktadır. Bütçe açığı ise 10,4 milyar TL’den 62,8 milyar TL’ye çıkması ve bütçe açığının GSYH oranının yüzde 6,6 olması

oranda saptığı görülmektedir.

Son yıllarda sürekli artan ihracatımız, 2008 yılında 132 milyar dolara kadar yükselmiştir. 2009 yılında ihracatımızın büyük bir oranının AB ülkeleri olması ve bu ülkelerin de krizden etkilenmesi sonucu dış talepte meydana gelen daralma ihracat rakamlarını oldukça azaltmıştır. Fakat son aylardaki küresel ekonomideki toparlanmayla birlikte kademeli olarak tekrar artmaya başlamış ve yıl sonu itibarıyla 100 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Kriz nedeniyle dünyanın birçok ülkesinde

Ülke	2008 Bütçe Dengesi(%)	2009 Bütçe Dengesi(%)	Sapma (Puan)
İzlanda	0,5 açık	14 açık	13,5
Rusya	4,3 fazla	6,6 açık	10,9
İspanya	3,8 açık	12,3 açık	8,4
ABD	5,9 açık	12,5 açık	6,6
İngiltere	5,1 açık	11,6 açık	6,5
İsveç	2,5 fazla	3,5 açık	6
Türkiye	1,8 açık	6,6 açık	4,8

bankacılık sektöründe ciddi çöküşler yaşanmasına rağmen Türkiye’de ise bankacılık sektörü güçlü kalmıştır.

2009 Nisan ve Eylül aylarında toplanan G-20 ülkeleri, eş güdümlü ve ortak tedbirlerin alınması ve ülkelerin mali teşvik programı uygulamaları benimsenmiştir. Ülkemizde de krizin olumsuz etkilerinin azaltılması, üretimin ve talebin canlandırılması amacıyla bir çok önlem alınmıştır. Bankacılık sektöründe kredi imkanları artırılırken yatırımlarında artacağı beklentisi ile faiz oranları düşürülmüştür. İhracatçılara ve KOBİ’lere yönelik destekler çeşitlendirilmiş, istihdamın artırılarak işsizliğin azaltılması amacıyla işveren sigorta priminde indirim yapılmış, işsizlik fonunda yararlanma imkanları, miktarı ve süresi arttırılmıştır. Bazı vergi kalemlerinde yapılan indirimler, vergi borçlarının yeniden yapılandırılması ve yurt dışındaki varlıkların ekonomimize kazandırılması amacıyla başlayan Varlık Barışı uygulaması ile krizin etkilerinin azaltılması amaçlanmıştır. Son aylarda finans piyasalarında, krizin etkilerinin ve belirsizliklerin azalması, güven ortamının yeniden oluşmaya başladığı görülmektedir.

Krizin yol açmış olduğu ekonomik daralma nedeniyle bütçe gelirlerinde ortaya çıkan azalma ve krizi aşmak için yapılan ekonomiyi canlandırma faaliyetlerinin giderleri arttırması bütçe açıklarının büyümesine neden olmuştur. Bütçe

açıklarının azaltılması, orta ve uzun vadede kamu açıklarının GSYH’ye oranının sürdürülebilir bir borç yapısı ile uyumlu düzeyde gerçekleştirilebilmesi, kayıtdışılıkla mücadele sağlama, kamu harcamalarında etkinlik ve verimlilik sağlama ve benzeri nedenlerle Orta Vadeli Mali Plan ortaya konmuştur.

Yeni kamu mali yönetim anlayışına uygun olarak hazırlanmış olan 2010 bütçesi, ülkemizin mali ve ekonomik istikrarını sürdürmeyi hedeflemekte olup, küresel ekonomik krizin etkilerinden bir an önce kurtulmak amacıyla Orta Vadeli Programla uyumlu olarak hazırlanmıştır. Eylül ayında açıklanmış olan Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Plan küresel krizden çıkışımızın temel politikalarını

v e

hedeflerini ortaya koymaktadır. Programdaki temel hedefler, istihdamı arttırarak işsizliği azaltmak, enflasyonun düşürülmesine devam etmek ve ekonomik daralma sürecini büyümeye çevirerek, bozulan ekonomik dengeleri yeniden sağlamaktır. Orta Vadeli Mali Plan ile eğitim, sağlık ve sosyal harcamalara ağırlık verilerek, toplumun yaşam kalitesinin ve bölgesel gelişmişlik düzeylerinin dengelenmesi amaçlanmaktadır. Program ile kamu kesiminin borçlanma gereği azaltılarak özel sektörün kullanabileceği kaynakların artırılması sağlanacaktır.

Orta Vadeli Mali Plan, 2010 yılı merkezi yönetim bütçe açığının GSYH’ye oranının yüzde 4,9 olmasını, 2011 ve 2012 yıllarında ise yüzde 4’e ve yüzde 3,2’ye olmasını hedeflemektedir. Bu dönemde, faiz dışı açığın GSYH’ye oranının 2010 yılında binde 8, 2011 yılında binde 2 olacağı, 2012 yılında ise faiz dışı fazlanın binde 4 olarak gerçekleşeceği hedeflenmektedir.

Görüldüğü gibi bu program bütçe açıklarının düşük seviyelere indirilmesini, faiz dışı açığın faiz dışı fazla noktasına gelmesini öngörmektedir. Bu sayede insanımızın yaşam kalitesinin yükseltilmesine yönelik harcamalar arttırılarak daha müreffeh bir Türkiye hedeflenmektedir. 2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi için belirlenen hedeflere ulaşmada ve uygulanmakta olan maliye politikasının başarısını kalıcı hale getirmede yapısal reformlar önemli bir rol oynamaktadır.

2010 yılı bütçesi, küresel krizin ortaya çıkarmış olduğu olumsuzlukları ortadan kaldıracak, yapısal reformları önde tutacak, daralmanın azaltılarak sürdürülebilir büyümeye ve kalkınmayı sağlayacak olan bir bütçedir. Devamında 2010 ve 2011 yıllarında daha refah ve istikrarı yakalamış bir Türkiye’de yaşama imkanını elde etmiş olacağız.

WITH OR WITHOUT YOU

“Through the storm we reach the shore,
You give it all but I want more, And I’m wating for you,
With or without you, With or without you...”

Uluslararası Para Fonu (IMF), II. Dünya Savaşı sonrası dünya ekonomisinde ortaya çıkan olumsuzlukları ortadan kaldırmak amacıyla Bretton Woods Konferansında toplanan 44 ülkenin ortak kararı ile temelleri atılan uluslararası bir kuruluştur. IMF, elindeki mali kaynaklar yardımıyla ödemeler dengesi sorunu yaşayan ülkelerin devalüasyonlar ile hem dünya ticaretini daraltması hem de toplumların refah düzeyini aşağıya çekmesinin önüne geçmek amacıyla kurulmuştur. Böylece sorunlu ülkelere mali destek vererek bu ülkeler ve bu ülkelerle ilişki içindeki diğer ülkelerin de bu durumdan ekonomik anlamda zarar görmesini engelleyecektir.

Özellikle 1980 sonrası dönemde tüm dünyayı etkisi altına alan küreselleşme süreci IMF'nin görev, rol ve sorumluluklarını da değiştirmiştir. IMF artık sadece üye ülkelere mali destek sağlayan bir kuruluş değil bu mali kaynakların nasıl kullanılması gerektiğini istikrar programları aracılığıyla belirleyen uluslararası bir finans kurumu haline gelmiştir. Yani üye ülke ekonomilerinin istikrarı yakalamaya çabalarında danışmanlık rolü de üstlenmeye başlamıştır. Çünkü küreselleşen dünyada, herhangi bir ülkedeki küçük bir sorun bütün ülke ve toplumları etkileyebilecek kadar büyük boyutlara ulaşabilmektedir.

Türkiye 1947 yılında IMF'ye üye olmuştur. Bu üyelikle birlikte Türkiye'nin dünyaya entegrasyonu hızlanmış ve diğer ülkelerle olan ticari ilişkileri hızla gelişmiştir. 1980 sonrası dünyayı saran küreselleşme akımlarıyla birlikte IMF üyesi Türkiye dünyadaki bu gelişmelere paralel olarak dışa açılma sürecine başlamıştır. 24 Ocak 1980'den itibaren başlayan bu süreç, 1989 yılı Ağustos ayında alınan tam konvertibilite kararı ile yeni bir ivme kazanmış ve ekonomi dış şoklara karşı daha dayanıklı hale gelmiştir. Dolayısıyla takip eden yıllarda Türkiye'nin ödemeler dengesi kalemlerinde belirgin artışlar gözlemlenmiştir. Bununla birlikte Türkiye'nin yeni yeni tecrübe etmeye başladığı cari işlemler dengesi açıkları oluşmaya başlamıştır. Cari işlemler dengesi açıklarının yanında dışa açılma sürecinde Türkiye ekonomisinin yüksek enflasyon ve bütçe açıkları gibi bir takım sorunları daha fazla göze batır hale gelmiştir. Özellikle yüksek enflasyon, bütçe açıkları ve dış açık sorunları 1980-2000 dönemine damgasını vurmuştur. Bahsedilen sorunların süreklilik kazanması Türkiye ile IMF arasındaki ilişkilerin de yoğunluk kazanmasına sebep olmuştur. Bu dönemde Türkiye'nin IMF'ye olan bağımlılığı artmış ekonomik sorunlarını çözmek için alınan her kredi yeni kredi anlaş-

malarına yol açmıştır.

Türkiye 60 yılı geçen bu süreçte, IMF ile 20'ye yakın düzenleme ve yaklaşık 45 milyar SDR (Özel Çekme Hakları) tutarında bir kaynaktan yararlanmak üzere anlaşma yapmıştır. Ancak anlaşmaya varılan bu düzenlemelerin yarıya yakını Türkiye'nin borçlanma şartlarını yerine getirmemesi nedeniyle tamamlanamamıştır. Bu da IMF'nin mali kaynakların devamı için öne sürdüğü koşulların çokça eleştirilmesine neden olmuştur. Bu noktada IMF'nin iktisadi anlamda üye ülkeler için öne sürdüğü borçlanma şartları Türkiye'de çokça tartışılan bir konu haline gelmiştir. Bu konudaki görüşleri iki ana başlık altında toplayabiliriz. Birinci görüşe göre, oy güçlerinin kotalara göre belirlenmesi ilkesini benimseyen IMF'nin uyguladığı istikrar politikalarında, oy güçleri yüksek olan gelişmiş ülke çıkarlarına hizmet etmektedir. IMF'yi borcunu faizi ile almak

© Original Artist
Reproduction rights obtainable from
www.CartoonStock.com

için çabalayan bir tefeciye benzeten bu görüş, IMF'nin sorunlu ülke ekonomisini umursamadığını savunur. Buna karşın diğer görüş ise IMF'yi geliştirmekte olan ülkeler başta olmak üzere tüm dünya ekonomilerinin istikrarı için vazgeçilmez bir örgüt olarak nitelenmektedir. IMF'nin sunduğu mali kaynaklar ve programlar incelendiğinde bu iki görüşünde tam anlamıyla doğru olmadığı gerçeğin iki görüş arasındaki gri bölgede bulunduğu görülmektedir. IMF'nin kullanıma sunduğu kaynaklarının borçlanma maliyeti piyasa koşulları ile karşılaştırılınca, söz konusu maliyetlerin yüksek olmadığı görülmektedir. Bununla beraber IMF'nin savunduğu parasalcı görüş çerçevesindeki iktisadi istikrar programlarının genel olarak ülke ekonomilerinin uzun vadeli çözümler gerektiren yapısal sorunlarına gereken önemi vermediği ve daha çok kısa vadeli ve parasal bir anlayış güttükleri de yadsınmaz bir gerçektir.

2008'in ikinci yarısından itibaren kendisini bütün şiddetiyle hissettirmeye başlayan küresel finansal kriz IMF ve Türkiye ilişkilerinde de değişikliklere yol açmıştır. Bunun yanında IMF dünya ekonomisindeki rolünü yeniden değerlendirmeye başlamıştır. Küresel sistemdeki krizin sorumlularından birisinin IMF olduğunu düşünülürken aynı zamanda da küresel sistemi krizden çıkarma görevi IMF'ye verilmiştir. Oysa IMF, arka bahçesindeki Amerikan

mali kuruluşlarının krize sebep olan mali cambazlıklarını görmemezlikten gelirken bu sistemin kriz yaratacağını da

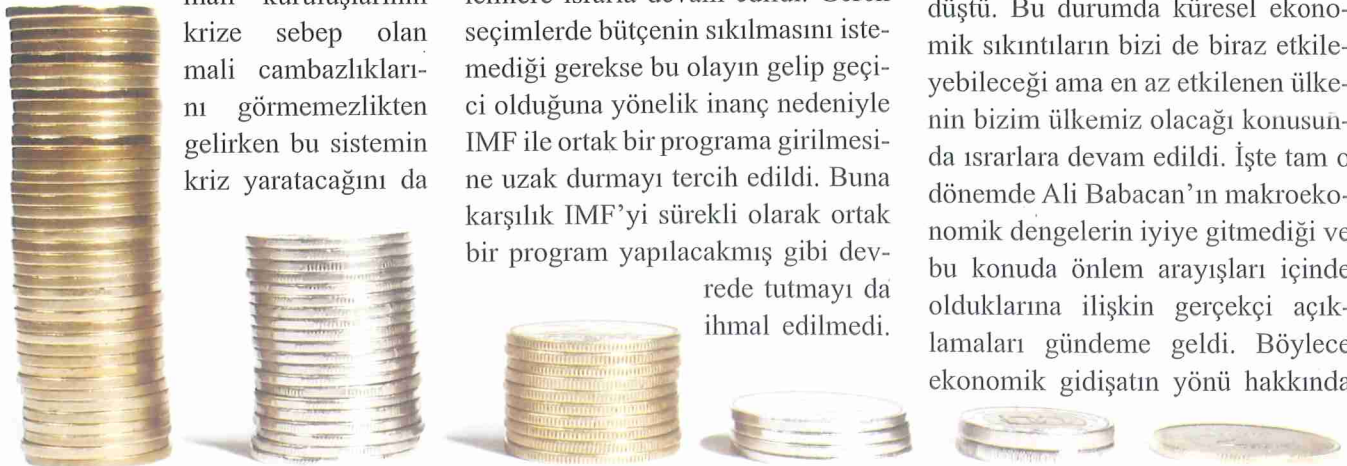
tahminleyememiş veya tahminlemek istememiştir. Ayrıca bu dönemde IMF yeni bir finansal sisteme yönelik çalışmalara da devam etmektedir. Krize girmemek için çalışmalar yapıp da başarısız olan ve o nedenle faturanın kendisine çı-

kacağı beklenen IMF, krizden çıkışın mimarisini hazırlayacak kurum olarak karşımıza çıkmıştır. IMF'nin kapatılmasa bile esaslı bir değişimden geçeceğini düşünürken tam tersi oldu ve IMF'nin imkânları artırılırken bu krizden çıkış ve sonrasında yapılacaklar ile ilgili görev IMF'ye verilmiştir. Bu yeni kaynaklar ve yeni görevler sonucunda IMF, birdenbire ilk kuruluş yıllarındaki, yani İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki, kadar güçlü bir konuma gelmiştir.

Küresel kriz karşısında Türkiye'nin ilk tepkisi ise krizin varlığını reddetme şeklinde oldu. Türkiye ekonomisi yöneticileri, küresel krizi gelip geçici bir durum olduğunu düşündüler ya da böyle düşünülmesini istediği için o yönde açıklamalar yaptılar. Krizin ülkemizi teğet geçeceği konusundaki temelsiz söylemlere ısrarla devam edildi. Gerek seçimlerde bütçenin sıkılmasını istemediği gerekse bu olayın gelip geçici olduğuna yönelik inanç nedeniyle IMF ile ortak bir programa girilmesine uzak durmayı tercih edildi. Buna karşılık IMF'yi sürekli olarak ortak bir program yapılacakmış gibi devrede tutmayı da ihmal edilmedi.

IMF ile ilgili dengeler "ümmüğümü zü sıktırtmayız" gibi söylemlerle desteklenerek bu konuda savaşıldığının altı çizilmeye çalışıldı. 2008 son çeyrek verileri ekonominin yüzde 6.5 küçüldüğünü ortaya koyunca bu inançta bir kuşku ortaya çıkmaya başladı ve gecikmeli de olsa bazı vergi önlemleri devreye sokuldu. Bütün bunlara karşın bu daralmanın gelip geçici olacağına ve Türkiye'yi fazla etkilemeyeceği görüşünde devam edildi. Bunun bir sonucu olarak makroekonomik göstergelere ilişkin tahminler ve bütçe kanunu değiştirilmedi. Bu inançta yönelik bir başka sarsıcı etki işsizlik oranının kısa bir zaman aralığında yüzde 10'lar düzeyinden yüzde 16'lar düzeyine yükselmesiyle ortaya çıktı. 2009 ilk çeyrek küçülmesi yüzde 14.7 olarak açıklanınca hükümetin olumlu açıklamalarına olan güven iyiden iyiye düştü. Bu durumda küresel ekonomik sıkıntıların bizi de biraz etkileyebileceği ama en az etkilenen ülkenin bizim ülkemiz olacağı konusunda ısrarlara devam edildi. İşte tam o dönemde Ali Babacan'ın makroekonomik dengelerin iyiye gitmediği ve bu konuda önlem arayışları içinde olduklarına ilişkin gerçekçi açıklamaları gündeme geldi. Böylece ekonomik gidişatın yönü hakkında

bilgisi olmayan bir hükümetin doğru önlemler alma yetisinden uzak olduğu resmi olarak ortaya koyulmuştur. En azından hükümet gerçekleri görmeye ve söylemeye başlamıştır.

Bu açıklamalardan sonra Türkiye-IMF arası yeni bir anlaşmanın imzalanıp imzalanmaması konusunda sıcak tartışmalar yeniden başlamıştır. Eskiden ekonomik sıkıntılarımızdan dolayı IMF ile anlaşmadan adım atamaz hale geldik. Şimdi ise böyle bir durum yok. Kimse IMF ile anlaşın diye baskı yapmıyor. Bu rahatlıktan bilinmez hükümetin kafası iyice karışmış durumdadır. İyice kronikleşen bu kararsızlık durumu dışardan bakanlar için birisi "Türkler IMF ile müzakere ediyor, olası bir anlaşmanın içeriğini ve ayrıntısını da aylardır tartışıyorlar" gibi görünse de durumun hiç de böyle olmadığı bir süre sonra ortaya çıkmıştır. Hükümet sürekli müzakere ettiğini iddia ederken IMF daha tartışma konularının belirlenmediğini açıklamıştır. Yalancı çobanın tahtına gözünü diken hükümet IMF ile anlaşma yapıp yapmayacağı konusunda kendisinin bile bir fikri olup olmadığı tartışılır duruma gelmiştir. İki arada bir derede kalmış, toplumu görüntüyle oyalayıp yoran hükümete olan güven iyice azalmaya

başlamıştır.

Bu durumda insanın aklına bir sürü soru geliyor. Örneğin bu hükümet iktidarı döneminde altı yıldır flört ettiğimiz ve bolca da parasını yediğimiz yakışıklı delikanlıyı şimdi neden ümük sıkıyorsun diye suçluyoruz. Eğer ekonomik ümüğümüzü sıkıyorsa neden aynı iktidar tarafından altı yıldır ümüğümüzü bu kuruma emanet ettik. Varsayalım ki geçtiğimiz dönemde ümüğümüzün sıkılması gerekiyordu ama bu teğet açıklamaları bağlamında artık ümüğümüzün sıkılmasına ihtiyaç kalmadığına inanılıyorsa yani IMF ile bir anlaşma yapılması gereğinin olmadığı düşünülüyorsa neden yakışıklı IMF kurumuna hala randevu veriyoruz. Niye şimdi git yarın gel mantığıyla yakışıklıyı oyalıyoruz. Sonra yakışıklı IMF kızarsa artık gelmiyorum derse ne yapacağız. Sanırım hükümet bunları da düşünüyor.

Bununla birlikte 2009'da İstanbul'da düzenlenen IMF toplantısı da Türkiye açısından oldukça önemli bir durumdur. Bu toplantı, dünya ve Türkiye gündeminde savaş alanına dönen sokaklar ve herşeyden izole edilmiş konferans alanı ile on plana çıkmıştır. Bunun yanında bu kısa süre içinde

bile turistleri kazıklama alışkanlığımız yeniden hortlayarak şark kurnazlığı bağlamında değerlendirilebilecek bir şekilde aşırı fiyatlarla karşılaşmıştır. Toplantılarda konuşan Türk ekonomi yöneticilerinden 2001 krizinde Türkiye'nin aldığı dersleri anlatarak dünyaya yol göstermesi beklenirken parti programlarından alınmış konuşmalarla toplantılara katılmaları da akılda kalanlar arasındadır.

Son finansal kriz yıllardır eski görüntüsünden sıyrılmaya çalışan IMF için bir fırsat olmuş, değişen dünya koşulları ile uluslararası istikrarın bekliliğini görevinin yanında küresel finansal mimarının baş aktörü konumuna gelmesi görevini de üstlenmiştir. Krizin sorumluları arasında olan bir kuruluşun birden bu kadar anahatar konuma gelmesi de pek anlaşılır birşey değildir. Böylelikle IMF, dünyanın herhangi bir bölgesinde patlak veren krizlerin çeşitli mekanizmalarla dünyaya yayılmasını önleyici bir rol üstlenmiştir.

Bu gelişmelerin Türkiye-IMF ilişkilerine kattığı en önemli boyut Türkiye'nin IMF'siz de yapabileceği tartışmalarının en sonunda başlamış olmasıdır. Tartışmaların kaynağı hükümetin harcamalarına IMF elinin değmesini istememesi de olsa en sonunda yeni bir tartışma boyutu kendini göstermiştir. Hükümette çok iyi biliyor ki IMF ile anlaşılmış olsaydı bütçede kaynağı olmayan beyaz eşya ve kömür yardımları açıklanması çok zor bir harcama kalemi olarak karşılarına çıkacaktı. Sözün özü Türkiye-IMF ilişkileri "ne senle ne de sensiz" boyutunda donup kalmıştır.

Yrd. Doç. Dr. Umut Halaç

YABANCI SERMAYE:

TÜRKİYE AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Sermaye, ülkelerin gelişimi açısından oldukça önemlidir. Kalkınmanın hızlanmasını sağlamanın yanı sıra ekonominin olumlu yönde gelişmesine de katkıda bulunmaktadır. Yerli ve yabancı olmak üzere iki çeşit sermaye bulunmaktadır. Yabancı sermaye, yabancıların ülkemizde yaptıkları her tür yatırımı ifade etmektedir.

Yabancı sermaye kavramı son dönemde sıklıkla ele alınmaktadır. Yabancı yatırımcıların hem sermaye piyasalarımızdaki hem de reel sektör ve hizmet sektöründeki yatırımları çok fazla gündeme gelir olmuştur. Bu çalışmada yabancı yatırım kavramı üzerinde durulacak, yabancı yatırım genel olarak ülkelere sağladığı faydalar, ülkeler açısından dezavantajları ele alınacak ve son olarak da ülkemizdeki yabancı sermaye yatırımları hakkında bilgi verilerek bir değerlendirme yapılacaktır.

Yabancı Sermaye Kavramı ve Sağladığı Avantajlar

Yabancı sermaye, başka ülkelerden elde edilen ve kısa sürede o ülkenin ekonomik gücünü etkileyebilecek mali ve teknolojik kaynaklar biçiminde tanımlanabilmektedir.

Bağış ve ödünç veya yatırım olmak üzere İki tür yabancı sermaye vardır. Bağış, yabancı sermayenin hiç ödenmemesi, dış borçlanma yoluyla alınmış yabancı sermaye ise ileride geri ödenecek yabancı sermaye durumudur. Ödünç ve yatırım, dış borçlanma şeklinde alınan yabancı sermayenin alt kavramlarıdır. Ödünç, kaynağı veren yabancı ülke, kişi veya kurumun belirli bir miktar için alacaklı olmasıdır. Başka bir ifadeyle bir ülke ödünç durumunda borçlu hale gelmektedir.

Diğer ülkelerin kişi ve kurumlarının bir ülkedeki maddi ve maddi olmayan varlıklar üzerinde hak sahibi olmasına olanak veren durum da yabancı yatırım olarak tanımlanmaktadır Doğrudan yabancı yatırım (DYY) ve portföy yatırımı . DYY,

yabancı yatırımcının doğrudan doğruya kendisinin ilgili ülkede fiziki olarak yatırım yapması ve işletmenin sahibi olmasıdır. DYY yabancı yatırımcıya işletmeyle uzun süreli ilişki kurma ve yönetimde aktif bir etki imkanı sağlar. Yabancı yatırımcının fiziki yatırım yapmak yerine ilgili ülkedeki bir firmanın hisse senetlerini satın alarak sermaye stokuna ve sermaye varlığına ortak olmasına ise portföy yatırımı denilmektedir. Portföy yatırımlarında yatırımcı, yatırım yaptığı işletmenin yönetimine karışmaz ve çoğunlukla kısa süreli yatırım gözüyle bakar. Banka hesapları, menkul kıymetler, bonolar ve tahvil-ler portföy yatırımları içerisinde yer almaktadır.

Portföy yatırımlarında yatırımcı, sadece sermayesini getirir, DYY'de ise sermaye ile birlikte üretim teknolojisi ve işletmecilik bilgisi de getirilmektedir. Bunların yanı sıra, portföy yatırımları genellikle gerçek kişiler tarafından gerçekleştirilirken doğrudan yabancı yatırımlar şirketler tarafından yapılmaktadır. Portföy yatırımları genellikle yabancı ülkede

rakiplerine göre avantajlı sektörlerde yapılmaktadır

Yabancı Yatırımın Avantajları ve Dezavantajları

DYY, ev sahibi ülkeye çeşitli yararlar sağlarken rekabet ve ödemeler dengesi üzerinde ters etkiler, ulusal bağımsızlık ve özerkliğin kaybı gibi bazı zararlara da yol açabilmektedir:

Rekabet Üzerinde Ters Etkiler: Çokuluslu işletmelerin yerli rakiplerinden daha fazla ekonomik güce sahip olmaları, yerli firmaların iş bırakmalarına ve yabancı yatırımcının tekel haline gelmesine neden olabilir. Bebek endüstriler kuramı da bunu desteklemektedir.

Ödemeler Dengesi Üzerinde Ters Etkiler: DYY'nin kazancını ülke dışına çıkarması ve üretimde kullanılan önemli miktarda girdiyi ithal etmesi dış ticaret açığına yol açabilmektedir.

Ulusal Bağımsızlık ve Özerklik: Pek çok devlet, DYY'nin ekonomik bağımlılık getireceğinden kaygı duymaktadır. Ülkeye bağlılığı olmayan birinin ülke ekonomisini etkileyebilecek kararlar alması bu anlamda kaygı verici olarak görülmektedir.

Bu nedenle, bazı ülkelerde hem

devlette hem de toplumda DYY'ye karşı olumsuz tutumlar ortaya çıkabilmektedir. Fakat devlet açısından bakıldığında zaman içinde DYY'ye karşı olumlu bir tutum oluşmaya başlamıştır. Radikal görüş, dünya ekonomisinde 1945 yılından 1980'lerin sonuna kadar etkili olmuştur. Komünizmin çöküşüne kadar (1989-91'de) Doğu Avrupa ülkeleri, Çin, Kamboçya, Küba gibi komünist ülkeler ve İran ve Hindistan gibi milliyetçi ülkelerde benimsenmiştir. Ancak 1980'lerin sonuna doğru hemen her yerde bu görüş değişmiştir. Bu yaklaşımın değişmesine neden olan gelişmeler, Doğu Avrupa'da komünizmin çöküşü, radikal görüşü benimseyen ülkelerin kötü ekonomik performansları ve bu ülkelerin birçoğunda DYY'nin teknoloji ve iş için önemli bir kaynak, ekonomik büyümeyi tetikleyici bir faktör olduğuna dair yayılan inanç; kapitalizmi benimseyen gelişmekte olan ülkelerin güçlü ekonomik performansı olarak sıralanmaktadır.

Ülkemizde ise 1950'li yıllarda sermaye sahiplerinin yabancı yatırımcılara bakış açılarının daha farklı olduğu ve zaman içinde bunun gelişme gösterdiği görülmektedir. Örneğin 1960'lı ve 1970'li yıllarda yerli sermaye sahipleri yabancı yatırımcılarla ortaklık fikrine çok sıcak bakmazken, bu durum zamanla değişmiştir. Böylece ilerleyen dönemlerde yabancılarla yapılan ortaklıklar görülmeye başlanmıştır.

son yıllarda radikal görüşü benimseyen ülkeler büyük ölçüde azaldığı gibi, artan sayıda ülke de serbest pazar yaklaşımının en serbest ucuna kaymaya başlamıştır ve yabancı yatırım rejimlerini liberalize etmektedir. Günümüzde DYY, dış yardım ve kredilere tercih edilmektedir. Hatta, gelişmekte olan ülkeler DYY çekebilmek için birbirleriyle rekabet etmektedirler.

Türkiye'deki Yabancı Yatırımlar

Türkiye potansiyelinin altında DYY çekmektedir. Bu başarısızlığın nedenlerinin ortaya konabilmesi için öncelikle ülkemizdeki DYY akışının tarihi gelişimine bakılması yararlı olacaktır. Bu nedenle söz konusu süreçte dönüm noktası niteliğinde olan Cumhuriyet Dönemi, Planlı Kalkınma Dönemi ve 1980 sonrası dönem üzerinde durulacaktır.

Cumhuriyet Dönemindeki Gelişmeler

Cumhuriyetin kuruluşundan İkinci Dünya Savaşı'nın bitimine kadar olan dönemde dış borçlar ödenmiştir ve net sermaye çıkışı söz konusudur. İmtiyaz sözleşmeleri feshedilmiştir ve millileştirme çalışmaları yapılmıştır. Bankacılık sektöründe ya yabancı şirketlere imtiyaz verilmemiş ya da var olan sözleşmelerin uzatılmasında daha dikkatli davranılmıştır. Reasüransın ve deniz taşımacılığının Türkiye'nin tekeline alınması da diğer sektörlerde görülen gelişmelerdir. Cumhuriyetin kuruluş döneminde Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerin sermayeleri ve kar miktarları Türk şirketlerine yakındır.

Birinci Dünya Savaşı'na kadar olan dönemde yabancı yatırım teş-

vik edilmemiştir. Fakat İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen dönemde doğrudan yabancı yatırımlar teşvik edilmeye başlanmıştır. İlerleyen dönemde yabancı yatırımların karlarının yurt dışına aktarılabilmesi için bazı hükümler konmuş ve bu hükümler, zamanla daha da teşvik edici hale gelmiştir.

Cumhuriyetin kuruluş döneminde yabancı sermayeye karşı çok temkinli davranılmıştır. Yabancı sermayeye tamamen karşı olunmamakla birlikte, yabancı sermayeyi çekmek için ayrı bir çaba sarf edilmemiştir. İzmir İktisat Kongresi'nde özel girişimi destekleyen görüşler ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra yabancı sermaye konusunda bazı tedbirlerin alınması ve yabancı sermayenin teşvik edilmesi yönünde kararlar alınmıştır. Yabancı sermayenin önemli olduğu fakat hangi sektörlere ne kadar yatırım yapılabileceğinin hükümet tarafından tespit edileceği belirtilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra çıkarılan Türk Parasının Değerini Koruma Kanunu ile yabancı para ve hisse senetlerinin alım satımı, Türkiye'ye getirilmesi, Türkiye'den ihracı Maliye Bakanlığı'nın iznine bağlanmıştır.

1950 yılında kabul edilen kanunla hem ülkeye gelen yabancı sermayeye garanti verilmiş, hem de dışarıdan borç almak isteyen yerli işletmelere borçlarının faizini transfer etme fırsatı verilmiştir. Yabancı Sermaye Yatırımlarını Teşvik Kanunu ile yabancı sermaye yatırımları teşvik edilmeye başlamıştır. 1954 yılında, 1951 yılında çıkarılan kanunu genişleten ve eksik noktalarını tamamlayan Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu kabul edilmiştir. Yabancı sermaye girişindeki bürokrasi basitleştirilmiş ve kazançların tekrar yatırılması sağlanmıştır.

1951-1960 yılları arasında 431

yabancı yatırım teklifi yapılmış, toplam sermaye miktarı 548 milyon TL olan 230 teklif kabul edilmiştir. 1960 yılından sonra yabancı yatırımcıların Türkiye'ye getirdikleri sermaye miktarı artmıştır. Fakat artış süreklilik göstermemiştir. 1951-1968 döneminde Türkiye'ye toplam 94 milyon \$ yabancı yatırım yapılmıştır. Ayrıca 1960'tan sonra, yabancı sermayenin nakit olarak gelen kısmında artış olmuştur. Bu dönemde Türkiye'ye en çok yatırım yapan ülkeler; ABD, Federal Almanya ve İsviçre'dir. Belirtilen dönemde çoğunlukla imalat sanayine yatırım yapılmıştır. İmalat sanayisi içerisinde en yüksek pay plastik-kauçuk sanayi ile kimya sanayine aittir. 1951-1968 dönemine ilişkin bir başka tespit ise bu dönemde giren yabancı sermayenin %85'inin bu şirketlerin ana yurtlarına kar olarak aktarılmış olduğudur.

Kalkınma Planları ve Türkiye'nin Yabancı Sermaye Politikası

Türkiye'de hükümetlerin istikrarlı bir yabancı sermaye politikası ortaya koymaları 24 Ocak 1980 kararlarından sonra gerçekleşmiştir. Daha önceleri planlı kalkınma dönemine girilmesi ile yabancı sermayeye yer verilmeye başlanmıştır.

Kalkınma planları çerçevesinde

yabancı sermaye beklentilerine bakıldığında Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967) içerisinde yabancı sermayenin ödemeler dengesi açısından ele alındığı, bu kapsamda yabancı sermayenin teşvikinin gerekli olduğu, yabancı sermayeye güven verecek hukuki ortamın hazırlanması ve özel girişimin yabancı yatırımcılarla temasının artırılması gerekli görülmüştür. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1968-1972) yabancı sermayeden sanayileşme konusunda faydalana bilmek amacıyla teknoloji transferi üzerinde durulmuştur. Yabancı yatırımın özellikle teknik bilgi, tecrübe veya sermaye yetersizliği gibi nedenlerle gerçekleştirilemeyen sanayi projelerine yönlendirilmesi öngörülmüştür. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977) yabancı sermayeyi iç tasarruf açıklarına karşı yararlanılabilecek bir kaynak ve özel girişimin ülke içinde üretilemeyen teknolojiyi kullanmasında, işgücünün eğitilmesinde ve uluslararası pazarlara açılmasında bir ortak olarak göstermektedir. Yabancı sermayenin girişinin kolaylaştırılması yönünde çabalar Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1979-1983) yer almaktadır.

24 Ocak 1980 Kararları ve Sonraki Dönem

Gelişmiş ülkeler yabancı sermaye çekme yönünde politikalar geliştirmeye 1960'lı yıllarda başlamışlardır. Türkiye'de bu yönde gelişmelerin 1980'li yıllarda hız kazandığı görülmektedir. yabancı sermayeyi çekme yönündeki çalışmaların arkasında, hükümetlerin dış borç almaktansa yabancı sermayeyi çekme ve bundan faydalanma düşüncesi yatmaktadır. Bu olumlu gelişmeler sonucunda yabancı sermayeye ilişkin işlemler tek bir elde toplanmış ve bürokratik işlemler azalmıştır.

24 Ocak 1980 Ekonomik İstikrar Tedbirleri kapsamında Yabancı Sermaye Çerçeve Kararnamesi yürürlüğe girmiş ve Başbakanlık'a bağlı Yabancı Sermaye Dairesi kurulmuştur. Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü 1994 tarihinden itibaren Hazine Müsteşarlığı bünyesinde faaliyetini sürdürmektedir. Çerçeve kararları, 1986 ve 1992 yıllarında iki kez değiştirilmiştir.

24 Ocak 1980 kararları ithal ikamesi üretim yerine ihracata yönelik sanayileşmeyi desteklediğinden, gerekli dış kaynak yabancı yatırımlarla sağlanacağından yabancı yatırımlara büyük bir önem verilmiştir. Yabancı sermayenin ödemeler dengesi açığı, tasarruf yetersizliği ve teknoloji transferi

konularında önemli bir kurtarıcı olduğu düşünülmüştür. Dünyada yaşanan gelişmeler doğrultusunda, ticari ve sınai faaliyetleri yurt dışında bulunan şirketlerin kuruluşuna Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1985-1989) izin verilmiştir. Ayrıca, özellikle yüksek fon ve teknoloji gerektiren projeler için yap-işlet-devret modeli ve yabancı sermayenin teşvik edilmesi amacıyla serbest bölgelerin geliştirilmesi gündeme gelmiştir. Uluslararası Yatırım Ajansı (MIGA) ve Yatırım İhtilaflarının Çözümü İçin Uluslararası Merkez (ISCID) sözleşmeleri de bu dönemde imzalanmıştır. Bu gelişmeler doğrultusunda Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1990-1994) daha önceden var olan liberal politikaların uygulanmasına devam etme, yabancı sermaye girişini artırmak amacıyla özelleştirme ve serbest bölgeler konusuna ağırlık verme ve patent konusuna ilişkin mevzuatta yabancı sermayeyi teşvik edici yönde düzenlemeler yapma kararları alınmıştır.

İzleyen dönemde de liberalleşme sürecine devam edilmiştir. Bu düzenlemeler itibariyle, yabancı yatırımcılar, tekel veya özel imtiyaz oluşturmamak kaydıyla, Türk özel sektörüne açık her alanda, her türlü mal ve hizmet üretimine yönelik faa-

liyetlerde bulunabilmektedirler.

Türkiye, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasını ve Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nı imzalamıştır.

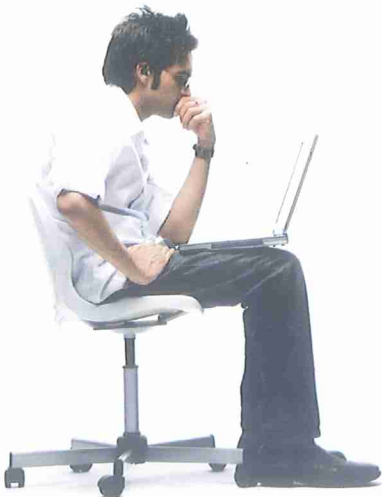
1980 öncesinde Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı sermaye içerisinde imalat sektörü %85 paya sahipti. 1980 sonrası dönemde hizmet sektörüne yatırım daha fazla olmuştur. Genel toplamda en fazla yatırım imalat sektöründe görülmekteyken hizmet sektörü de ona paralellik göstermektedir. Dünyada ise DYY, hizmetlere doğru bir eğilim içindedir; hizmetler, 2002'de toplam DYY'nin %60'ına ulaşmıştır. Oysa hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ev sahibi ülkeler, hizmet sektörüne yapılan yatırımlardan çok imalat ve tarım sektörüne yapılan yatırımları tercih etmektedir. Bunun nedeni de bu yatırımlar sayesinde ülkeye teknoloji transferinin gerçekleşmesi ve küresel anlamda diğer ülkelerle yarışabilecek rekabetçi düzeye ulaşılmasını sağlamasıdır. Hizmet sektörüne yapılan yatırımlarda bir teknoloji transferi olmayıp ev sahibi ülkeler yalnızca bir potansiyel pazar olarak görülmekte ve DYY hizmet sektöründeki çok uluslu firmaların dünya pazarına nüfuz etme aracı olmaktadır. Madencilik sektöründe de teknoloji transferi gereklidir. Ancak bu, asla ülkenin

stratejik hammaddelerinin başka ülkeler tarafından kontrolü anlamına gelmemelidir.

Finansal liberalleşme hareketleri sonrasında ülkeler arası sermaye akımları hız kazanmıştır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin sermaye piyasalarına yapılan yatırımlarda artış olmuştur. Ülkemizde de paralel bir biçimde özellikle 1980li yılların sonlarına doğru yabancıların portföy yatırımlarında artış gözlemlenmektedir. Doğrudan yabancı yatırım iniş çıkışlar yaşamamasına rağmen düzenli olarak bir artış eğilimi içerisinde. Fakat bunun aksine portföy yatırımları çok daha değişkendir, daha büyük dalgalanmalar içermektedir ve belirli bir eğilim de göstermemektedir.

Türkiye’de Yatırım Ortamını İyileştirme Çalışmaları

DYY ülkenin rekabet gücünü artırmayı, bu yolla ekonomik büyüme ve gelir yaratmayı sağlar. Ülkemize yapılan DYS girişinin Türkiye ekonomisi büyüklüğündeki bir ekonominin potansiyeline ulaşmadığı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Reform Programı kapsamında belirtilmiştir. Söz konusu reform yatırım ortamının iyileştirilmesi ile yerli ve yabancı yatırımların artırılması amacıyla hazırlanmıştır. Reform kapsamında yapılan çalışmalar sonucunda siyasi kararlılık ve reform gerektiren bazı alanlar belirlenmiştir. Bu alanlar; şirket kuruluşu, istihdam, sektörel izinler, arazi temini ve arsa geliştirme, vergi ve teşvikler, gümrükler ve teknik standartlar, fikri mülkiyet hakları, doğrudan yabancı yatırım mevzuatı ve yatırım tutundurmasıdır. Reform çalışmalarının başarılı olabilmesi için kamu ve özel sektör arasında verimli bir işbirliği olmalıdır. Belirlenen reform politikalarının, özel sektörün istek ve kaygılarını içerebilmesi ve bunlara çözüm sunabilmesi için yatırımcıların reform ve uygulama sürecine doğrudan, yoğun bir şekilde katılımları sağlanmalıdır. Bu amaçla, Türkiye’de yatırım ortamının kapsamlı bir reform politika-

ıyla iyileştirilmesi için bir program hazırlanmasına ve bir yapı oluşturulmasına karar verilmiştir. Oluşturulacak olan yapı Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) adıyla Başbakanlık Müsteşarı başkanlığında kurulacak, Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşarları ile Hazine, Dış Ticaret ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarları, Teknik Komite başkanları ve TÜSİAD, TOBB, YASED ve TİM başkanlarının oluşturduğu, sekreteryaya hizmetleri Hazine Müsteşarlığı’na yürütülecek olan bir kuruldur. YOİKK reform programlarını yürütecek olan teknik komite faaliyetlerini yönlendirme, izleme ve iş programlarının takvimini sonuçlandırma sürelerini belirlemekle görevlendirilmiştir.

SONUÇ

Yabancı yatırım çeşitli avantajlar sağlamasının yanı sıra, bazı olumsuz etkilere de sebep olabilmektedir. Bu nedenle, yabancı yatırıma ilişkin değerlendirmeler yapılırken tüm yönleri göz önünde bulundurulmalıdır.

İstihdamı artıran, ihracat potansiyelini yükselten ve verimliliğin artmasına olanak sağlayan yabancı yatırım daima teşvik edilmelidir.

Yrd. Doç. Dr. Gülüzar Kurt

TÜR Kİ YE

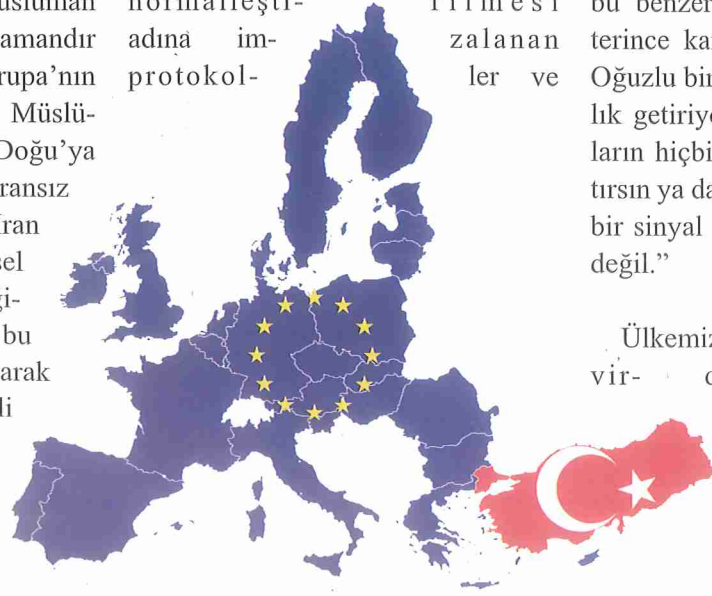

Yüzünü Doğu'ya mı Dönüyor?

Davos kriziyle gündemi hayli meşgul eden "Türkiye yüzünü Doğu'ya mı dönüyor" sorusu hayli tartışıldı. Soru gayet açık olduğu için bu başlığa sorunun kendisini vermek de bu yüzden anlamlı oluyor. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a bir yurtdışı gezisinde sorulan bu soru, batılı medyada manşetleri bir süre işgal etti. *New York Times*'ta "Türkiye ile Batı arasındaki gerilim artıyor" başlığıyla yayımlanan bir makalede "Türkiye'nin AB'ye katılma olasılığı giderek zayıflarken ve ülke yıllardır görülmeyen bir gayretle Müslüman ülkelere yaklaşırken, uzun zamandır var olan bir soru ABD ve Avrupa'nın canını sıkıyor: Bu büyük, Müslüman laik ülke, Batı yerine Doğu'ya mı dönüyor?" deniyordu. Fransız *Le Monde* ise Türkiye ile İran arasındaki ittifakın geleneksel müttefiklerini sınırladığını yazdı. Batılı medyanın bu konudaki kaygısı doğal olarak ülkemize de yansdı. Çeşitli akademik çevreler ve yazarlar fikirlerini Türk kamuoyuyla paylaştı. Bu yazıda, birkaç akademisyen nezdinde Türk kamuoyunun

konuyu nasıl algıladığını incelemek istiyorum.

Bilkent Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Tarık Oğuzlu, günlük bir gazetede yayımlanan yazısında mevcut tartışmalara katılarak, Türkiye'nin dış politikada atmakta olduğu adımların aslında AB'nin dış politikasının üzerinde durduğu temel prensiplerle uyumlu olduğunu belirtiyor. Kıbrıs müzakereleri sırasında AB'nin onayladığı Annan Planı'na verilen destek, Ermenistan'la ilişkilerin normalleştilmesine ilişkin adımlar ve

Ortadoğu'nun çetrefilli sorunlarının çözülmesi adına hızlandırılan aktif arabulucuk gayretlerini bu uyuma örnekler olarak gösteriyor. Peki bunca adımın Avrupa siyasetiyle uyumuna rağmen neden Batı Türkiye'nin yüzünü Doğu'ya döndüğünü dillendiriyor? Oğuzlu'ya göre sorunun cevabı gene AB içinde saklı. Yani AB'nin, dış politikasının tamamen kendi çıkarları penceresinden oluşturması, Davutoğlu ekolünün de referans aldığı ulusal çıkarlar ve güvenlik endişeleri bir noktada kesişiyor. Kanımca bu benzerlik sorunun cevabını yeterince karşılamıyor. Bu karışıklığa Oğuzlu bir cümleyle biraz daha açıklık getiriyor: "Dışarıda atılan adımların hiçbiri, AB üyeliğini kolaylaştırsın ya da Avrupalı olunduğuna dair bir sinyal verilsin kaygısıyla atılmış değil."

Ülkemizin rotasını "doğu'ya çevirdiğine dair görüşe katılmayan bir başka tarafısa Ankara merkezli bir sivil toplum kuruluşu olan Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) genel

başkanı Sedat Laçiner. Türkiye'nin Müslüman ülkelere yöneldiğine dair batılı iddiaların "dış merkezlerden" içeriye pompalandığını ve "bilinçli, organize" bir çalışmanın ürünü olduğunu savunarak daha radikal bir görüş ortaya atıyor. Hükümetin 'komşularla sıfır problem' politikasının Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'daki işbirliğini geliştirmeyi hedeflediğini söylüyor. Batılı iddiaların asılsız olduğunu, İsrail büyükelçisinin USAK'ta verdiği bir konferansta Türkiye-İsrail ilişkilerinin mevcut hükümet zamanında zirve yaptığını söylemesiyle örnekliyor. Radikal olan kısmını bir kenara bırakınca, Laçiner'in görüşü Türkiye'nin, eksenini değiştirmek bir yana Doğu'yu da Batı'ya eklemeye çalıştığı şeklinde. Bunun da ancak da ekonomik ve siyasal işbirliğiyle olacağını söylüyor.

Sivil otoritelerin görüşlerini bir kenara koyarsak, acaba sorunun muhatap olan devletin -yani Türkiye'nin- Cumhurbaşkanı ne düşünüyor olabilir? Cumhurbaşkanı Abdullah Gül,

bir açılışta yaptığı konuşmada şunları söylüyor:

"Türkiye'nin Suriye ve İran gibi komşuları ile olan ticaretini artırması, bu ülkelere doğrudan yatırımlar yapması gibi işbirlikleri kesinlikle bu ülkelerin rejimlerinin onaylandığı veya Türkiye'nin de bu ülkeler gibi olmak istediği anlamına gelmiyor. Tam aksine, Türkiye tüm Ortadoğu'ya ve Müslüman ülkelere ilham ve model olarak Batılı ilkeleri ve değerleri bu ülkelere de yaymaya çalışıyor."

Peki bu tartışmalardan sonra yüzlerin çevrilip tepkisinin ne olacağı merak edilen odak olan ABD ne diyor? ABD'nin dış politikasının kuşkusuz belirleyicisi olan ABD Dışişleri Bakanlığı Yakın Doğu Sorumlusu Jeffrey Hart, Türkiye'nin Ortadoğu'da "güçlü, giderek artan ve olumlu" bir rol oynadığını söyleyerek kendi ulusal basınının kaygılarını yüz üstü bırakıyor.

Uluslararası kamuoyunun kaygı-

sının ise bu iyiye gidişten değil, Davos çıkışı ve ardından İran'a verilen "nükleer" destekten kaynaklandığı açık. Günümüz dünya politikasına bakınca ilişkilerin daha çok ekonomik bazda kurulduğunu görüyoruz. Artık devletlerin dış politikaları, tarihsel kısır çatışmaları bir kenara bırakıp barışı ekonomik anlaşmalarla çözüme yoluna doğru evriliyor. Kültürel, dini, etnik ve ideolojik çatışmaların ilacı olarak ekonomik işbirliği anlaşmaları hayata geçiriliyor. Bu çatışmaların alevlendiği bir yangın bölgesi olan Ortadoğu'da da Türkiye kendine bir rol üstleniyor. Bölgede daha önce askeri müdahaleleriyle gündeme gelmiş olan Türkiye, ilk defa böyle bir sorumluluk alıp aracı rolüne odaklanıyor. Yapılan ziyaretlere, verilen demeçlere ve imzalanan protokollere geniş perspektiften bakılırsa Türkiye'nin bu yöneliminde bir siyasal rejim meselesinin olmadığını görebiliyoruz. "Komşularla sıfır problem" in sonuçlarını ve ortaya çıkaracağı dinamikleri ise uzun bir süreçten sonra görebileceğiz sanırım.

*Ozan Akın
Uluslararası İlişkiler 2.sınıf*

Röportaj...

“ Sayın Büyükelçi **Ali Naci Kuru** 1958 İzmir doğumlu. İzmir İmam Hatip Lisesi ve Mülkiye mezunu. Bugüne kadar Cidde, Bregenz, Bonn, Roma, Mainz ve Chicago Başkonsoloslukunda görev yaptı. Dışişleri'nin bilgisayar dehası olarak tanındı. Kuru, bakanlığın bilgisayara geçişinde çok önemli rol oynadı, örneğin yurtdışında yaşayan Türklerin konsolosluklardaki işlemlerini internet aracılığıyla yapmalarına imkân sağlayan 'e-konsolosluk' projesinin mimarı oldu. Şuan Dışişleri Bakanlığı'nda Müsteşar Yardımcısı olarak görevine devam etmektedir. ”

Türkiye'nin dış politikasında son bir yılda verilen kritik kararlar ve özellikle Dış İşleri Bakanı Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu'nun “komşularla sıfır sorun” yaklaşımını Sayın Büyükelçi-Müsteşar Yardımcı Naci Kuru ile değerlendirip, son dönem Türk dış politikasını inceledik.

Günümüzde Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerine yönelik stratejik değerlendirmeler nelerdir?

Türkiye ile AB arasındaki ilişkiler, Türkiye'nin dış politika öncelikleri arasında birincil önemde ve

belirleyici bir yer işgal etmektedir. Türkiye'nin müzakere süreci AB'nin ülkemizin ekonomi, insan hakları, yargı, hukuk, demokratikleşme, sağlık, eğitim, çevre ve bunun gibi birçok alanda ilerlemesi için itici bir güç olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin AB katılımını sadece Türkiye açısından değil AB'nin dış politikası açısından da büyük katkı getirecektir. Nabucco projesiyle ifadesini bulan enerji alanında Doğu-Batı koridorundaki enerji işbirliği Türkmen ve İran gazının Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşınması için stratejik bir önem taşımaktadır. Ay-

rica Ortadoğu Barış Süreci, Irak ve İran konularında son dönemde ülkemizin bölgede artan etkisi ve gücüyle esasen Türkiye'nin üyesi olduğu AB önemli bir manevra alanı kazanacaktır.

Türkiye'nin Rusya ve diğer komşu devletler ile olan ilişkilerini geliştirmesi ABD veya AB ile ilişkilerini olumsuz etkileyebilir mi? Bu konuda değerlendirmeleriniz nelerdir?

Türkiye, tarihi, coğrafi, siyasi ve ekonomik konumuna uygun biçimde

çok boyutlu, aktif ve ön alıcı bir dış politika izlemektedir. Türk dış politikası, gerek yakın çevremizde, gerek daha geniş ölçekte, ihtilafların çözümü, diyalogun ve işbirliğinin geliştirilmesi, barış, istikrar ve refahın hâkim kılınması hedefleri doğrultusunda şekillendirilmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin komşu ülkeleri ve yakın coğrafyasını göz ardı eden bir dış politika yürütmesi, sözkonusu hedeflerle çelişecektir. Sadece bölgesel değil, aynı zamanda küresel barış ve istikrara katkıda bulunacağı cihetle, Türkiye'nin sergilediği dış politika, uluslararası toplumun çözüm ve barış odaklı diğer aktörleri için de vazgeçilmez bir nitelik taşımaktadır.

Öte yandan, Türkiye laik, demokratik, şeffaf ve hukukun üstünlüğüne dayalı siyasi yapısı, başta BM ve NATO olmak üzere uluslararası barış ve istikrarın tesisini ve korunmasını amaçlayan örgüt ve düzenlemelerdeki etkin rolü, AB'yle Gümrük Birliği içindeki dinamik ekonomisi ile zaten Batı dünyasının ayrılmaz bir parçasıdır. Dolayısıyla, Türkiye'nin yakın çevre ve komşu ülkelerle olan ilişkilerini geliştirmesi, ABD ve AB'nin dış politika yaklaşım ve çıkarlarıyla büyük ölçüde örtüşmektedir.

Türkiye-Kuzey Irak ilişkilerinde sıfır problem dönemine girmemiz mümkün müdür?

Irak ile siyasi, ticari, ekonomik ve kültürel alanlardaki ilişkilerimizin Irak'ın bütününe kapsayacak şekilde geliştirilmesi bu ülkeye yönelik politikamızın temel parametreleri arasında yer almaktadır. Irak Anayasası uyarınca tesis edilen Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) ile ilişkilerimizin Irak'a yönelik bütüncül yaklaşımımızla uyumlu şekilde strate-

jik vizyon temelinde her alanda geliştirilmesine önem veriyoruz. Bu çerçevede, Erbil'de önümüzdeki dönemde bir Başkonsolosluk açacağız. Halen faaliyetlerini sürdüren Bağdat'taki Büyükelçiliğimiz, Musul ve Basra'daki Başkonsolosluklarımızla birlikte Erbil Başkonsolosluğu'nun açılışı, Irak'ın kuzeyinden güneyine, tamamı ile yakın ilişkiler geliştirmek kararlığımızın da somut bir göstergesidir. Irak ile ticaret hacmimizin bu yıl sonunda 5.5 milyar ABD Doları'nı aşması beklenmektedir. Irak ile ekonomik ve ticari ilişkilerimizin önemli bir bölümünün Irak'ın kuzeyindeki vilayetlerle gerçekleştirildiğini, yüzlerce şirketimizin ve çok sayıda vatandaşımızın Irak'ın kuzeyinde faaliyet gösterdiğini belirtmeliyim.

Tüm bu olumlu gelişmelere karşın, PKK terör örgütünün Irak'ın kuzeyindeki mevcudiyeti Irak Merkezi Hükümeti ve IKBY ile ilişkilerimizde önemli bir sorundur. Terör örgütüyle mücadele çerçevesinde Irak Merkezi Hükümeti ve IKBY ile işbirliğimiz sürdürülmektedir. Terör örgütünün Irak ile ortak gündemimizden tamamen çıkarılmasının bu ülkeye ve dolayısıyla IKBY ile ilişkilerimizi arzu ettiğimiz düzeye getireceği kanaatindeyiz.

Ahmet Davutoğlu Ortadoğu sorununun iyi yönetilmesi halinde bunun zincirleme bir biçimde olumlu etkilerinin olacağına işaret etmişti. Olumsuz bir gelişme olması halinde ise bunun yine zincirleme bir biçimde bütün Ortadoğu'yu olumsuz etkileyeceğini belirtmişti. İsrail'in Gazze saldırısının yarattığı ve yaratacağı domino etkisi hakkında yorumlarınız nelerdir?

Orta Doğu'daki tüm sorunlar birbiriyle yakında ilgilidir. Bunların merkezinde İsrail-Filistin ihtilafı yer almaktadır. Dolayısıyla Orta Doğu Barış Sürecinin her üç kanalında (Filistin, Suriye ve Lübnan) yaşanan olumlu ve olumsuz gelişmeler bölgenin tamamını etkilemektedir. Nitekim, Gazze Krizi de özellikle Filistin-İsrail kanalı ile ülkemizin gözetiminde gerçekleştirilen İsrail-Suriye dolaylı barış görüşmelerinin kesintiye uğramasına yol açmıştır. Aynı şekilde, bölgede yaşanan olumlu gelişmeler ve barış yönünde atılan adımlar bölgenin geneli üzerinde olumlu bir hava oluşturmaktadır. Bölge halklarının barış ümitlerini kaybetmemeleri önemlidir. Türkiye olarak, barış yönünde atılan tüm adımlara güçlü destek vermek, ihtiyaç olduğunda bu yönde ön almak aynı zamanda bölgede yaşanan ve ilerde yaşanması muhtemel bu krizlerin meydana gelmesini engellemek, krizler ortaya çıktığında ise bunları bir an önce yatıştırmak için önleyici ve ön alıcı bir diplomasi izlemeye gerek tarihi sorumluluğumuzun gerekse Türkiye'nin çıkarlarının gereğidir.

Enerji güvenliği konusunda, Türkiye Ortadoğu'da izleyeceği politikada ABD ile stratejik işbirliği esasına göre mi hareket edecektir?

Kilit önemi haiz bir alan olduğuna inandığımız enerji konusunda, ülkemizin merkezi konumundan hem bu alandaki ulusal çıkarlarımıza uygun, hem de ülkemizden geçecek hatlar vasıtasıyla tesis edilecek bağlarla diğer ülkelerle ilişkilerimize olumlu katkı sağlayacak biçimde istifade etme gayretindeyiz. Bu bağlamda dengeli, ilgili tüm tarafların çıkarlarını dikkate alan ve maksimum fay-

dayı sağlayacak bir enerji politikası izlenmektedir.

Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi geçici üyesi olması Türkiye'ye ne gibi sorumluluklar yüklemiştir?

Ülkemiz, 2008 Ekim ayında BM Genel Kurulunda yapılan oylama neticesinde 2009-2010 dönemi için BM Güvenlik Konseyi üyeliğine seçilmiştir. Seçimlerde Türkiye, 192 oyun 151'ini alarak Avusturya ve İzlanda'yı geride bırakmıştır. Bu sonuç, uluslararası toplumun ülkemiz ve uyguladığı politikalar lehine bilinçli bir tercihini yansıtmaktadır. Nitekim, dünyanın stratejik açıdan en kilit bölgelerinden birinin merkezinde yer alan Türkiye'nin dış ve güvenlik politikaları bakımından özellikle son yıllarda izlediği aktif ve yapıcı tutum uluslararası toplumun çok geniş bir kesiminde takdir toplamaktadır.

Güvenlik Konseyi üyeliği, Konseyin gündeminde bulunan ve bazıları dış politikamızı yakından ilgilendiren konular hakkında ülkemize ilave söz ve oy hakkı sağlamaktadır. Ülkemiz, böylelikle, benimsediği değerleri ve sahip olduğu tecrübe birikimini uluslararası toplumun yararına en etkin şekilde sunabilmekte ve küresel barışa katkı yapabilmektedir. Uluslararası barış ve güvenliğin korunmasında başlıca sorumluluğu üstlenmiş olan ve bir anlamda BM'nin başlıca

icra organı konumunda bulunan Güvenlik Konseyinde görev yapmamız ülkemizin görünürlüğünün ve etkinliğinin artırılmasına da katkıda bulunmaktadır.

Suriye ve Irak gibi komşu ülkelerle maksimum iş birliği ve mutlak ekonomik entegrasyon hedeflediklerini belirten Sayın Davutoğlu, bunun için Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği Mekanizması'nı devreye soktuklarını belirtmişti. Bu çalışmalar hakkında bilgi verebilir misiniz?

Türkiye ile Suriye arasında her alanda gelişmekte olan ilişkilerin düzenlenmesi amacıyla "Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSİK)" kurulması konusunda mutabakata varılmış, Konseyin Dışişleri Bakanları başkanlığındaki ilk toplantısı 13 Ekim 2009'da Halep ve Gaziantep'te gerçekleştirilmiştir. Bu mekanizma yapısı itibarıyla bir nevi "Ortak Bakanlar Kurulu" olarak da nitelendirilebilir. YDSİK mekanizmasının bölgede örnek teşkil etmesi temennimizdir. Zira ülkemiz Irak'la da benzer bir süreci hayata geçirmiştir. Bu mekanizmanın işletilmesiyle bölgenin barış ve güvenliği ile sürdürülebilir ekonomik kalkınma sürecine katkıda bulunulması, böylece bölgesel istikrarın sağlanması ve korunması hedeflenmektedir.

Suriye, Arnavutluk ve son olarak da Libya ile vize uygulamalarının kaldırılmasının yarattığı etkiler ve bu konudaki hedeflerin neler olduğu hakkında bilgi verebilir misiniz?

Hedef komşularla sıfır sorun politikasına destek sağlamak, yine komşu ve çevre ülkeleriyle ticari, kültürel ilişkiler ve insani temasların sıklaş-

tırılması ve böylelikle gelişecek ilişkiler ve işbirliği çerçevesinde olumlu bir ortam yaratmaktır.

Sayın Davutoğlu, Türkiye'nin artık edilgen bir ekonomik aktör olmaktan süratle çıktığını ifade etmişti. Türkiye'nin sadece güçlü güvenlik yapısı ve etnik diplomasi ile ayakta duramayacağını belirten Davutoğlu, ekonomik altyapının güçlü olması gerektiğini söylemişti. Gelecek dönemde ekonomik altyapının geliştirilmesi için ne tür çalışmalar yapılması planlanıyor?

Başta Sayın Cumhurbaşkanımız, Başbakanımız, Bakanımız ve Dış Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanımız gerek ikili gerek çok taraflı temaslarında ve yurtdışı ziyaretleri sırasında siyasi ilişkilere olduğu kadar ekonomik ilişkilere de önem vermekte, karşılıklı ticaret hacminin artırılması yönünde somut girişimlerde bulunmaktadır. Cumhurbaşkanımız ve Başbakanımızın ziyaretlerinde önde gelen işadamlarımızın da ziyaret heyetinde ağırlıklı bir yer almaları, Dış Ticaretten Sorumlu Devlet Bakanı başkanlığında gerçekleştirilen ticaret heyeti ziyaretleri, işadamlarının doğrudan temas ederek karşılıklı ticaret hacminin ve ekonomik işbirliği imkanlarının artırılması ve mevcut sorunların çözülmesi için elverişli ortamlar yaratmaktadır.

Muhatap ülkelerle imzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK), Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi, Ekonomik İşbirliği ve Altyapı İşbirliği Anlaşmaları gibi çeşitli anlaşmalarla ticari ilişkilerin geliştirilmesine yönelik yasal zeminin büyük ölçüde tamamlanması sağlanmaktadır.

Ezgi BÜLBÜL - Nazlı Türker
Uluslararası İlişkiler 2.sınıf

Avrupa Birliği Uyum Sürecinde

LOJİSTİK SEKTÖRÜNÜN YERİ

Ülkemizin Avrupa Birliği macerasında önemli adımların atıldığı son yıllar, lojistik sektörü içinde bir yapılanma süreci olmuştur.

Ülkemizdeki büyük şehirlere göcün hızlılığı ve nüfusun çiftci/köylü toplumdaki şehirli/çalışan bir topluma dönüşmesi, belli bölgelerin, şehirlerin sanayi alanında, üretim alanında, ihracat alanında veya ithalat alanında aşırı gelişmesi, çizgilerin bu çereçvede bölgelerimiz arasında belirginleşmesi eskiden taşımacılık, depoculuk denen kavramı değiştirmiş ve artık LOJİSTİK kavramı herkes tarafından kullanılıyor hale gelmiştir.

Lojistik denince ilk olarak akla gelen; bir ürünün depolanması ve taşınmasıdır, aslında Lojistik çok daha geniş manaları içeren ve Hayatı, yaşamı içine alan bir kavram olarak görülmelidir. Şöyle örnekleme gerekirse yediğimiz ürünlerin sadece depolanması, taşınması lojistik değildir, bu ürünün tohumunun satın alınmasından, gübresinin dökülmesinden, suyunun tarlaya getirilmesine kadar her yapılan lojistiğin bir parçasıdır, genel manada lojistik kavramı ne kadar belirlenir ve ilk noktadan son noktaya kadar bu işlemler ne kadar düzenli planlanırsa başarı okadar çok

artacak, maliyetler düşecek, karlılık ve alım gücü artacaktır.

Avrupa Birliğine bakıldığı zaman bu birliğin nereden ne amaçla çıktığı irdelendiğinde en önemli çıkış nedeninin bu birliğe tabi ülkelerin Lojistik ihtiyaçlarından kaynaklandığı görülecektir. (Tabiki, siyasi, dini, vs. ir sosyal boyutlar haricinde) Bize çok basit gelen ve Türk malı, Alman malı diye aldığımız bir aracın yapılışı, imalat aşamalarına baktığımızda onlarca ülkeden gelen parçaların birleşmesinin bu aracı doğurduğunu, hatta bazen ilgisiz ülkelerde montajın yapıldığını görebiliriz, işte bu lojistik denen gerçektir. Maliyet düşürebilmek için bu birlikeliğe ihtiyaç vardır.

Ülkemiz coğrafi konumu itibarıyla ülkelerarası gerek siyasi, gerek sosyal paylaşımların kavşagında bulunmaktadır, bu sebeple Avrupa Birliğine üye olma yanından, Avrupa'nın vazgeçemediği ve vazgeçemeyeceği bir ülke konumundadır, büyük bir köy haline gelen dünyamızda, Avrupa artık bir mahalle konumundadır, bu mahallede herkes ürettiğini bir diğerine satarak yaşamını sağlamaktadır, ancak satmanın ana kuralı maliyet, maliyetin ana unsurunda lojistik giderleridir, bu giderleri asga-

ride tutan rekabette öne geçecektir, bu sebeple Avrupa içerisinde ülkemiz çok önemli bir üsdür ve olmaya devam edecektir.

Ülkemiz gelişen ülkeler içerisinde değildir, ancak bunun yanında bugün Avrupa Birliği üyesi olan birçok ülkeden daha ileri refah seviyesine sahiptir, Avrupa Birliğine ülkemizin kabul edilip edilmemesi çok önemli değildir, burada önemli olan bu birliğin koyduğu kıstaslar ve bu kıstaslarla konan ve korunan İnsan, Çevre bilinci ve bunlara verilen değerdir. Bu bilinci sağlayan ülkeler halkına huzur ve mutluluk verebilmektedir.

Avrupa birliği sürecinde ülkemizde Lojistik sektörü hızla büyümekte ve diğer Avrupa ülkelerinin cazibe merkezi olarak yıldızlaşmaktadır, Avrupanın en büyük karayolu filosuna sahip olan ülkemiz bu büyüklüğünü depolama ve diğer lojistik argümanlarında geliştirerek tamamlamaya çalışmaktadır. Avrupa ve Asyanın merkezinde ki Türkiye dünyanın Lojistik Merkezi olmaya aday olmakla birlikte, kendisini Avrupa Birliği süreci içerisinde geliştirerek hak ettiği yere gelecektir.

Ali İSTANBULLU
INTERCOMBİ Transport ve Lojistik
İşletme Direktörü

FUTBOL DEĞİL

PARA

KONUŞTURUYOR!

İnsanlar da memelilerin büyük bölümü gibi 'oyunarak öğreniyor...' Kaplan, kurt, leopar ya da insan yavrusu fark etmiyor... Oynadıkça öğreniyoruz, büyüyoruz. Hatta ömrünün sonuna kadar oynuyor hayvan da insan da... Avlıyor oynuyor, işe gidiyor oynuyor...

OYUNUNU ELİNDEN ALIRLAR

Oyun insana iddia edilen aksine rekabeti değil dayanışmayı öğretiyor. Rekabeti, insanın içine doğduğu iktisadi hayat dayatıyor. İnsan da hayatın bu zalim saldırısı karşısında kendi değerlerini öne çıkarmak, değerlerini yeniden yeniden keşfetmek, keşfettiklerini parlatmak için oynuyor da oynuyor. Oynadıkça kendini iyi hissederek hayatın zalimliğine karşı direnç kazanıp, hayatın eğlencesine eğlence katıyor...

Haliyle oyun insana, rekabet üretim biçimlerine dair diyebiliriz rahatlıkla.

Her oyun gibi futbol da önce insana, sonra insanın içine doğduğu 'sisteme' aittir. Yaşam karmaşıklaşmaya, insanlar arasındaki ilişkiler yataydan dikeye dönmeye başladığından bu yana, ki bu insanlık tarihinde epey bir zaman önceye denk düşer, top-

luluklara hakim olan sınıflar, insana ait olan her şeyi olduğu gibi oyunu da kendin denetimleri altına almaya çalışırlar. Bundan futbol da kaçamaz doğal olarak.

Aslen bir 'işçi sınıfı' oyunu olan futbol, bir 'alt kültür'ken yaygınlaştıkça önce 'popüler kültüre' oradan da 'kitle kültürü'ne terfi etti!

Kitle kültürüne terfi etmesiyle de hızla bağrından çıktığı alt sınıflar ve yoksullar için uzaktan izlenen bir şey haline dönüştürülmeye başlandı.

Etrafına bu kadar büyük bir kalabalık toplayan bir oyunu sermayenin rahat bırakacağını düşünmek eşyanın tabiatına aykırı olurdu elbette. Olmadı da...

PARAN YOKSA GELME!

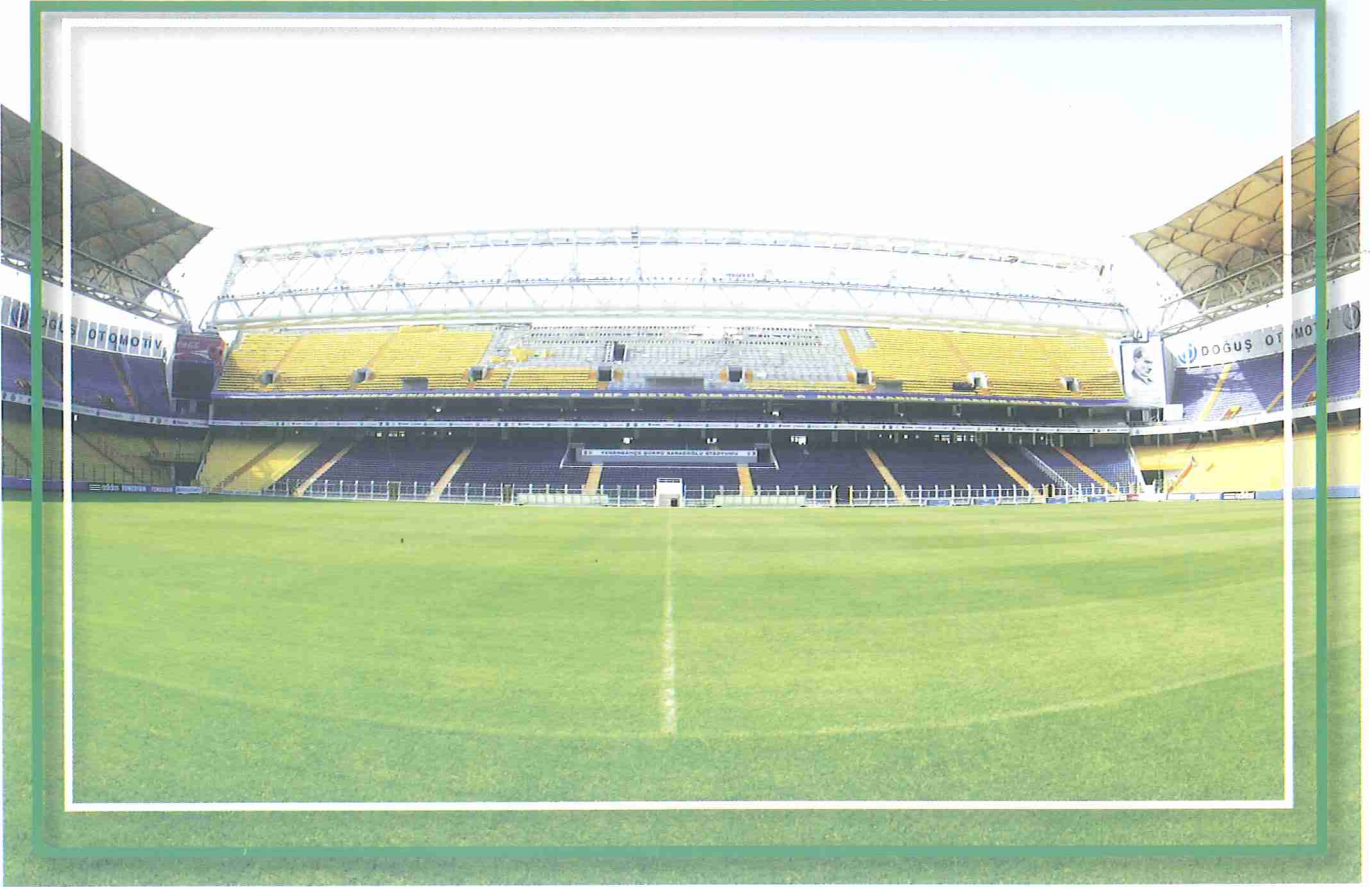
Günümüzde "modern" diye anılan her şeyin ilk sloganı nasıl "daha iyi hizmet" ise, statlarındaki de öyle olu-

yor yavaş yavaş. "Daha iyi hizmet, daha rahat koltuk, daha temiz tuvalet" diyerek kurulan yeni statlara giriş de bir o kadar zorlaşıyor haliyle. Çünkü, artık bir şey için "daha iyi" deniyorsa bunu "daha pahalı" diye de okumak gerekiyor.

Bir malın "daha pahalı" olması da toplumdaki sınıfsal ayrışmayı göstermesi açısından önemli, ama görene... Şimdilerde futbolun etrafına çöreklenen demagogların dilinden düşmüyor bu "daha iyi stat, daha nezih seyirci" sözleri...

Futbolu alıp satılan bir 'mal'a çevirmeyi başaranlar şimdi de o malı tüketecek hem de hakkını vererek tüket-

cek seyirciyi üretmeye çalışıyorlar. Aslında süreç at başı yürüdü, öyle bir seyirci topluluğunun üretimi neredeyse bitti bitiyor.

Toplumun paralı kesimleri orta-alt ve alt sınıfa ait insanları tribünlerden kovmak için rahatsızlıklarını her defasında ve hep daha yüksek sesle dile getirir oldular. Devletin yapması gereken statları da kulüp başkanı sıfatlı futbol ağalarına ihale edince ortaya enteresan bir durum çıktı; “güzel stat, uslu seyirci.”

Futbolun gerçek izleyicisi olan taraftar ise ‘şiddet’ ve ‘fanatizm’ söylemiyle stattan kovulmaya çalışılıyor. Ve neredeyse kovuldu.

Oysa bu, futbolun ölümü demek. Çünkü bu bakış futbolu dünyanın her yerinde en güçlü sermayeye sahip iki üç takımın rekabetine indirgemiş durumda. Ve bu zengin rekabetinde tatsızlık çıkarabilecek hiçbir şey,

hiç kimseye yer yok. Yasalar sık sık bunun için yeniden yeniden düzenleniyor.

FUTBOL YERİNE TELEVİZYON TİYATROSU

Güçlü iki üç takımla güçsüzler arasındaki fark her yıl biraz daha açılırken, televizyonlarda bir başka tiyatro insanlara futbol diye yutturulmaya çalışılıyor. Gerçi insanlar da bu tiyatroya bile isteye gönül indiriyor ya, o da ayrı bir elem...

Hakem perişan eden hakem eskilerinin, futbol oynamış ama hayatın kıyısından geçmemiş eski futbolcuların incir çekirdeğini doldurmayan muhabbetlerini izlerken futbolu sevenler, bir başka yerde kendi oyunlarının kuyusunun daha da derin kazıldığı gözden kaçırıyorlar.

Onlar takımları için amigoluk peşinde koşarken oyunu ve hayatı yönetenler, hiç kimse farkında olmadan

hem futbolu hem hayatımızı bizim aleyhimize olarak yeniden kurguluyorlar.

Bir süre, hem de kısa bir süre sonra tuttuğu takımın stadına 10 yılda tesadüfen bile giremeyecek olup, kahvede televizyona mahkum edilen kalabalık hayatta hiç bir şeye itiraz etmediği gibi, kendine ait oyunun başkaları tarafından kendine tekrar satılmasına gıkını çıkarmıyor.

Örneğin bu yazıyı okuyacak genç arkadaşların büyük bölümü, sadece takımlarıyla ilgili etkinliklerle sınırlı tutacaklar futbolla ilişkilerini.

Ama dünyadaki birçok önemli meseleye olan kayıtsızlık burada da zihinlerini teslim alacak.

Biz eski model yaşlılar da yazdığımız, söylediklerimizle kalacağız...

Cem Dizdar

“Ekolojik Tarımın Dış Ticaretteki Payı ve Yanlış Üretimden Kaynaklanan Pazar Daralımı

Organik tarım tüm dünyada hızla gelişmekte ve günümüzde 120’den fazla ülkede uygulanmaktadır. Pek çok ülkedeki organik tarım alanının payı da giderek artış göstermektedir. Bununla birlikte sertifikasız(!) olarak çok daha fazla ülkede organik tarım yapıldığı tahmin edilmektedir.

Türkiye’de organik tarım faaliyetleri 1986 yılında Avrupa’daki gelişmelerden farklı şekilde, ithalatçı firmaların talepleri doğrultusunda, ihracata yönelik olarak başlamıştır. Ülkemize baktığımızda 1996 yılında 1.947 olan organik ürün üretici sayısının 2008 yılında 14.926’ya, buna paralel olarak 10.304 ton olan organik ürün üretim miktarının 530.225 tona yükseldiği görülmektedir. Bununla beraber Türkiye’de üretilen organik ürün çeşit sayısı 26’dan 247’ye yükselmiş bulunmaktadır.

Organik ürün ihracatı ile ilgili olarak ise; İhracat Rejimi Kararı uyarınca, 06.01.1996 tarih ve 22515 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İhracat Yönetmeliği ve eki “Kayda Bağlı İhracat Listesi” çerçevesinde organik ürünlerin ihracatı kayda bağlanmış ve ihracata ilişkin bilgilerin bir

merkezde toplanması amacı ile Ege İhracatçı Birlikleri koordinatör birlik olarak yetkili kılınmıştır. 1996 yılından beri koordinatör olarak görev yapan Ege İhracatçı Birlikleri kendisinde kayıtlı bulunan ve diğer Birliklerden aldığı organik ürün ihracatı ile ilgili bilgileri derleyerek organik ihracatı veri tabanını oluşturmaya çalışmaktadır. Ancak ülkemizde ve uluslararası arenada organik ürünler için ayrı bir uluslararası gümrük tarife sınıflandırmasının bulunmaması genel olarak ihracat ve ithalat rakamlarının sağlıklı tutulmamasına neden olmaktadır. Türkiye’de şu anda yürürlükte olan sistem incelendiğinde; organik ürün ihracatının kayda bağlı ihraç ürünleri statüsünde bulunmasına rağmen firmaların ihracat esnasında sertifikalarını çeşitli nedenlerden dolayı beyan etmedikleri görülmektedir.

Organik ürünler üretim ve ihracatı sert kabuklu ve kuru meyveler, dondurulmuş meyve ve sebzeler, yaş meyveler ve sebzeler, baharatlar ve bakliyat sektörlerinde yoğunlaşmış olup, gülsuyu, gülyağı, zeytinyağı, pamuk ve tekstil ürünleri üretimi ve ihracatı gerçekleştirilen diğer organik ürünler olmuştur. İhracatımızın

yöneldiği ülke sayısı 32 olup, AB ülkeleri en önemli ihraç pazarlarımızı oluşturmaktadır. AB ülkeleri dışında, Kuzey Avrupa ülkeleri, ABD, Kanada ve Japonya dikkat çeken potansiyel pazar görünümündedir.

2008 yılı resmi verilerine göre ülkemizde geçtiğimiz yıl içerisinde 8.628.790 kg ürün ihraç edilmiş ve 27.260.473 \$ tutarında bir gelir elde edilmiştir (Kaynak: EİB). Öte yandan gayri resmi bilgilere göre organik ürünler ihracat tutarının 200 milyon USD civarında olduğu tahmin edilmektedir.

İhracat miktar ve değerini arttırmak için hedef pazarlara yönelik ürün çeşitliliğini arttırmak, işlenmiş ürün çeşitliliğini sağlamak, hedef pazar araştırmaları yapılması ve tanıtım çalışmalarının sürdürülmesi gerekmektedir.

Ayrıca uluslar arası bir fuar –ki bu Mayıs 2010’da başlatılacak-, organik ürünler tanıtım grubunun oluşturulması ve ülkesel proje olarak konuya yaklaşım gösterilmesi ve de en önemlisi iç pazarda organik ürünlerin tüketiminin artırılması çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

ETO Başkanı Atilla ERTEM

GDO NEDİR?

Biyoteknolojik yöntemlerle kendi türü dışındaki bir türden alınan genin başka bir türe aktarılması sonucu belirli özellikleri değişen bitki, hayvan ya da mikroorganizmalara “Transgenik” ya da “Genetiği Değiştirilmiş Organizma” denilmekte ve bu ürünler kısaca GDO olarak adlandırılmaktadır. Yani GDO’lar canlıların hücre yapısıyla oynanması ve doğal yapının değiştirilmesi sonunda elde edilen ürünlerdir. Örneğin, Kuzey Afrika’da soğuklardan arparların zarar görmesi üzerine sert soğuklara dayanabilecek yeni arpa çeşitleri elde edebilmek için Kuzey Denizi’nde yaşayan soğuğa dayanıklı bir balıktan gen alınıp arpalara aktarılmıştır. Bu şekilde elde edilen yeni arpa çeşidi soğuğa dayanıklı olmuştur.

GDO’lu ürünlerin tarla denemeleri ABD’de 1985 yılında, ticari anlamda ekim ve üretim yapılmasına ise 1996 yılında başlamıştır. Dünyada üretilen GDO’lu ürünlerin büyük bir çoğunluğunu (%90’dan fazlası) soya, mısır, pamuk ve kanola oluşturmaktadır, bu ürünler çoğunlukla ABD, Ar-

jantin, Kanada ve Çin’de yetiştirilmektedir. Dikkat çekilmesi gereken bir nokta da şudur: adı geçen ürünler 1998 yılından beri hiçbir denetleme olmadan ülkemize rahatça girmektedir. 2003 yılında Türkiye 1.8 milyon ton mısır, 800 bin ton soya ithal etmiştir. Mısırın %81’i, soyanın ise %88’i ABD ve Arjantin’den gelmiştir ve nerdeyse tamamı GDO’ludur. Türkiye’nin gümrüklerinde maalesef GDO ürün analizi yapabilecek laboratuvarı yoktur. Bu laboratuvarlar sadece Bursa, Adana ve Ankara’da bulunmaktadır. Bu ürünlerle ilgili sıkı denetim olsa bile uzmanların belirttiğine göre raflarda bunlardan üretilen 900 farklı ürün bulunmaktadır. Yani farkında olmadan zaten yıllardır bu ürünler tüketilmektedir.

GDO’lu ürünlerin kullanılması ile birim alandan alınan verim artırılarak üreticilerin kazançlarının da bununla doğru orantılı olarak artacağı iddiası vardır. Ancak ABD’de soyada yapılan bir araştırmada Genetiği Değiştirilmiş tohum kullanarak yapılan üretimde verimliliğin normal üretime göre %5-9 arasında daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yine

Avustralya’da kanolada yapılan bir araştırmada GDO’lu tohumlar kullanılarak yapılan üretimden elde edilen verimin GDO’suz üretime göre %17 daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Demek ki GDO’lu tohumlar bitkisel üretimde verimi artırmamıştır. Yine GDO’lu ürünlerin açlığa ve yoksulluğa çözüm olacağı yönünde görüşler bulunmaktadır. Ancak Dünya Tarım ve Gıda Örgütü (FAO) yaptığı açıklamalarda, yıllardan beri dünyada bir gıda noksanlığı olmadığını, sadece bazı grupların üretilmiş gıdalara ulaşmasının mümkün olmadığını savunmaktadır. Yani dünyamız, üzerinde yaşayan tüm insanlara yetebilecek tarımsal üretim miktarlarına sahiptir ancak yoksulluk nedeniyle bazı grupların gıdalara ulaşması mümkün olmamaktadır. Genetiği değiştirilmiş tohumla yapılan üretimde daha az pestisit (tarımsal ilaç) kulla-

nılacağı belirtilmektedir. Ekilebilir tarım arazilerinin %74'ünde büyük çoğunlukla GDO'lu soya, mısır ve pamuk üretimi yapılan Arjantin'de GDO'lu üretimin başladığı 1996 yılından 2008 yılına kadar kullanılan yabancı ot ilacı (herbisit) miktarı 14 kat artmıştır. Buradan anlaşılıyor ki tarımsal ilaç kullanımını azaltıcı bir etkisi de yoktur.

GDO'lu tohumlar kullanarak elde edilen ürünlerin insanlarda bağışıklık sistemini çökerttiği, alerjik reaksiyonlara neden olduğu, toksik etki yaptığı, doğum anomalilerinin ve kısırlığın ortaya çıkmasına neden olduğu belirtilmektedir. Avusturya'da yapılan bir araştırmada GDO içeren gıdalarla beslenen farelerin 3-4 nesil sonra üreme yeteneklerini büyük ölçüde kaybettikleri belirlenmiştir. Bunların yanında Genetiği Değiştirilmiş tohumlarla yapılan üretim, doğanın dengesini bozmakta, faydalı canlıları öldürmekte, biyoçeşitliliğe zarar vermekte, toprağı ve suyu kirletmekte, tarımda istihdamı azaltmakta ve en önemlisi tarımda dışa bağımlılığı artırmaktadır.

GDO'lu ürünlerle ilgili olarak 26 Ekim 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yönet-

melik kafalarda bazı soru işaretleri oluşturmaktadır. Örneğin Yönetmeliğin kamuoyunda çok tartışılan bir maddesi; "Bir ürün ancak %0.9 ya da daha fazla oranda Genetiği Değiştirilmiş Organizma içermesi halinde "GDO"lu kabul edilir. GDO'suz ürünlerin etiketinde ise GDO'suz olduğunda dair ifadeler bulunamaz" demekte. Neden bir ürünün GDO'suz olduğunun belirtilmesi istenmiyor? Acaba böyle bir etiket ibaresi GDO'lu ürünlerin satışını engelleyebilir mi? Ve vatandaşın ürünlerin GDO'lu olup olmadığı hakkında bilgi sahibi olmaya hakkı yok mu? Yine aynı Yönetmelikte "GDO lu ürünlerin, bebek mamaları ve bebek formülleri, devam mamaları ve devam

formülleri ile bebek ve küçük çocuk ek besinlerinde kullanılması yasaktır." denmektedir. Peki bebeklere ve küçük çocuklara zararlı olduğu belirtilen bu ürünlerin hamilelere, emziren kadınlara, yaşlılara, hastalara ve hatta sağlıklı insanlara zarar veremeyeceğinin bir garantisi ya da elimizde böyle bir bulgu varmı?

Neden bu konuda ülkemiz bir basıkıyla karşı karşıya ve GDO konusu bir oldu bittiye getirilmek isteniyor? İşte burada olayı faydaları ve zararları ile birlikte ve tarafsız düşünmek gerekli. Ve asıl şu sorunu cevabını bulmak çok önemli: Türkiye gibi biyoçeşitlilik bakımından son derece zengin bir ülkede GDO'lu üretime ne kadar ihtiyaç var ya da gerçekten ihtiyaç var mı? Avrupa'nın tümünde olan (13.000 bitki türü) bitki türünün 2/3'ünden fazlası (11.000 bitki türü) ülkemizde bulunmaktadır. Elimizdeki bu zenginliği değerlendirmek ve mevcut tarımsal üretim yapılan alanlarda birim alandan alınan verimi artırmanın yollarını araştırmak yerine bizi tarımsal üretimde dışa bağımlı hale getirecek bir üretim şeklinde ısrarcı olunmasının sebebi ne olabilir?

Dr. Cenk KÜÇÜKYUMUK
Zir. Yük. Müh. Egirdir Bahçe
Kültürleri Araştırma Enstitüsü

ASRIN SANCISI H1N1

Herkes de bir korku, bir tedirginlik.. Etrafta şüpheyile gezinen bakışlar.. Biraz düşününce bu endişelerin çok da yersiz olmadığını görüyoruz. Bu endişenin adı ne yazık ki “ domuz gribi” ya da tıptaki adıyla “H1N1”.Dünyanın gitgide kaosa sürüklendiği bu dönemde , insanlar ‘nasıl geçinirim’i değil; ‘nasıl hastalıklara karşı korunur, savaşı kazanırım, nasıl yaşamaya devam ederim ‘ gibi soruların cevabını aramaya başladı.Peki gerçekten nasıl korunuruz? Bununla ilgili bir sürü önlem saymak mümkün. Ancak bu önlemler ve gün geçtikçe artan ölümler bizi paranoyak bir hale getirdi. Nedir böylesine hayatımızın merkezine oturan domuz gribi ve biz niye endişeliyiz?

Domuz gribi; bir tür influenza virüsünün (influenza A) domuzlarda görülen ve solunum sistemini tutan, yüksek düzeyde bulaşıcılığa sahip bir enfeksiyon hastalığıdır. Bu hastalığın diğer hastalıklardan daha önemli olması yüksek düzeyde bulaşıcılık özelliğinden gelmekte..Bu da ister istemez toplumu panik içine sokmaktadır.Bu hastalığın biraz olsun derinliğine indiğimizde; domuzlar arasında solunum yoluyla bulaşan ve virüs parçacıklarının solunmasıyla beraber yayılan ayrıca domuzlara

özel bir aşısı bulunan bir hastalık olduğunu görüyoruz. Sadece türe özgü bir hastalık olmasına rağmen, bazen insandaki bariyerleri aşarak – bağışıklık sistemini yıkıp geçerek- hastalık oluşturabilmektedir. Bu durum; insandaki grip virüsü ve domuzlara özgü grip virüsü gibi farklı türden virüslerin aynı anda enfeksiyon yapması , aynı zamanda iki tür arasındaki genetik materyal alışverişi sonucunda meydana gelen yeni ve melez virüslerle olmaktadır.

Domuz gribiyle tanışmış bireyler olarak, olayın ciddiyetini bir kez daha fark ediyoruz. Evet, domuz gribi tehlikeli bir hastalık fakat bazı bilinmesi gereken noktalar bulunmakta: salgın seviyeleri gibi. Hangi evrede olduğumuzu bilmek en azından ilerleyen günlerde ne ile karşılaşacağımızı bilmenin kapılarını aralıyor tıpkı düşmanını tanıyarak oyunu kuralına göre oynamak gibi..Oyunu kuralına göre oynayabilmek için, 6 seviye bulunuyor ve böylece virüsün bulaşma haritası çıkıyor karşımıza.. İşte bunlar;

Birinci Derece: Hayvanlar arasında bulaşan ama insanlara bulaşmayan virüsler.

İkinci Derece: Hayvanlardan insanlara bulaşan grip virüsü. Po-

tansiyel salgın tehdidi.

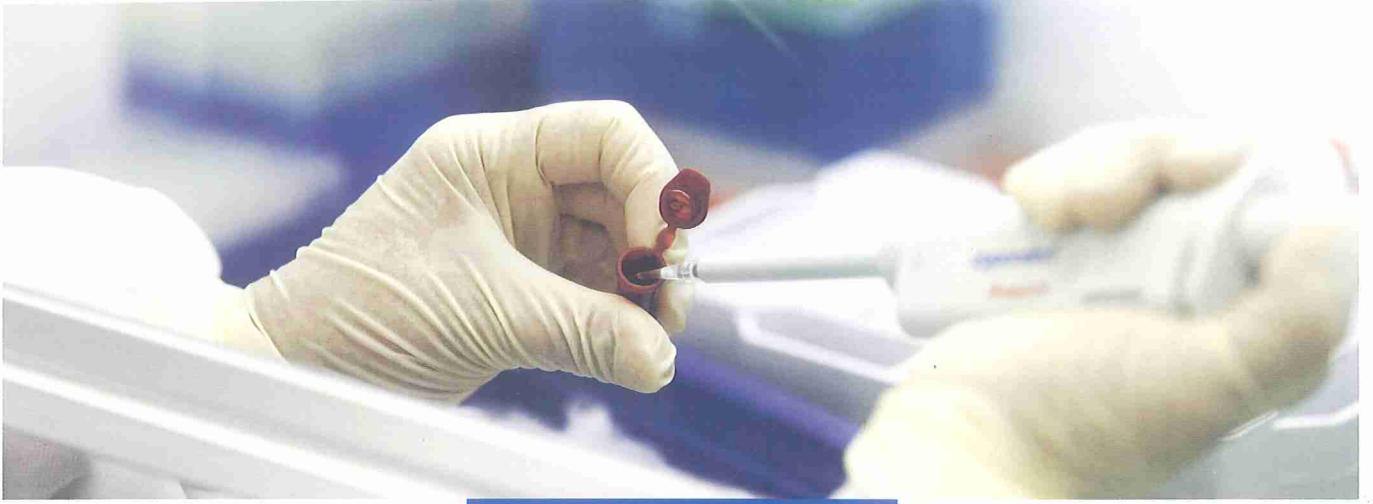
Üçüncü Derece: Belirgin bir biçimde insandan insana geçmeyen, bazı bölgelerde ve insanlarda rastlanan grip türü.

Dördüncü Derece: İnsandan insana geçtiği doğrulanmış ve toplumsal düzeyde yayılabilen vakalar. Salgın riskinde belirgin bir artış.

Beşinci Derece: En az iki ülkede görülen, insandan insana bulaşan vakalar. Güçlü ve yakın bir salgın tehlikesi uyarısı.

Altıncı Derece: Virüsün başka bir ülkede farklı bir bölgede ortaya çıkıp yayılması. Sürmekte olan küresel bir salgın.

Ne yazık ki yadsıyamadığımız bir gerçekle karşı karşıyayız ve gördüğümüz üzere 5. evre ile 6. Evre arasında bir yerlerdeyiz belki de çoktan geçmiş bulunuyoruz. Diğer evreler konusunda söylenecek bir şey bulamıyorum çünkü biz dördüncü evreye gelene kadar bu olanları çok uzaklardan seyrettik belki de kimimiz fark etmedi bile.. Bu konuda bir gerçek daha var, hepimizin gördüğü ancak kabul etmekte zorlandığı; bu virüse karşı ne yazık ki önlem alamıyoruz alsak bile bir şekilde yetersiz kaldığı-

nı her gün duyduğumuz haberlerden ya da ölüm oranlarından biliyoruz.

Türk toplumunu çok fazla kapsamamasına rağmen, 'domuz eti tüketmek ile domuz gribi olmak' arasında kuvvetli bir bağ olduğunu söyleyenler de bulunmakta. Biraz incelediğimizde bunun kuru bir söylenti dışında hiçbir anlam ifade etmediğini anlıyoruz. Bunun nedeni; etin pişme derecesi ile alakalı. 70°C 'nin üstünde pişirilen bir ette hiçbir virüsün canlı kalması söz konusu değildir domuz gribi de dahil! Peki, bu durumda bu kadar çabuk yayılan ve herkesin köşe bucak kaçmaya çalıştığı bu virüs nasıl bulaşıyor?

Bildiğimiz mevsimsel grip nasıl bulaşırsa, domuz gribi de insandan insana aynı yollarla, başlıca öksürme ve hapşırma ile bulaşmaktadır. Bu bulaşma evresi aslında basit bir döngüden ibarettir. Öksürük ve hapşırıkla hasta kişinin tükürük zerrecikleri havaya yayılarak sandalye ve masa gibi yüzeylere bulaşır. Kişi, virüs içeren bir yere dokunduktan sonra ellerini ağzına, gözlerine ve burnuna sürerse virüs bulaşabilir. Bu yüzeylerde virüsün ne kadar süreyle canlı kalabileceğini ise o yüzeyin ısı, nem, yapıldığı madde gibi unsurlar etkiler. Bu durumda temasta bulunduğumuz yerlere bizden önce kimlerin dokunduğunu birazcık düşünersek, en azından daha dikkatli davranmaya başlayacağımı-

za inanıyorum. Ayrıca bulaşma konusunda bir önemli husus daha bulunuyor. Herkesin huzursuzlukla toplu alanlara girdiği, aksıran ve hapşırana şüpheli gözlerle baktığı, hasta var diye otobüsten inen ve hatta hapşırıldığı için otobüsten indirilen bireylerin bulunduğu bir toplum içindeyiz. Bunların bazılarına hak verilebilirken, bazılarının gereksiz ve toplumu ayıran özellikler olduğu gözden kaçmıyor. Fakat, toplum tarafından tam olarak bilinmediğine inandığım bir aşama bulunuyor. Kuluçka evresi adı verilen evrenin dışında olan bulaştırma süreci bulunmakta. Ve buna göre; Hastalığa yakalanan kişiler, belirtilerin başlamasından bir gün öncesi ve 7 gün sonrasına kadar bulaştırıcıdır. Ve biz insanların hastalığının hangi aşamasında olduğunu bilemediğimizden ötürü her zaman tedbirli davranmak zorundayız ancak insanları incitmeden ve dışlamadan.

Her grip domuz gribi olmadığı gibi, her domuz gribi de öldürmüyor. Dereceleri kişilerin bağışıklık sistemlerine bağlı olarak farklılık gösteriyor. Kimisi ağır bir şekilde geçirirken, kimisi ayakta geçiriyor. Ne yazık ki kimisi de daha fazla savaşıyor bu virüsle. Bağışıklık sistemi ile beraber iyi ve dengeli beslenme, vücut direncimizi mevsim değişikliklerine karşı koruma gibi faktörler de önem taşıyor.

Herkesin korkulu rüyası haline gelen domuz gribi, bizim de kapımızı çalmış olabilir mi?, hatta bilmeden onu içeri almış olabilir miyiz? Peki, bunu nasıl anlarız?

Mevsimsel grip özelliklerini de taşıyan domuz gribi, başlıca ,yüksek ateş, öksürük, boğaz ağrısı, burun akıntısı , eklem- kas ağrıları da dahil olmak üzere genel vücut ağrısı, vücut yorgunluğu, baş ağrısı, üşüme-ürperme, ileri derece de halsizlik, bazı durumlarda kusma ve ishal gibi belirtilerle ortaya çıkmaktadır. Ateş yükselmesi de değişkenlik gösterir. Bazı hastalarda ateş bile olmayabilir. Ayrıca geçmişte zatürre ve solunum yetmezliği gibi ciddi hastalık ve ölümlere neden olduğu bilinmektedir. Bu belirtileri okuduktan sonra özellikle hastalık hastası olan kişiler kendilerinde bu belirtilerden en ufağı bile olsa şüphe edecekler ve kendilerini hastanelere atacaktırlar. Çok da abartmamakla beraber, birazcık bedenimize karşı uyanık olmak ve bu gibi belirtilerin farkında olmak bu

hastalığı yenmenin ilk adımı olarak görülebilir.

Durumun bu kadar önemli olduğunu bildiğimize göre; biz bu belirtileri taşıyıp, domuz gribi damgası yememek için neler yapmalıyız? Önlem olarak neleri hayatımıza ilke olarak getirmeliyiz?

Genel olarak kişisel temizlik önlemlerinin alınması, kalabalık ve havasız ortamlardan mümkün olduğunca kaçınılması, zorunlu haller dışında salgının yaşandığı bölgelere olan seyahatlerin ertelenmesi sayılabilir. En etkili önlem sık sık 'ellerin yıkanması' olarak gösteriliyor. Ayrıca, öksürürken ya da hapşırırken ağız ve burnun **tek kullanımlık mendil** ile kapatılması ve **mendilin atılması**, elin sabunlanması sabun kullanma olanağı bulunmuyorsa alkollü el antiseptikleri kullanılarak temizlenmesi önerilir. Ayrıca maske kullanımı da gitgide yaygınlaşan önlemler arasında bulunuyor. Bunların yanı sıra ellere göz, burun ve ağıza mümkün olduğunca dokunmamak önlemlerin arasında yer almakta. Hasta kişilerle temastan mümkün olduğunca kaçınılması gerekiyor. Bol sıvı tüketmek ve iyi beslenmekte hastalığa yakalanma açısından önem taşıyor.

Her domuz gribi öldürmüyor derken, öldürücü cinste olanlara karşı tetikte olmak açısından bazı ayrımlar bulunuyor zor nefes alma, bilincin bulanıklaşması, sık ve uzun süreli kusma gibi. Bu belirtiler saptanmışsa acil tıbbi müdahale gerekmekte ancak kişi risk altında değilse yani bu belirtileri taşıyorsa hastalık evde yatak istirahati şeklinde geçebilir.

Fakat göz ardı ettiğimiz bir nokta var ki, panik..Maalesef insanlarımız en ufak bir belirtide dahi kendini hastanelere atar duruma geldi ki bu zaten Türk Milleti olarak vazgeçilmez özelliğimiz her millette biraz olduğu gibi. Ancak

bu son derece yanlıştır. Londra'da bulunduğum süreç içerisinde ki bu sürecin 2009 yazı olduğunu ve salgının kendini göstermeye başladığı zaman olduğunu düşündüğümüzde şahsi olarak söyleyebileceğim birkaç nokta ortaya çıkıyor. 'Domuz gribi belirtileri taşıdığınızı düşünüyorsanız, kesinlikle evden çıkmamalısınız!' Bunun nedeni olarak; öncelikle taşıdığınız virüsü bulaştırma olasılığınız ki toplu taşıma araçları bu görevi yeterince başarılı olarak yerine getirmekte. İkinci olarak da; hastalıklı bünyenizin hassaslığı sonucu, domuz gribinin yanında bazı ölümcül hastalıklara(zatürre gibi) da neden olmasıdır. Bilindiği üzere hastaneler mikrop yuvasıdır. Uzak kalmak hem kendi sağlığımız hem başkalarının sağlığı açısından en mantıklı olanıdır. Pekii, hastaneye gitmiyoruz, bu durumda ne yapmalıyız? Belirtileri taşıdığımızı düşünüyorsak evde kalmalıyız. ve ek olarak eve doktor çağırma gibi bir çözüm de gösterilebilir. Ancak bunu Türkiye için sadece belli bir kesime özgü olarak sayabiliriz. Londra'da ki sisteme göre; size doktorların telefon numaraları veriliyor bakmakla sorumlu oldukları bölgelere göre(bu yönüyle aile hekimliğine de benzemekte). Domuz gribi olduğunuzu düşünüyorsanız doktoru evinize/yurda çağırabiliyorsunuz çok yüksek ücretler ödmeden. Aşı konusunda ise; doktor gerekli bulunduğu takdirde yine düşük bir ücretle aşığı uyguluyor. Ancak bu sağlık koşullarının ülkemizde sağlanmasının zor olduğunu bildiğimizden, geleceğe yönelik umutlar beslemekten başka bir şey yapamıyoruz.

Toplumun ikiye bölündüğü şu meşhur aşı meselesi.. Yapılmalı mı yapılmamalı mı?.. Kimisi aşının içinde bulunan adjuvan (bağışıklık derecesini arttıran bir madde) denilen bir maddenin yan etkisi ol-

duğundan yaptırmaya yanaşmıyor. Kimisi de korunmak için tek çare olarak aşığı görüp, domuz gribi aşısı yaptırmaya koşuyor. Aşılar konusunda ortaya atılan bir çok iddia da insanları ikilemde bırakıyor. Bu tartışmalar sürerken, öncelik olarak kişinin kendi iradesiyle verilmesi gereken bir karar olması, bazı durumlarda aşı olacak kişilerin(ciddi hastalıklara sahip olan bireyler, 65 yaş üstü kişiler.) Sağlık Bakanlığı tarafından karar belirlenmesi gerekmektedir.Şunu da eklemeyim ki; dünyada uygulanan aşılar ile ülkemizde yapılan aşıların ne kadar eşdeğer olduğu da tartışılmakta!. Sonuç olarak; herkes tarafından kabul edilen ve bilim tarafından ispatlanan bir gerçek olmadığı sürece bu ikilemler devam edecek. Tabiki önemli olan, bu ikilemler sürerken savaşı domuz gribinin kazanmasına izin vermemek ya da onla sürekli mücadele etmek..

Son olarak; önlemleri göz önünde bulundurarak ; domuz gribinden korkmamayı öğrenirken, aynı zamanda onla yaşamayı da öğrenmek zorundayız en azından o bizi terk edene kadar..Domuz gribi; belirtileri , korunma yolları , aşısı , ölüm vakalarıyla dünya gündemine oturmuş durumda..Ve biz bitmeyen, dinmeyen ve sürekli içimizde olan bu sancıyla daha fazla yaşamak istemiyoruz.Domuz gribi; eğer beni bir yerlerden duyuyorsan, sana bir mesajım var: Çek , git artık gezegenimizden.. Lütfen...!!

*Gökçen Aydın
İşletme (ing) 1.sınıf*

PENCERE YEDİ

Bilgi teknolojisi yatırımlarının kendilerine daha yüksek getiri sağlayacağını düşünen işletmeler için vazgeçilmez temel araçlardan olan işletim sistemleri, kurumsal bilgi sistemlerine yön ve şekil veren organizasyon, yönetim ve bilgi teknolojileri etkileşiminde, zamanla güncellemek ya da yenilemek zorundadırlar. Son aylarda Windows 7 Enterprise ve Windows 7 Ultimate, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin tercih edebileceği işletim sistemleri olarak iddaalı tanıtımlarla boy göstermektedirler. Windows 7 sürümleri olan bu yazılımlarla ilgili Microsoft kaynaklarına ve Windows 7 tanıtım makalelerine bakıldığında veri güvenliği, ağ güvenliği ve etkin kaynak paylaşımı açısından yenilikler ve avantajlar olarak karşımıza özetle şu özellikler konulmaktadır.

İşletmelerin İnternet üzerinden yapılan kurumsal ağları için güvenli bağlantı sağlayan DirectAccess özelliği. Böylelikle farklı yerlerdeki

ofisler için sanal özel ağ (Virtual Private Network) uygulamasına alternatif olarak kullanılabilir bir özelliktir.

Farklı yerlerdeki sunucu içeriklerine (dosya web sayfası vs.) daha hızlı ve etkin erişim sağlayan Microsoft BranchCache özelliği. Bu sayede İnternet veri trafiği de azalacaktır.

İşletme bilgisayarları üzerinde çalışabilecek yazılımlarının denetlenmesini sağlayan, istenmeyen yazılımların çalışmasını engelleyen Microsoft AppLocker özelliği.

Veri güvenliğinin ve korunmasının sağlanabilmesi için gerek sürücüler gerekse depolama aygıtları şifrelemeleri için Microsoft BitLocker özelliği. Veri depolayıcılarımız kaybolursa veya çalınrsa bile güvenli olacaklardır.

İşletme İnternet'i içerisinde veri keşfini ve aramayı kolaylaştıran Enterprise Search Scope özelliği.

Windows 7'ye geçiş yapmak isteyenler mevcut bilgisayar donanım ve yazılımlarına, Window 7 kurulumu

yapılıp yapılamayacağını Windows 7 Upgrade Advisor aracı ile test edebilirler. Kurulum yapıldıktan sonra donanım sürücülerinin tanınıp tanınmayacağı bilinmesinde fayda olacağından, uyumluluk (compatibility) testinin yapılması da faydalı olacaktır. Windows 7 yükseltmesi ya da yeniden kurulumu yapacak firmalar, mevcut verilerini yeni sisteme taşımak için Windows'un kolay veri aktarımı sağlayan User State Migration Tool özelliğini kullanabilirler.

Bütün bu özelliklerinin yanında diğer işletim sistemleriyle özellikle açık kaynak kodlu işletim sistemleriyle karşılaştırıldıklarında daha popüler ve yaygın kullanılan Windows 7'nin istenmeyen saldırılara daha açık bir yazılım olacağı da unutulmamalıdır.

05.12.2009

Yrd. Doç. Dr.

Ferkan KAPLANSEREN

Sayısal Yöntemler Anabilim Dalı

Ege'yle Tanışmak

Ege'yi duymaktır;

Martılar dinlemek.

Deniz'in pullarına dokunmak

Ege'yi hissetmektir.

Tozlu köy yollarında gezinmek,

Tarihle tanışmak

Ege'yi görmektir.

Zeytininden balığına,

Rakısından etine yemek

Ege'yi tatmaktır.

Sabah solunan havası,

Öğlen yapılan turları,

Akşamsa izlenen günbatımı

Ege'yi benzersiz kılar.

Bunların hepsini yapmaksa Ege'yle

tanışmaktır.

Bitmeyecek bir yolculuğa başlamaktır.

ARKAS

Röportaj...

Hedefimiz tüm Anadolu'ya deniz taşımacılığının yararlarını sunmak. Türkiye'nin her köşesindeki ekonomik hareketlenmelere destek olmak için deniz, kara ve demiryolu taşımacılığını kombine uygulamanın en uygun çözüm olduğunu görüyoruz. Bu konuda hem yatırım hem de hizmet çeşitliliği olarak üzerimize düşenleri yapmaya özen gösteriyoruz..Diğer yandan da limanlarımızı uluslar arası düzeye taşıyacak teknolojilerle geliştirerek Türkiye'nin rotasına uygun hazırlıklarımızı yapıyoruz.

Hep iddialı hedeflerle Türkiye'yi ileriye taşımaya gayret eden müşteriden öte dostlarımızla paylaştık.Onlarla birlikte geliştik. Bugün 5000'i aşkın çalışanı olan 39 şirketi bünyesinde toplayan büyük bir aile olduk.

Türkiye'nin konteyner terminali ihtiyacına çözüm üretmek amacıyla liman işletmeciliğine başlayan Arkas, Marmara Denizi'nin batı yakasındaki konteyner limanı ve doğu yakasındaki araba terminaliyle Türk denizciliğine hizmet veriyor. Arkas, hızla büyüyen türk endüstrisi ve uluslar arası denizcilik sektörünün gelişmelerine uygun olarak Türkiye'deki liman altyapısına yatırımlar yapmaya devam ediyor...

Arkas, lojistiğin tek yönetim noktasından, en uygun maliyetlerde sağlanması amacıyla, Türkiye'deki

en büyük intermodel nakliye ve depolama yatırımlarını hayata geçiriyor. Ürünlerin deniz, kara,hava ve demiryolu kullanılarak, entegre bir yönetimle lojistiğini gerçekleştiriyor, gerektiğinde transit sürede ve maliyette avantajlar sağlayacak şekilde uluslar arası forwarding yapıyor. Ayrıca askılı konteyner veya flexitank gibi sektör odaklı çözümler de Arkas lojistik şirketlerinin somut yatırımlarla ve profesyonel ekiplerle sunduğu hizmetler arasında yer alıyor.

Arkas ulaştırma; kapıdan kapıya teslim hizmetini sunarak müşterilerine güvenli ve hızlı taşımacılığın tüm ayrıcalıklarını yaşıyor. Arkas Ulaştırma, ithalatçı ve ihracatçı firmalara deniz taşımacılığını tamamlayacak şekilde "Konteyner Kara Nakliyesi" hizmeti sunma amacıyla kuruldu.

Türkiye'deki ilk özel demiryolu taşımacılık firmalarından olan Ar-Gü, dahili taşımlarda demiryolunu yaygınlaştırmak amacıyla 2003 yılında faaliyete başladı. Ar-Gü kendi istasyonları, vagonları ve ekipmanları ile yurtiçi taşımalarda demiryolu - karayolu kombine taşıma hizmeti veriyor.

ARFOR, her türlü taşıma aracını kullanarak dünyanın herhangi bir noktasından diğer bir noktaya yük taşınmasına organize ediyor.

Arkas yatırımlarını bölgesel pazarlarda sürdürme kararı doğrultusunda hizmet kalitesini Türkiye dışına taşıyan ilk yurtdışı ofisini 1997 yılında açtı. Bugün 11 ülkede kendi şirketlerinin yanı sıra, ortaklık ya da ortak girişim olarak oluşturduğu şirketlerle dünya çapında armatörlerin acenteliğini yapıyor, denizyolu taşımalarını tamamlayıcı lojistik çözümler geliştiriyor.

Arkasair 1998 yılından bu yana dünya pazarlarıyla çalışan işadamlarına VIP ulaşım hizmeti sunuyor. Türkiye'de "özel uçaklar ile VIP yolcu taşımacılığı ve hava taksi hizmeti" konusunda ISO 9001 belgesini alan ilk şirket oldu.

2006 yılında akaryakıt sektöründe hizmet vermeye başlayan Arkpet, Petrol Ofisi ile yaptığı toptan akaryakıt bayiliği anlaşması ile Türkiye genelinde bir çok firmanın akaryakıt ihtiyacına cevap veriyor.

Arkas, ana faaliyet alanı olan taşımacılığın yanı sıra, farklı sektörlerde de hizmet veriyor. Türkiye'nin ilk çok markalı bayi grubu örneklerinden biri olan Arkas Otomotiv, dünyanın önde gelen otomobil markaları Chevrolet, Citroen, Ford, Opel, Peugeot, Renault, Trucks ve Volvo'nun yetkili satış ve servis bayiliğini yürütüyor...

(BİS-CEO) Mert ORUZ & Simay ERKEN

ÖZEL SEKTÖR

mü?

KAMU

mu?

Toplumda genelgeçer görüşler; özel sektörde çalışmanın, mevcut hiyerarşik sistem sebebiyle çok yorucu olduğu ve verilen hizmetin karşılığının alınmadığı buna karşılık kamuda ise durumun tam tersi olduğu, mesai saatlerinin çok daha elverişli olduğu şeklindedir. Fakat özellikle küreselleşen dünya düzeni bu görüşleri tamamen yalanlar nitelikte bir düzenin kurulmasını zorunlu kılmıştır. Özel sektörün rekabet ortamında güçlü kalabilmesi için uzun yıllardır uygulanan stratejik planlama ve yönetim unsurlarının kamuda da uygulanabilirliği ve esasen buna şiddetle ihtiyaç duyulduğu söylemleri üzerine yapılan konferansların verdiği sonuç özetle kamu sektörünün de özel sektörden farklı olmadığını ortaya koymuştur. Alfred Chandler stratejiyi, “bir örgütün uzun vadeli hedeflerini tayin etmesi, bunlara ulaşmak için gerekli eylemleri benimsemesi ve gerekli kaynakların yapılması” şeklinde tanımlamıştır. Bu genel tanım kamu sektörüne uyarlandığında stratejik yönetim, devletin kritik görevlerini ve fonksiyonlarını içeren, bunlara hedef ve amaç kazandıran ve çevre faktörlerinden etkilenen çok boyutlu bir kavram olarak nitelendirilebilir. Bu bağlamda özellikle son zamanlarda 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanunu ve “Kamu idarelerinde stratejik planlamaya ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelik” çerçevesinde yapılan

çalışmalar uyarınca 2010 yılı başı itibarıyla 145 merkezi kamu idaresinde stratejik planlama ve performans esaslı bütçelemeye geçileceği kararı alındı. Bundan önce stratejik planlama ve yönetim sistemine geçilebilmesi için ilk adım 2006 yılı başında atılmış ve yapılan araştırma çalışmaları sonucu öncelikle merkezde 2009 Eylülde 134 kamu idaresi bu sisteme dahil olmuştu. Proje kapsamında birçok kurum ve kuruluşa ilaveten Dokuz Eylül Üniversitesi'nin de içinde bulunduğu bazı üniversiteler kendi stratejik planlarını oluşturmuş ve sisteme dahil olmuştur. Böylelikle hem kendi içlerinde hem de çevrelerinde daha rekabetçi bir kimliğe bürünen bu kurum ve kuruluşlar yoğun çalışma, örgütsel kültürün geliştirilmesi, bilgi sistemleri yönetimi ve hatta yer yer insan kaynakları yönetimi gibi özel sektörle birebir örtüşen yönetim sistemine kavuşmuştur.

Yukarıda belirttiğim nedenlerden ötürü kamuda çalışmak sanıldığı gibi keyfi geldiğinde çalışmak, hazırda konmak ve kaytarmak değildir. Fakat inkar edilemez bir husus da şudur ki neredeyse hiçbir özel sektör çalışanı, bir kamu çalışanı kadar yıllık izin alamamaktadır. Hatta bir bayanı evli olup olmadığı, evliyse ileride çocuk izni alma olasılığı sorulmakta ve mülakatta eleyici unsurlardan biri olabilmektedir. Kamuda ise bu durum daha esnekler. Dolayısıyla de-

vamlılık özel sektörde aranan özelliklerden biriyken kamuda belirlenmiş izin hakkı özel sektöre kıyasla daha tatminkardır.

Kamu ve özel sektör arasındaki ayırt edici özelliklerden birii de hiç kuşkusuz maaş ve ücretlendirme sistemidir. Yapılan istatistiklerde kamuda çalışan birinin özel sektördeki benzer konumlarda bulunan meslektaşlarına nazaran 1,5 ile 2 kat arasında daha fazla maaşla çalıştığı ortaya çıkmıştır. Buna karşılık kamuda sadece fazla mesai sayesinde maaştan hariç kazanç elde edilebilirken özel sektörde performans bazlı ücretlendirme ve prim sistemi sayesinde tamamlanan görevler, projeler ve elde edilen başarılar sayesinde maaşı gölgede bırakacak kazançlar elde edilebilmektedir. Bu açıdan da çalışkanlığına güvenen her birey için özel sektör daha cazip görünmektedir.

Kişisel yorumum kamuda hizmet yeni sistemle nispeten zorlaşmış olsa da hiçbir zaman özel sektördeki kadar rekabetçi bir ortama kavuşmayacaktır, dolayısıyla iş dünyasında bir yerlere gelmenin ve başarılı olmanın sırrı çalışkan ve azimli olmaktır. Ne de olsa kamu hizmet odaklı çalışır fakat özel sektörün esas amacı kar elde etmektir ve bu hedefe ortak olduğunuzda siz de ister istemez kendinizi yoğun bir çalışmanın içinde bulursunuz.

Simay ERKEN & Çağlar ERKEN

Women rights....

Victims of Male Domination

Shafiqa Labib

“Back in the history, during the Stone (Neolithic) Age, woman was worshiped in temples as a mother Goddess. She was the Mother Goddess in all her aspects – birth, abundance, creativity, wisdom and death...” reading these sentences in my history class, made me pause for a moment and think of women’s prestige and status in my society at the current age which is the era of technology and science. Particularly the modern era of democracy where the issues of equal human rights shake the globe, my people have fallen so behind from understanding the concepts of civil rights and human rights, that can be noticed in the gender discriminations. Afghan women occupy a blank sheet in the book of existence, yet they struggle to survive in a wild, male dominated society which deprived them from basic necessities such as equal rights within family, marriage as well as education.

Traditionally, women are disgraced and are not treated equally with men in many families. Majority of the families admire their baby boys as if being born as a girl is sin. Girls are discouraged to express themselves; moreover, psychologically they are forced to accept their weaknesses. Many of the married women face harsh violence from their husbands who beat, threaten or kill them for no acceptable reason. For example as recently reported in one of the surveys on Human Rights in Afghanistan, a husband cut his wife’s ears and nose for she disagreed her husband’s second marriage. In other example, a woman was burnt in the fire by her wild husband; unfortunately there are so many of these frightening incidents that take place everyday.

Many young women are forced to get married before their legal ages with a person chosen by their family.

This kind of arranged marriage is usually based on a contract over a large amount of money called dowry. Usually, it is an exchange of poor, helpless girls with money, in spite of her unwillingness. The cruel fathers make the decision upon marriage and are not aware of their daughters’ instinct feelings. In contrast, in the rest of the world women have absolute freedom in electing their life partners and making their own decisions. In Afghanistan many of these arranged marriages end up with the girls committing suicide. These women don’t have peaceful and comfortable lives. In order to provide living many women weave carpets, sew clothes, and work at the yard, but not usually allowed to work outside.

Further more, the borders of education is also limited for women in Afghanistan and the girls’ passion to learn, is burned by the flames of marriage; only some get higher education.

on, but most of the women are deprived of knowledge and are illiterates. As a result they play a very little role in the society. The educated women are usually teachers, nurses or coworkers. In order to provide their living the large community of them serves as servants in the houses of riches or offices, doing cooking, cleaning and washing. Almost 40 percent of beggars are consisting of women who beg for food, holding their children they survive in an inevitable situation. In an interview from women who are beggars, a young woman the mother of two children, stated these words: "I stand at this place every day looking for people's help but I cant even feed my children by the money I collect from them, I have no clue I'm helpless like a bird whose wings are broken, I stare at the empty skies until my eyes get tired but what I'm expecting is unknown may be

an invisible angle to suddenly appear and rescue us from this hell like life." There are many other women who share the same destiny in every road of Afghanistan.

In conclusion, women in Afghanistan live in a difficult condition. They are discriminated and victims of violence in man dominated society. Many women are deprived of education and forcefully get married, with the people they don't know, the husbands violation make them to generate self immolations and other types of suicide. Their position in the society is also very restricted for most of them don't get well educated. Although, there are many talented and brilliant women in Afghanistan but they are forbidden of improving their abilities and intelligence. In this age an Afghan woman is a defenseless person who walks with open eyes in

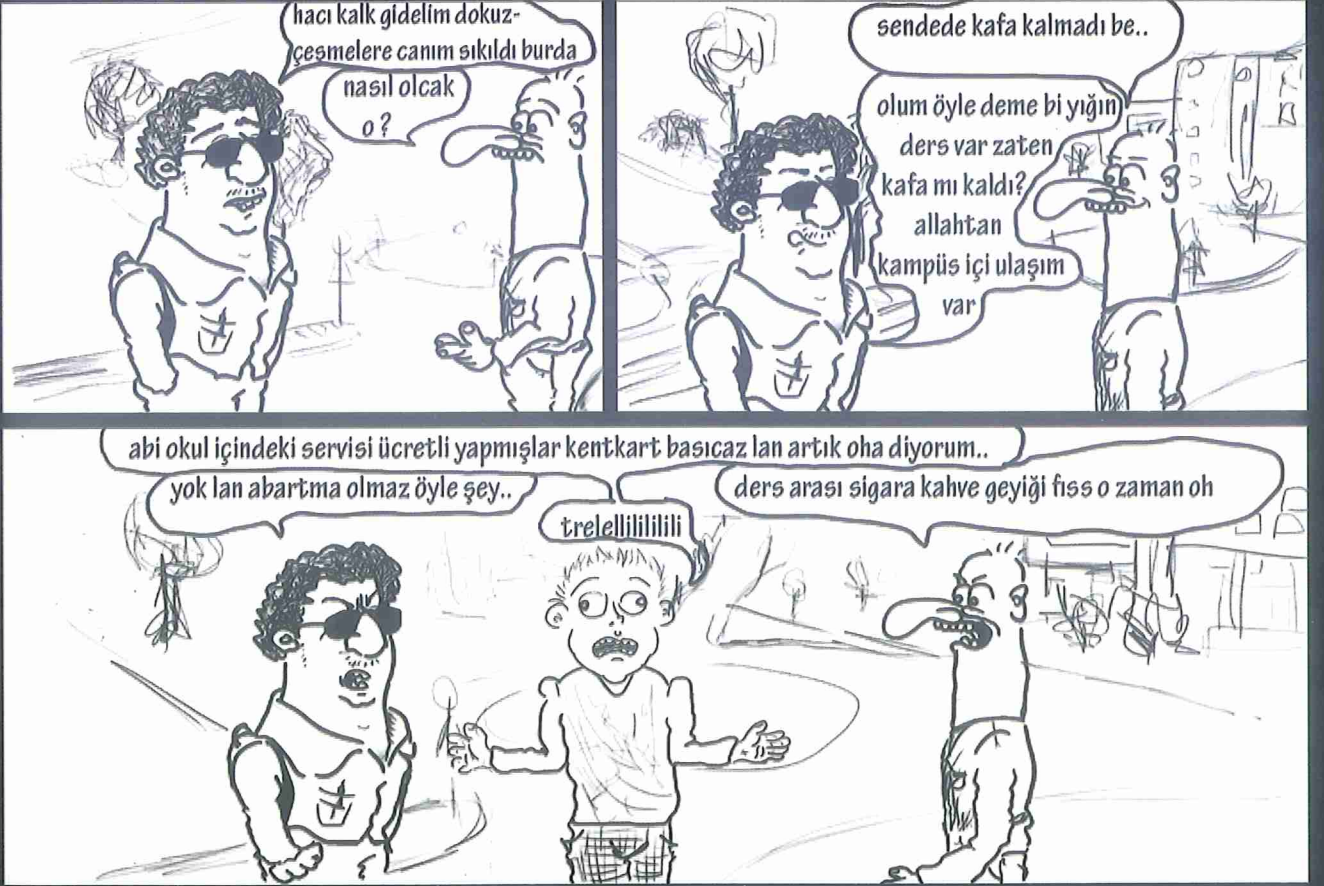
the dark and has hosted any possible disaster in her house, goes through all horrible paths in the journey of life and has tasted bitterest fruit of life tree. While in the other societies women play an important role and have remarkable position in social, political or any other areas of life.

KARİKATÜR

** ABARTI **

O . LOK

Institut für Marktökologie
Institute for Marketecology
Institut d' Ecocommerce

Sertifikadan daha fazlası için...

Ekoloji bizim işimiz!

IMO, uzman kadrosu, deneyimi ile, ulusal uluslararası yönetmeliklere göre kontrol ve sertifikalama yapmakta ve sizlerle birlikte uygun kalite güvence sistemi geliştirmektedir.

IMO GmbH Türkiye
225 Sok. No:29 D:7
35040 Bornova - İZMİR
Tel: (+90) 232 347 47 05
Faks: (+90) 232 347 47 80
imotr@imo-control.org
www.imo.ch

20

"Biz 20 yıldır birlikte EGIAD'ız"